

INFORMATOR OŚWIATOWY

Biuletyn Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku

Zawiera m.in.:

- ☞ Przepisy prawne, decyzje, zalecenia i wyjaśnienia...
- ☞ Informacje o placówkach oświatowych
- ☞ Innowacje i poszukiwania w nauczaniu i wychowaniu
- ☞ Propozycje doskonalenia nauczycieli
- ☞ Informacje o konkursach i olimpiadach dla uczniów
- ☞ Recenzje, nowości wydawnicze i informacje prasowe
- ☞ Komunikaty

INFORMATOR OŚWIATOWY

W NUMERZE 7 - 9/99

I. Przepisy, zalecenia, wyjaśnienia

s. 2 i n.

• Informacje kadrowe • Rozporządzenia i zarządzenia prawne • Kalendarz roku szkolnego 1999/2000 w Województwie Pomorskim • Zalecenia do pracy w r.szk. 1999/2000 (Pismo Kuratorium Oświaty w Gdańsku nr KO-II-093/18/99 z dnia 3 sierpnia 1999r.) • Autobus szkolny • Wypadki szkolne • Gimnazjaliści z indeksami • Wojciech Książek: Przed pierwszym dzwonkiem • Jan Tyborczyk: Spotkania organizacyjne z dyrektorami placówek oświatowych •

II. Informacje, opinie, propozycje

s. 10 i n.

• Inauguracja nowego roku szkolnego • Barbara Kołakowska: Uroczystość poświęcenia i wręczenia Sztandaru (Liceum Ogólnokształcące im. Mikołaja Kopernika w Ustce, 2 września 1999r. • Jan Tyborczyk: Pamiątka - Dług - Morał • Iwona Bartoszewicz: Współpraca biblioteki pedagogicznej z bibliotekami szkolnymi na przykładzie działalności PBW Filia Człuchów • Piotr Wicher: Przygotowanie się uczniów do lekcji jedną z głównych form samokształceniowych • Jerzy Milanowski: Jak będzie funkcjonować zewnętrzny system oceniania? •

III. Doskonalenie nauczycieli

s. 18 i n.

• Internetowa rada pedagogiczna (wybór materiałów) • Lech Kowalewski: Doskonalenie zawodowe nauczycieli (wyniki ankiety) • Maria Kozak: Program Gimnazjum 2002. Szkolenie rad pedagogicznych • Innowacje pedagogiczne rozpoczęte w r. szk. 1999/2000 • Niektóre dane obrazujące działalność ODN w Słupsku w r.szk. 1999/2000 • Ewa Misiewicz: Odbywa się w ODN • Oferta form doskonalenia i dokształcania na rok szkolny 1999/2000 • Jan Wild: II Warsztaty Dziennikarskie • Kursy metodyczne dla nauczycieli matematyki szkół podstawowych i gimnazjów •

IV. Olimpiady, konkursy

s. 37 i n.

• Marianna Rogala: Udział uczniów byłego województwa słupskiego w Ogólnopolskim Konkursie Chemicznym • Izidor Malinowski: Osiągnięcia uczniów szkół rolniczych województwa pomorskiego: *XXII Olimpiada Wiedzy i Umiejętności Rolniczych * Olimpiada Wiedzy o Produkcji Żywności w Poznaniu * Olimpiada Wiedzy z Zakresu Technologii Mięsa w Działdowie • V Festiwal Piosenki Marynistycznej i Turystycznej "Łajba - 99" • Jerzy Polak: I Powiatowa Olimpiada Młodzieży • Jan Tyborczyk: Odnotowano w prasie •

V. Książki i czasopisma

s. 48 i n.

• Recenzja Jana Tyborczyka książki Andrzeja Turczyńskiego "Tryptyk ruski. Upadek w Tartarię. Chłopiec na czerwonym koniu. Spalone ogrody rozkoszy. Orthdruk. • Ponad milion egzemplarzy Biblioteczki Reformy • Adam Sasiuk: Wychowanie do życia w rodzinie. Spis książek i programów • Maria Grażyna Wieczorek: Nowości Biblioteki ODN • Mariola Łukasiuk: Reforma oświaty w słupskiej PBW • Nowości książkowe w PBW • Schronisko na Hali Krupowej zaprasza • Uzupełnienie • Podziękowanie •

Informacje kadrowe

Pomorskie Kuratorium Oświaty w Gdańsku
(ul. Okopowa 21/27, 80-810 Gdańsk, tel. (058) 30-77-265, 30-77-468, fax. (058)30-18-021

* Andrzej Jachnik - Kurator Oświaty w Gdańsku

* Elżbieta Lamparska - Wicekurator Oświaty w Gdańsku

* Piotr Wiśniewski - Wicekurator Oświaty w Gdańsku

Wydział Kształcenia Podstawowego i Gimnazjalnego, tel.(058)30-15-250,

Dyrektor: Iwona Michowska

Wicedyrektor: Zygfryd Dukiewicz

Wydział Kształcenia Ponadgimnazjalnego

tel.(058)30-15-250,

Dyrektor: Jarosław Śliwa

Wicedyrektor: Jan Głowczewski

Wydział Opieki i Profilaktyki Społecznej

tel. (058)30-15-250,

Dyrektor: Irena Rocznik

Wydział Organizacji Kadr i Szkolenia

tel. (058)30-15-250,

Dyrektor: Dorota Bloch

Wydział Ekonomiczno-Administracyjny

tel. (058) 40-12-986

Dyrektor: Jerzy Ochotny

Pomorskie Kuratorium Oświaty w Gdańsku
Delegatura w Słupsku

ul. Jaracza 18a, 76-200 Słupsk,

tel. (059)84-23-981, fax. (059)84-28-356

Barbara Grędecka - Dyrektor Delegatury

Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku
ul. Szczecińska 60 a, 76-200 Słupsk, tel. (059) 84-35-472, fax. (059) 84-37-943

Małgorzata Kowalska - Dyrektor ODN w Słupsku

Lucja Knop - Wicedyrektor ODN w Słupsku

Nauczyciele konsultanci:

Lech Kowalewski - konsultant d/s doskonalenia kadry kierowniczej

Maria Kozak - konsultant d/s przedmiotów humanistycznych i współpracy z samorządem lokalnym szkół

Barbara Major-Milewczyk - konsultant przedmiotów zawodowych

Ewa Misiewicz - konsultant d/s doskonalenia nauczycieli, organizacja kursów

Alicja Nykiel - konsultant d/s nauczania zintegrowanego oraz stopni specjalizacji zawodowej

Jan Tyborczyk - konsultant d/s informacji pedagogicznej i wydawnictw

Dorota Iwanowicz - konsultant d/s informacji pedagogicznej i wydawnictw

Dorota Werbińska - konsultant języka angielskiego

Maria Grażyna Wieczorek - konsultant d/s informacji pedagogicznej i wydawnictw

Anna Zgórska - konsultant języka niemieckiego

Adam Sasiuk - konsultant wychowania prorodzinnego

Józef Stanisławski - konsultant - informatyka

Lucyna Sroczyńska - konsultant d/s religii

Anna Rombalska - konsultant d/s programów edukacyjnych

Alina Rabowska - konsultant wychowania przedszkolnego

Władysława Hanuszewicz - konsultant ds. szkolnictwa specjalnego

Jerzy Byczkowski - konsultant ds. wychowania i opieki

Pracownie i zespoły:

Pracownia Przedmiotów Humanistycznych
Pracownia Przedmiotów Matematyczno - Przyrodniczych
Pracownia Edukacji Wczesnoszkolnej i Wychowania
Pracownia Edukatorów Nowej Szkoły

Pracownia Informacji Edukacyjnej i Wydawnictw

Edukatorzy oraz Zespół d/s Oświaty w Gminie

Zespół Innowacji Pedagogicznych

Zespół d/s Wydawnictw

Filia Międzywojewódzkiej Komisji Kwalifikacyjnej d/s Stopni

Specjalizacji Zawodowej Nauczycieli w Gdańsku

Doradcy metodyczni

Zofia Wieczorek - nauczanie początkowe, SP nr 1 w Miastku, ul. B.Chrobrego 7, tel. 857-29-62

Elżbieta Wild - nauczanie początkowe, SP nr 4 w Słupsku, ul. Leszczyńskiego 17, tel. 84-32-936

Maria Lipska - nauczanie początkowe - nauczanie zintegrowane, SP w Czarnem, ul. Parkowa 4, tel.83-32-741

Katarzyna Walkusz - nauczanie zintegrowane, SP nr 8 w Łęborku, ul. Mireckiego 2, tel. 86-21-939

Liljanna Kosińska -nauczanie zintegrowane, SP nr1 w Bytowie, ul. Mierosławskiego, tel. 822-25-57

Grażyna Ciechanowska - język polski, Gimnazjum nr 2, SP nr 4 w Słupsku, ul. Sobieskiego 3, tel. 84-32-202

Krystyna Łuczycka - język polski, Liceum Ogólnokształcące w Człuchowie, ul. Kusocińskiego 1, tel. 83-42-407

Ewa Dębicka - język polski, Gimnazjum w Kobylnicy, ul. Główna, tel. 84-29-104

Regina Franczak - język rosyjski I LO w Słupsku, ul. Szarych Szeregów 15, tel. 84-22-217

Jerzy Liszewski - historia i wos, ZSO w Miastku, ul. A.Mickiewicza 2, tel. 85-72-144, 85-72-225

Anna Meksuła - historia i wos, I LO w Słupsku, ul. Szarych Szeregów 15, tel. 84-22-217, 84-22-215

Stefan Rymon-Lipiński-geografia, SP Rekowo, tel.82-11-428

Marianna Rogala-chemia, SP Wierzchow, tel. 83-37-723

Alicja Talewska - chemia, III LO w Słupsku, ul. Bałtycka 29, tel. 84-24-827

Irena Czyż - biologia i ekologia, SP Nr 4 w Słupsku, ul. Sobieskiego 3, tel. 84-32-202

Jerzy Paczkowski - matematyka, ZSO Nr 2 w Słupsku, ul. Mickiewicza 32, tel. 84-24-894

Bogusława Bykowska - matematyka, Zespół Szkół nr1 w Łęborku, tel. 86-22-251

Bogusława Łobocka - fizyka, ZSZ Nr 1 w Słupsku, ul. Szczecińska 60, tel. 84-33-178

Zdzisław Szpiter - fizyka, SP Redzikowo, tel.81-18-257

Elżbieta Pliszka - biblioteka szkolna, SP Redzikowo, tel. 81-18-257

Maria Pietryka - biblioteki szkolne, Gimnazjum nr 2 w Słupsku, ul. Sobieskiego 3, tel. 84-32-202

Violetta Wójcik - muzyka, Gimnazjum nr 2 w Słupsku, ul. Sobieskiego 3, tel. 84-32-202

Jerzy Polak - wychowanie fizyczne, SP Nr 2 w Słupsku, ul. H. Pobożnego, tel. 84-23-141

Henryk Jabłoński - wychowanie fizyczne, SP w Dretyniu (0-595)14-17

Przepisy, zalecenia, wyjaśnienia

Polecamy

Rozporządzenia:

* Rady Ministrów z dnia 8 lipca 1999 r. w sprawie rodzin zastępczych (Dz. U. Nr 63, poz. 713)

* Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 czerwca 1999 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego (Dz.U. Nr 60, poz.642

- W części „Matematyka” wyrazy „Szkoła podstawowa kończąca się maturą” zastępuje się wyrazami „Szkoła ponadpodstawowa kończąca się maturą”; część „Biologia” otrzymuje brzmienie określone w załączniku do rozporządzenia (par.1. pp.1 i 2)

* Ministra Edukacji narodowej z dnia 30 czerwca 1999 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w szkołach publicznych (Dz. U. Nr 67, poz. 753);

- W rozporządzeniu (par. 2 a) ust. 1-3) określa się, że przedszkole i szkoła mają obowiązek organizowania lekcji religii dla grupy nie mniejszej niż siedmiu uczniów danego oddziału lub klasy. Dopuszcza się organizowanie lekcji religii w grupie międzyoddziałowej lub międzyklasowej. Organ prowadzący przedszkole lub szkołę, w porozumieniu z właściwym kościołem lub związkiem wyznaniowym, organizuje naukę religii w grupie międzyszkolnej lub w pozaszkolnym (pozaprzedszkolnym) punkcie katechetycznym. Liczba uczniów (wychowanków w grupie lub punkcie katechetycznym nie powinna być mniejsza niż trzy. Nauka religii (par. 8 ust. 1.) w przedszkolach i szkołach publicznych wszystkich typów odbywa się w wymiarze dwóch zajęć przedszkolnych lub dwóch godzin lekcyjnych tygodniowo. Rozporządzenieobowiązuje szkoły podstawowe i gimnazjalne od 1 września 1999 r, a szkoły ponadgimnazjalne od.1 września 2002 r. Edukacji Narodowej z dnia 12 sierpnia 1999 r. w sprawie zasad organizowania kształcenia dzieci.

* Ministra Edukacji Narodowej z dnia 15 lipca 1999 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie organizacji i zasad działania publicznych bibliotek pedagogicznych (Dz.U. Nr 67, poz. 754);

* Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 sierpnia 1999 r. w sprawie sposobu nauczania szkolnego oraz zakresu treści dotyczących wiedzy o życiu seksualnym człowieka, o zasadach świadomego i odpowiedzialnego rodzicielstwa, o wartości rodziny, życia w fazie prenatalnej oraz metodach i środkach świadomej prokreacji zawartych w podstawie programowej kształcenia ogólnego (Dz. U. Nr 67, poz. 756);

- Na realizację zajęć przeznaczają się (par. 3.1.) w szkolnym planie nauczania następującą liczbę godzin w roku szkolnym: 1) w klasach V i VI sześciolletniej szkoły podstawowej w przypadku realizacji ramowego planu nauczania, określonego w załącznikach nr 1 oraz 7 - 9 do rozporządzenia MEN z dnia 15 lutego 1999 r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych (Dz.U. Nr 14, poz. 128 i Nr 41, poz. 415), z godzin do dyspozycji dyrektora - po 14 godzin, w tym po 5 godzin z podziałem na grupy dziewcząt i chłopców,

2) w klasach V i VI sześciolletniej szkoły podstawowej w przypadku realizacji ramowego planu nauczania, określonego w załącznikach nr 2, 11-13, 16-21, 24 i 25 do rozporządzenia, o którym mowa w pkt 1, oraz w klasie VIII dotychczasowej ośmioletniej szkoły podstawowej, jako zajęcia dodatkowe po 14 godzin, w tym po 5 godzin z podziałem na grupy dziewcząt i chłopców, 3) w każdej klasie gimnazjum, z godzin przewidzianych w ramowym planie nauczania na realizację zajęć edukacyjnych „Wiedza o społeczeństwie” po 14 godzin, w tym po 5 godzin z podziałem na grupy dziewcząt i chłopców, 4) w szkołach ponadpodstawowych, w przypadku realizacji ramowych planów nauczania, w których przewidziane są godziny do dyspozycji dyrektora, w ramach tych godzin, a w pozostałych przypadkach jako zajęcia dodatkowe po 10 godzin; w szczególnie uzasadnionych przypadkach, po uzgodnieniu z organem prowadzącym, zajęcia mogą być realizowane z podziałem na grupy dziewcząt i chłopców. Ponadto (par. 3.2.) w szkołach, w których przepisy o ramowych planach nauczania w szkołach publicznych przewidują zajęcia edukacyjne „Przysposobienie do życia w rodzinie”, realizacja treści, o których mowa, odbywa się w ramach tych zajęć. Udział ucznia w zajęciach (par. 4.1.) nie jest obowiązkowy. Zajęcia nie podlegają ocenie i nie wpływają na promocję ucznia do klasy programowo wyższej ani na ukończenie szkoły przez ucznia (par.4.3.).

* Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 sierpnia 1999 r. w sprawie zasad organizowania kształcenia dzieci obywateli polskich czasowo przebywających za granicą, wspomaganie nauczania historii, geografii i języka polskiego wśród Polonii oraz zakresu świadczeń

przysługujących nauczycielom polskim skierowanym w tym celu do pracy za granicą (Dz.U. Nr 67, poz.757);

Załącznik: Statut Zespołu szkół ogólnokształcących dla dzieci obywateli polskich czasowo przebywających za granicą, z siedzibą w Warszawie.

* Ministra Edukacji Narodowej z dnia 13 sierpnia 1999 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie rodzajów, organizacji i zasad działania publicznych placówek opiekuńczo - wychowawczych i resocjalizacyjnych (Dz. U. Nr 67, poz. 758);

- Skierowanie dziecka do placówki świadczącej opiekę całkowitą powinno następować po wyczerpaniu możliwości udzielenia pomocy temu dziecku w rodzinie naturalnej lub umieszczenia w rodzinie adopcyjnej lub zastępczej (par.9.2.). Właściwy powiat jest zobowiązany do realizacji przekazywanych mu orzeczeń sądowych zarządzających umieszczenie dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej lub resocjalizacyjnej (par. 9.4.). Organ prowadzący, na wniosek właściwego powiatu, udziela informacji o wolnych miejscach w placówkach (par.9.7.).

* Ministra Edukacji Narodowej z dnia 13 sierpnia 1999 r. w sprawie szczegółowych zasad sprawowania nadzoru pedagogicznego, wykazu stanowisk wymagających kwalifikacji pedagogicznych, kwalifikacji niezbędnych do sprawowania nadzoru pedagogicznego, a także kwalifikacji osób, którym można zlecać prowadzenie badań i opracowywanie ekspertyz (Dz.U. Nr 67, poz. 759);

- Nadzór pedagogiczny jest sprawowany w szczególności przez: 1) mierzenie jakości pracy szkół i placówek, podlegające na zorganizowanym i systematycznym analizowaniu i ocenianiu stopnia spełnienia przez szkołę lub placówkę wymagań wynikających z jej zadań, z uwzględnieniem opinii uczniów, rodziców i nauczycieli, 2) wspomaganie nauczycieli i dyrektorów szkół i placówek w spełnianiu przez szkołę lub placówkę wymagań w zakresie jakości pracy szkoły lub placówki (par.1.2.). Sprawowanie nadzoru należy do właściwości urzędu kuratora oświaty oraz dyrektor szkoły (placówki).

(J.T.)

Kalendarz roku szkolnego 1999/2000 w Województwie Pomorskim

1. Rozpoczęcie roku szkolnego - 1 września 1999r.
2. Zimowa przerwa świąteczna - 23-31 grudnia 1999r.
3. Pisemne egzaminy dojrzałości w sesji zimowej - 10 i 11 stycznia 2000r.
4. Ferie zimowe - 31 stycznia - 13 lutego 2000r.
5. Próbné badanie kompetencji uczniów kl. VIII - 22 i 23 luty 2000r.
6. Wiosenna przerwa świąteczna - 20-25 kwietnia 2000r.
7. Zakończenie zajęć w klasach programowo najwyższych szkół średnich/maturalnych - 28 kwietnia 2000r.
8. Pisemne egzaminy dojrzałości w sesji wiosennej - 9 i 10 maja 2000r.
9. Badanie kompetencji uczniów kl. VIII - 23 i 24 maja 2000r.
10. Dodatkowe badania kompetencji - 6 i 7 czerwca 2000r. (z przyczyn losowych)
11. Zakończenie zajęć w klasach VIII szkół podstawowych i w klasach programowo najwyższych szkół zasadniczych - 21 czerwca 2000r.
12. Zakończenie rocznych zajęć dydaktyczno - wychowawczych - 23 czerwca 2000r.
13. Ferie letnie - 24 czerwca - 31 sierpnia 2000r.
14. Dodatkowym dniem wolnym od zajęć w szkołach z 5-cio dniowym tygodniem pracy może być po odpracowaniu: 12 listopada 1999r., 2 maja 2000r., 23 czerwca 2000r.
15. Dodatkowym dniem wolnym od zajęć w szkołach z 6-cio dniowym tygodniem pracy jest: 2 maja 2000r.

- blematykę reformy systemu edukacji.
3. Rozwijać działania zniierzające do skonstruowania obiektywnych narzędzi pomiaru wiedzy i umiejętności uczniów celem stworzenia szkolnego systemu oceniania i badania osiągnięć uczniów.
 4. Wdrożyć rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej dotyczące:
 - * ramowych planów nauczania,
 - * podstawy programowej kształcenia ogólnego,
 - * zasad oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania egzaminów i sprawdzianów w szkołach publicznych,
 - * sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji i dokonać stosownych zmian w statutach.
 5. Wzmocnić nadzór nad przestrzeganiem procedur organizowania egzaminów dojrzałości.
 6. Przestrzegać zasad projektowania naboru do szkół zgodnie z określoną procedurą oraz aktualnym wykazem zawodów i specjalności szkolnictwa zawodowego.
 7. Respektować warunki ustalone w decyzji Kuratora Oświaty w sprawie zasad rekrutacji do szkół ponadgimnazjalnych.
 8. Poglębiać współdziałania z pracodawcami w zakresie dostosowania treści, programów nauczania przedmiotów zawodowych do wymagań rynku pracy.

Jarosław Śliwa
Dyrektor Wydziału Kształcenia
Ponadgimnazjalnego

Zalecenia do pracy w r. szk. 1999/2000

(Pismo Kuratorium Oświaty w Gdańsku
Nr KO-II-093/18/99 z dnia 3 sierpnia 1999r.)

Kuratorium Oświaty w Gdańsku celem usprawnienia pracy szkół przekazuje do realizacji zalecenia wynikające z uogólnionych spostrzeżeń dokonanych w ramach sprawowanego nadzoru pedagogicznego.

1. Skuteczniej realizować zadania wynikające z art. 33 ustawy z dnia 7 września 1991r. o systemie oświaty (tekst jednolity Dz. U. 1996r. Nr 67, poz. 329 z późniejszymi zmianami) oraz rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 31 grudnia 1996r. w sprawie szczegółowych zasad sprawowania nadzoru pedagogicznego, wykazu stanowisk i kwalifikacji niezbędnych do ich zajmowania (Dz.U. 1997r. Nr 9, poz. 46), w szczególności w zakresie diagnozowania i oceniania efektów pracy nauczycieli.
2. Zorganizować wewnątrzszkolny system doskonalenia nauczycieli, w którego działalności należy uwzględnić pro-

Autobus szkolny

Autobus przewożący uczniów do szkół powinien być barwy pomarańczowej o numerze katalogowym koloru 2003 (słownie: dwa tysiące trzy) prezentowanym w Międzynarodowej Karcie Kolorów RAL dostępnej w firmach lakierniczych. Z przodu i z tyłu autobusu szkolnego powinna być umieszczona tablica barwy żółtej z napisem "AUTOBUS SZKOLNY" barwy czarnej oraz umieszczony znak "STOP", wyraźnie widoczny podczas wsiadania lub wysiadania uczniów.

Z Pisma MEN DE-VII-3114-OST/REZ 17-1/99.

Wypadki w szkole

W roku szkolnym 1997/98: 110.083 uczniów/1,37% ogółu/uległo wypadkom, 81 uczniów poniosło w wypadkach śmierć, a 1.415-odniosło ciężkie obrażenia ciała. Komenda Główna Policji podaje, że w 1998 roku 16.059 dzieci i młodzieży uległo wypadkom drogowym. Wśród dzieci, które były ofiarami wypadków, najliczniejszą grupę stanowili piesi - 6.605 i pasażerowie - 6.090. W 1997 r. rannych było - 7.882 uczniów w wieku 7-14 lat, a w 1998 r - 7.398.

Mimo rosnącej liczby samochodów na drogach, od 1995 roku zmniejsza się liczba wypadków i spowodowanych wypadkami zgonów uczniów w wieku 7-14 lat. W 1995 roku wprowadzone zostały do szkół obowiązkowe zajęcia z wychowania komunikacyjnego. Uczniowie poznają na nich: zasady bezpiecznych zachowań na drogach i unikania zagrożeń. Działalność zmierzająca do zapobiegania wypadkom drogowym powinna być traktowana jako podstawowe zadanie każdej placówki. Z pewnością, nie jest trudno włączyć do tego rodziców, uzyskać pomoc samorządów, korzystać z kompetencji nauczycieli. W trosce o życie dzieci potrzebne są wspólne i konsekwentne starania rodziców, szkoły, administracji rządowej i samorządowej.

Powyższe dane wskazują, że radykalne zmiany w prawie o ruchu drogowym są niezbędną koniecznością, czemu ma służyć zaproponowana przez MEN nowelizacja.

Opracowali: Witold Bober (DKiW),
Halina Maciejewska (Doradca Ministra),

Ze Strony Domowej MEN

Gimnazjaliści z indeksami

Blisko 600 tys. gimnazjalistek i gimnazjalistów zaczęło naukę w szkole nowego typu. Każdy otrzymał indeks. W liście do „drogich gimnazjalistów” minister edukacji, Mirosław Handke pisze: „Stałeś się uczniem zupełnie nowej szkoły - gimnazjum. Dorosłym, samodzielnym, odpowiedzialnym. Dlatego koniec z dzienniczkiem. Zamiast niego dostajesz indeks, prawie taki, jak mają studenci. Bo właśnie w gimnazjum zaczynasz odpowiadać za własny los. Pamiętaj więc o swoich prawach i obowiązkach, pomyśl również o przyszłości. Nie zapominaj też o innych, bo jesteś im potrzebny.” A w indeksie gimnazjalista znajdzie miejsce na zapisanie ważnych dla niego terminów oraz bardzo ważnych adnotacji na temat wszystkich przedmiotów. Może sobie zapisać nazwisko nauczyciela przedmiotu, tytuł zaleconego podręcznika, wymagania egzaminacyjne i jak w każdym indeksie - oceny.

Żaden studencki indeks nie ma tego, co indeks gimnazjalisty, a mianowicie - miejsca na korespondencję między domem i szkołą. No i bardzo dobrze. Żaden studencki indeks nie ma również tak sympatycznych ilustracji. Przyjemnie na nie popatrzyć.

Strona Domowa MEN

Przed pierwszym dzwonkiem

Szanowni Państwo

1 września 1999 roku zaczyna się proces, który będzie zmieniał szkołę. Mam nadzieję, że dzięki talentom, umiejętnościom i wielkiej pracy nauczycieli spełnią się marzenia o edukacji, która przygotowuje uczniów do życia i odpowiada twórczym aspiracjom stanu nauczycielskiego. „Wykształcenie jest inwestycją narodów i wolnych ludzi we własną przyszłość” - powiedział premier Jerzy Buzek. Nie mogliśmy odkładać, ani zaniechać tej inwestycji. Dziękuję Państwu za przygotowanie zmiany i życzę satysfakcji z pracy w reformowanej szkole.

Prof. dr Hab. Mirosław Handke

Podstawa programowa

Dokumentem podstawowym, na którym opiera się proces nauczania i wychowania w każdej polskiej szkole, jest rozporządzenie o podstawie programowej kształcenia ogólnego, w tym dla szkoły podstawowej i gimnazjum. Tekst podstawy programowej został opublikowany w Dz.U.nr 14 z dnia 23 lutego br. oraz w rozbięciu na trzy etapy kształcenia - w trzech zeszytach Biblioteczki Reformy: nr 7 (nauczanie zintegrowane - kl. I - III), nr, 8 (nauczanie blokowe - kl. IV - VI), nr 9 (nauczanie w gimnazjum). Przy opracowaniu własnego i szkolnego zestawu programów nauczania, przy podejmowaniu decyzji o wykorzystaniu puli godzin do dyspozycji dyrektora, należy zwrócić uwagę, czy uwzględnione zostały pełni i czy uda się zrealizować w przyjętym, tygodniowym wymiarze godzin treści, umiejętności i propozycje wychowawcze z podstaw programowych.

Programy nauczania

Sprawą niezwykle ważną jest opracowanie szkolnego zestawu programów nauczania. Zgodnie z rozporządzeniem z dnia 15 lutego 1999r:

- program dobiera nauczyciel, uwzględniając możliwości uczniów i wyposażenie szkoły,
- można wybrać program wpisany do wykazu MEN i

realizować go w całości, można opracować program dostosowawczy i na ich podstawie samodzielnie opracować własny - po uzyskaniu pozytywnej opinii nauczyciela mianowanego z pokrewnej dziedziny wiedzy,

- nauczyciele ustalają szkolny zestaw programów dla danego oddziału po uwzględnieniu programów dla poszczególnych zajęć edukacyjnych, który dopuszcza dyrektor po zasięgnięciu opinii rady pedagogicznej oraz rady szkoły.

Warunkiem dopuszczenia programu i szkolnego zestawu programów jest ich zgodność z podstawą programową. Przypominamy, że o programach nauczania pisaliśmy w zeszytach „Biblioteczki Reformy” nr 7, 8, 9, 11, 12, a w przypadku problemów związanych z organizacją nauczania bloku „przyroda” w klasach IV-VI, także w zeszytach nr 14. Zgodnie z zawartymi tam propozycjami - poszczególni nauczyciele - za pośrednictwem dyrektora szkoły - mogli zamawiać wybrany przez siebie program nauczania z listy przyjętej przez MEN.

Plan nauczania

Rozporządzenie o ramowych planach nauczania, nazywanych popularnie „siatką godzin” zostało opublikowane w Dz. U. nr 14. Fragmenty zamieściliśmy także w zeszytach „BR” nr 7, 8, 9. Należy szczególnie rozważyć sprawę wykorzystania godzin do dyspozycji dyrektora, na które środki finansowe gwarantuje subwencja oświatowa. Chodzi o 5 godz. tygodniowo w klasach I - III, 4 godz. w klasach IV - VI, 3 godz. w poszczególnych klasach gimnazjum. Można je wykorzystać (por.3) między innymi na:

- zwiększenie liczby godzin zajęć edukacyjnych
- realizację ścieżek edukacyjnych,
- zajęcia poszerzające edukację regionalną.

Podręczniki

Nauczyciel musi dobrać podręcznik, który pozwoli mu zrealizować program nauczania, podstawę programową. O zmienionym rozporządzeniu o podręcznikach szkolnych (Dz.U. nr 14) informowaliśmy w zeszytach „B.R.” nr 7, 8, 9. W numerze 11 i 12 Biblioteczki Reformy, w specjalnym komunikacie, ponownie zwracaliśmy uwagę, że przyjęte przez MEN po 10 marca br., nowe podręczniki obowiązują tylko w klasach IV i I gimnazjum. W pozostałych klasach można korzystać ze starszych podręczników, jeśli uwzględniają obowiązującą podstawę programową. Wykaz nowych podręczników, zatwierdzonych przez MEN do użytku szkolnego, dostępny jest stale na stronie internetowej MEN, drukowała go prasa, zamieszczony został w „Monitorze Polskim” i 16 zeszytach „B.R.” Targi i kiermasze podręczników ułatwią nauczycielom wybór książek. Ważne, aby nauczyciele mogli jak najszybciej poinformować uczniów i ich rodziców o tym, jakie zalecają podręczniki. Prosimy też o pewną wyrozumiałość. Co rok księgarnie przeżywają wrześnie obciążenie uczniów. Zanim kupią książki, pierwsze dni w szkole można wykorzystać na zajęcia przygotowawcze. Księgarnie na pewno będą sukcesywnie zapełniane nowymi podręcznikami.

Ocenianie wewnątrzszkolne

Rady Pedagogiczne powinny przyjąć system oceniania wewnątrzszkolnego. Szczegółowe zasady zostaną zapisane w statucie szkoły, zgodnie z nowym rozporządzeniem, które znajduje się w Dz. U. nr 41 z dnia 10 maja br., jego fragmenty zaś drukujemy w zeszytach nr 14 i 17 „Biblioteczki Reformy”. Należy zwrócić szczególną uwagę, aby nauczyciele, wychowawcy w pierwszych tygodniach nowego roku szkolnego poinformowali uczniów i rodziców o :

- wymaganiach wynikających z przyjętego programu nauczania,
- sposobach sprawdzania osiągnięć,
- zasadach oceniania zachowania.

Przypominamy, nowelizacja rozporządzenia nie zmienia systemu ocen na koniec roku, z wyjątkiem kl. I-III, w których została wprowadzona ocena opisowa. Zwracamy uwagę, że w podstawie programowa, oprócz celów, zadań i treści zawiera opis osiągnięć, czyli pożądaných celów kształcenia i wychowania w zakresie poszczególnych przedmiotów lub ścieżek edukacyjnych. Na tej podstawie Centralna Komisja Egzaminacyjna opracuje jesienią br., standardy wymagań egzaminacyjnych.

Program wychowawczy

Program wychowawczy szkoły powinien zawierać szczegółowe cele i odpowiadający im opis zadań wychowawczych, jakie zamierza podjąć szkoła. Zadania wychowawcze dotyczą trzech obszarów:

- pracy edukacyjnej każdego nauczyciela (ściśle powiązanie wychowania z dydaktyką)
- zestawu obowiązków właściwych dla wychowawcy klasowego
- tematycznych, okresowych programów wychowawczych

Opracowywany program powinien uwzględniać potrzeby uczniów, opisywać treści i działania wychowawcze nauczycieli. Zasada współdziałania wszystkich nauczycieli, integrowanych przez dyrektora wokół celów dydaktycznych i wychowawczych, powinna być najważniejsza. Trzeba pamiętać, że reforma jest procesem, zmieniającym szkołę, w której coraz lepiej powinni odnajdywać się uczniowie i nauczyciele.

Wojciech Książek
Podsekretarz stanu

Strona Domowa MEN

Spotkania organizacyjne z dyrektorami placówek oświatowych

W ostatniej dekadzie sierpnia Pomorskie Kuratorium Oświaty w Gdańsku zorganizowało cykl zebrań dla kierowniczej kadry oświatowej i dla pracowników oświatowej administracji samorządowej. Zebrania odbyły w Gdańsku oraz w miejscowościach - siedzibach delegatur, tj. w Słupsku, Kościerzynie, Tczewie.

Dwa zebrania w Słupsku odbyły się 24 sierpnia bież. roku w auli Zespołu Szkół Elektrycznych. Uczestniczyli w nich pracownicy samorządowi oraz dyrektorzy placówek oświatowych ze Słupska i powiatów: słupskiego, lęborskiego, wejherowskiego i puckiego - tj. z obszaru objętego nadzorem przez Delegaturę KO w Słupsku. Przekazano im materiały pomocnicze, m. in.: zeszyty Biblioteczki Reformy, informator O środka Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku - *Formy doskonalenia nauczycieli w r. szk. 1999/2000* - oraz materiały do opracowania: karty (ankiety) placówek i tabelaryczne sprawozdanie ze stanu zatrudnienia.

Spotkania miały charakter informacyjno - organizacyjny. Prowadził je Kurator Oświaty *Andrzej Jachnik*. Na wstępie podziękował on wizytatorom ze słupskiej Delegatury Kuratorium oraz konsultantom z Pracowni Pomiaru Dydaktycznego w ODN w Słupsku za przeprowadzenie badań kompetencji uczniów klas ósmych oraz opracowanie wyników i za pracę w minionym roku szkolnym. Pozytywnie ocenił działania Kuratorium podejmowane w ramach nadzoru pedagogicznego oraz nakreślił najważniejsze zadania, które należy podjąć w nowym roku szkolnym. Podkreślił m. in. potrzebę współpracy z organami samorządowymi, konieczność monitorowania zmian spowodowanych reformą edukacji, obowiązek wypracowania nowej formuły nadzoru pedagogicznego oraz wspierania i upowszechniania działań szkół, w tym szkolnych programów wychowawczych i szkolnych zasad oceniania uczniów. Kuratorium przeprowadzi w spółnie z wizytatorami MEN kontrole (wizytacje) placówek oświatowych, połączone z konsultacjami. Ich przedmiotem będą m. in. statuty, zestawy programów, zasady oceniania.

Wicekurator Oświaty - *Elżbieta Lamparska* - przedstawiła węzłowe problemy pracy szkół w świetle reformy edukacji. 1 września 1999 roku jest „dniem początku.” Rozpoczyna etap realizacji. Zwiększa się autonomia nauczycieli, ale jako zespołu, jako rady pedagogicznej. Zatem szczególnie ważna staje się umiejętność pracy zespołowej. Organizacja pracy zespołu nauczycieli to główne zadanie dyrektora. Rezultatem pracy zespołowej powinny być szkolne programy wychowawcze, szkolne programy nauczania, statut oraz zasady oceniania. Dokumenty te trzeba skonsultować z uczniami i rodzicami. Celem wspólnych działań jest tworzenie warunków do zrównoważonego rozwoju ucznia, a więc do łącznego rozwijania, w nauczaniu i wychowaniu, wiedzy, umiejętności i postaw. Niebezpieczeństwem jest fikcyjność. Trzeba zatem kłaść nacisk na: poznawanie nowego, to znaczy np. Biblioteczki Reformy, przepisów prawnych, informacji dostępnych w internecie. Ważne jest uczestnictwo w doskonaleniu zawodowym; kontakty z edukatorami Nowej Szkoły oraz z nauczycielami konsultantami i doradcami

przedmiotowymi. Kuratorium Oświaty zorganizuje w nowym roku szkolnym dwie konferencje poświęcone sprawom nauczania i wychowania. Kuratorium zachęca do współorganizowania przez szkoły i lokalne samorządy kiermaszy edukacyjnych.

Wicekurator Oświaty - *Piotr Wiśniewski* - przybliżył treści nowych rozporządzeń Ministra Edukacji Narodowej, szczególnie tych, które ukazały się w Dzienniku Ustaw nr 67: a) z dnia 30 czerwca 1999r. zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w szkołach, b) z dnia 15 lipca 1999 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie zakładów kształcenia nauczycieli, c) z dnia 12 sierpnia 1999 r. w sprawie sposobu nauczania szkolnego oraz zakresu treści dotyczących wiedzy o życiu seksualnym człowieka(...) zawartych w podstawie programowej kształcenia ogólnego; d) z dnia 12 sierpnia 1999 r. w sprawie zasad organizowania kształcenia dzieci obywateli polskich czasowo przebywających za granicą...; e) z dnia 13 sierpnia 1999 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie rodzajów, organizacji i zasad działania publicznych placówek opiekuńczo - wychowawczych i resocjalizacyjnych; f) z dnia 13 sierpnia 1999 r. w sprawie szczegółowych zasad sprawowania nadzoru pedagogicznego, wykazu stanowisk wymagających kwalifikacji pedagogicznych, kwalifikacji niezbędnych do sprawowania nadzoru pedagogicznego, a także kwalifikacji osób, którym można zlecać prowadzenie badań i opracowywanie ekspertyz (poz. 759). Rozporządzenie o nadzorze pedagogicznym nakłada na kuratoria i na dyrektorów placówek obowiązek opracowania własnych narzędzi mierzenia jakości pracy dydaktycznej i wychowawczo - opiekuńczej. Każda placówka powinna, w świetle wymogów tego rozporządzenia, opracować własny program rozwoju i poprawy efektywności pracy. Dokument nie określa natomiast liczby obowiązkowych hospitacji ani innych szczegółowych zasad sprawowania nadzoru pedagogicznego i sposobu mierzenia jakości pracy szkoły. Pracownicy nadzoru pedagogicznego powinni nie tylko mierzyć i kontrolować, ale także wspierać i wspomagać działalność placówek.

Dyrektor Wydziału Kształcenia Podstawowego i Gimnazjalnego - *Iwona Michowska* - poinformowała o zakresie działania Wydziału. W 127 gminach znajduje się 1270 szkół, w tym 300 gimnazjów (88 w w samodzielnych budynkach). W minionym roku szkolnym m. in. zwizytowano 97 placówek oświatowych i oceniono pracę 154 dyrektorów; ponadto przeprowadzono kontrolę sposobu i zakresu wdrażania reformy edukacji w 567 placówkach, uczestniczono w 374 komisjach w ramach konkursów na stanowiska dyrektorów szkół (120 dni); monitorowano sieć szkół podstawowych i gimnazjów (zakład się, że do 2002 roku ulegnie likwidacji ok. 113 placówek). Wydział nadzorował badania kompetencji uczniów klas ósmych szkół podstawowych. Prócz tego był organizatorem szkoleń, konkursów: Bezpieczeństwo w ruchu drogowym; gimnazjum moich marzeń (wpłynęło ok. 1000 prac uczniów klas VI - literackich, plastycznych i filmowych).

Dyrektor Delegatury Kuratorium Oświaty w Słupsku - *Barbara Grędecka* - przedstawiła zakresy obowiązków wizytatorów zatrudnionych w Delegaturze w Słupsku (6 osób) oraz w wydziałach zamiejscowych w Lęborku, Pucku i Wejherowie (łącznie 4 osoby) W najbliższym czasie liczba

wizytatorów zwiększy się o 7.. Delegatura obejmuje swoim nadzorem 87 przedszkoli, 158 szkół podstawowych, 70 szkół ponadpodstawowych i 43 placówki opieki całkowitej i profilaktyki. Wizytatorzy w swojej pracy skupią się na monitorowaniu reformy edukacji i zmian w sieci placówek, na współdziałaniu z władzami samorządowymi, ocenianiu pracy dyrektorów, na mierzeniu jakości pracy szkół oraz na analizie realizacji szkolnych programów wychowawczych i wychowania komunikacyjnego.

Dyrektor Wydziału Kształcenia Ponadpodstawowego - *Jarosław Śliwa* - poinformował o rekrutacji do szkół ponadgimnazjalnych. znacznie wzrosła liczba uczniów podejmujących dalszą naukę w liceach ogólnokształcących i liceach technicznych (ok. 40% absolwentów klas ósmych), zmniejszył się natomiast nabór do zasadniczych szkół zawodowych, co należy uznać za zjawisko pozytywne. W klasach pierwszych szkół ponadgimnazjalnych podjąć naukę ponad 36 tysięcy uczniów. Przedstawił następnie możliwości doskonalenia zawodowego nauczycieli. Kuratorium ustaliło 11 priorytetów tematycznych szkoleń (m. in. tworzenie szkolnych programów wychowawczych, diagnozowanie osiągnięć ucznia, indywidualizację nauczania, kultura i języki grup etnicznych, wspierająca rola oceny szkolnej). Ogłoszono konkurs na tzw. granty. Oczekuje się do 17 września na zgłoszenia programów szkoleń. Po 1 października ocenione przez recenzentów (nauczycieli praktyków) propozycje programów szkoleń przekazane zostaną do Urzędu Marszałkowskiego. Oferta dofinansowania szkoleń poprzez przyznanie grantów ma na celu także ich uatrakcyjnienie.

Dyrektor Wydziału Opieki, Profilaktyki Społecznej i Edukacji Specjalnej - *Irena Rocznik* - poinformowała, że wizytatorzy skupieni w Wydziale obejmują swoim nadzorem ok. 250 placówek, w tym poradnie pedagogiczne - psychologiczne, domy dziecka ośrodki szkolno - wychowawcze). Prócz tego zajmują się kształceniem integracyjnym, edukacją regionalną, zajęciami pozalekcyjnymi, konkursami artystycznymi dla uczniów. Wydział zorganizuje warsztaty dla nauczycieli uczących w klasach integracyjnych oraz konferencję poświęconą zagadnieniom profilaktyki i opieki.

Dyrektor Wydziału Organizacji, Kadr i Szkolenia - *Elżbieta Bloch* - przedstawiła uwagi wynikające z kontroli kwalifikacji nauczycielskich i z pracy bieżącej wizytatorów. Zaapelowała o staranne i dokładne wypełnianie sprawozdań o stanie zatrudnienia w placówkach oświatowych w dniu 10 września, o przekazanie danych o nauczycielach, którzy pozostaną od 1 września bież. roku bez pracy, o pełną dokumentację wniosków o mianowanie nauczycieli (na 473 wnioski złożone w minionym roku szkolnym Kuratorium nie przyjęło 130). Sprawą zasadniczą jest przestrzeganie przepisów w sprawie wymagań stawianych nauczycielom kandydującym na stanowiska kierownicze. Do Kuratorium napływały pytania o możliwość kierowania przez jednego dyrektora dwiema placówkami, np. szkołą podstawową i gimnazjum. Karta Nauczyciela oraz orzeczenie Sądu Najwyższego jednoznacznie rozstrzygają, że takiej możliwości nie ma. Przypomniała też o możliwości uzyskania przez nauczycieli kształcących się stypendium w formie dopłat do czesnego. Obecnie Kuratorium dysponuje ten cel kwotą 771 tys. zł.

Oczekuje się na wnioski w terminach: 30 sierpnia, 30 stycznia.

Dyrektor Wydziału Ekonomicznego - *Jerzy Ochotny* - przekazał informacje o rozdziale środków finansowych przeznaczonych na wdrażanie reformy oświaty, tj. na dodatki funkcyjne dla dyrektorów gimnazjów, na fundusz motywacyjny dla nauczycieli, na koszty dowożenia uczniów, na pracownie komputerowe w gimnazjach, na pomoc dla uczniów itp. Przypomniał o terminach składania sprawozdań finansowych.

Kierownik Pracowni Pomiaru Dydaktycznego w ODN w Słupsku - *Bożena Żuk* - poinformowała o zakresie i wynikach badania kompetencji uczniów klas smych. Badaniem objęto 38 tysięcy uczniów. Ustaleniami wyników zajmowało się 6 osób (po trzy osoby w Słupsku i Gdańsku); prócz tego zaangażowana była duża grupa nauczycieli języka polskiego - do oceny zadania otwartego (tekstu). Na naradzie poświęconej podsumowaniu badań przeprowadzonych w siedmiu województwach, która miała miejsce w Ustce w k. czerwca podkreślono dobrą organizację badań i ustalenia ich wyników w województwie pomorskim. Podziękowała dyrektorom szkół, pracownikom nadzoru pedagogicznego z Kuratorium w Gdańsku i w Delegaturze w Słupsku oraz dyrektorom ODN w Słupsku i CEN w Gdańsku za współdziałanie i udzieloną pomoc. Zwróciła też uwagę na konieczność wyeliminowanie błędów w kodowaniu. Podała średnie wyniki matematyki (22,32) oraz z języka polskiego (24,88), zachęciła do korzystania z usług Pracowni w zakresie analizy wyników uzyskanych przez poszczególnych uczniów, średnich wyników w szkole, w gminie w powiecie itp.

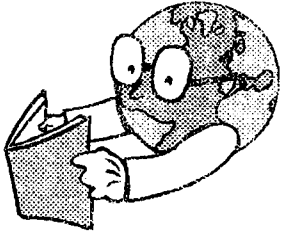
Następnie o zamierzonych działaniach swoich placówek poinformowali dyrektorzy: a) *Iwona Wojciechowska* o Regionalnej Komisji Egzaminacyjnej w Gdańsku, b) *Mariola Łukasiuk* o działalności Pedagogicznej Biblioteki w Słupsku, *Lucja Ćwioch* o organizacji Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Gdańsku, c) *Małgorzata Kowalska* o formach doskonalenia nauczycieli prowadzonych przez Ośrodek Doskonalenia w Słupsku i zakresie działania placówki, d) *Ewa Jurkowska* o zakresie działania Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku i planowanych tam formach doskonalenia.

Uczestniczący w naradzie *ksiądz Ryszard Ryngwelski* reprezentujący Wydział Katechetyczny w Kurii Biskupiej Koszalińsko - Kołobrzeskiej, przybliżył treści rozporządzenia o nauczaniu religii oraz poinformował o zatrudnieniu w ODN w Słupsku i w CEN w Gdańsku konsultantów ds. katechezy. Zajmować się będą m. in. organizacją doskonalenia nauczycieli religii.

O aktualnej sytuacji w środowiskach nauczycielskich oraz o sprzeciwie związków zawodowych wobec polityki finansowej państwa i zaniżonych wydatków na cele oświatowe poinformowały *Grażyna Bojarowska* - przewodnicząca zarządu Solidarności Nauczycielskiej i *Halina Gesse* prezes Zarządu Okręgu Związku Nauczycielstwa Polskiego w Słupsku.

Zamykając naradę, Kurator Oświaty życzył wszystkim nauczycielom owocnej pracy pedagogicznej w nowym roku szkolnym.

Jan Tyborczyk

Informacje, opinie, propozycje

Inauguracje nowego roku szkolnego

Nowy rok szkolny 1999/2000 rozpoczęło w kraju 7 milionów uczniów szkół podstawowych, gimnazjalnych, zasadniczych i średnich. W ogólnopolskiej inauguracji w nowo wybudowanym gimnazjum w Gnieźnie uczestniczyli: minister edukacji - profesor Mirosław Handke, minister łączności - Maciej Srebro, wiceminister kultury - Jacek Weiss oraz przedstawiciele samorządu. Goście, rodzice i uczniowie uczestniczyli (przed uroczystością inauguracyjną) we mszy św. odprawionej przez arcybiskupa Henryka Muszyńskiego.

Jak podał „Dziennik Bałtycki” w województwie pomorskim w 790 szkołach podstawowych naukę w klasach pierwszych rozpoczęło 180 tys. uczniów.

W.III LO im. Marynarki Wojennej w Gdyni (szkole z maturą międzynarodową) w inauguracji roku szkolnego uczestniczyli prezydenci Polski - Aleksander Kwaśniewski i Niemiec - Johannes Rau. Premier Jerzy Buzek w towarzystwie Wojciecha Książka, wojewody pomorskiego - Tomasza Sowińskiego i arcybiskupa Tadeusza Gocłowskiego uczestniczył w w wojewódzkiej inauguracji roku szkolnego w Zespole Szkół Ogólnokształcących Nr 1 w Pruszczu Gdańskim. Uroczystość inauguracyjna połączona była z otwarciem nowej hali sportowej. Uczestnicząca w inauguracji nowego roku szkolnego w Gdyni Chwarznie minister zdrowia - Franciszka Cegielska podarowała nowo wybudowanej szkole multimedialny słownik języka polskiego.

W miejskiej inauguracji roku szkolnego 1999/2000 w Słupsku w nowo zbudowanym przedszkolu nr 8 (integracyjnym) uczestniczył prezydent Słupska Jerzy Mazurek, radni powiatowi i dyrektor Delegatury KO - Barbara Grędecka. Do przedszkola uczęszczać będzie 90 dzieci. Natomiast do nowej (częściowo udostępnionej) szkoły podstawowej przy ulicy Hubalczyków w Słupsku uczęszczać będzie 400 dzieci. Jedną z gminnych inauguracyjnych w Kobylnicy. W Wierzbowie Człuchowskim w odnowionej po pożarze szkole miała miejsce inauguracja roku szkolnego w gminie Człuchów. W gimnazjum w Łobie w uroczystym rozpoczęciu roku szkolnego uczestniczył kapitan Krzysztof Baranowski, przygotowujący się do „opłynięcia” kuli ziemskiej. (Z prasy)

Uroczystość poświęcenia i wręczenia Sztandaru (Liceum Ogólnokształcące im. Mikołaja Kopernika w Ustce, 2 września 1999r.)

Szanowni Państwo. Każda radość ma swoje morywy. Radość nasza, gospodarzy dzisiejszej uroczystości, wynika z wyjątkowości chwili. Pożegnamy dotychczasowy sztandar, który zamknie 37 lat historii tej Szkoły. Pożegnanie nie oznacza jednak zapomnienia. Będzie On nadal współtworzył naszą tradycję, nobilitował, pozwoli zachować pamięć o przeszłości, będzie Znakiem na przyszłość, będzie inspirował do tego, by nieustannie wykraczać ponad przeciętność, bo „każdy przecież początek to tylko ciąg dalszy”.

Otrzymamy nowy sztandar, znak najwyższych wartości, od dzisiaj symbol Liceum Ogólnokształcącego im. Mikołaja Kopernika w Ustce, który potwierdzi jego tożsamość, który ma być na miarę swego dziedzictwa, stworzonego przez pokolenia nauczycieli, uczniów i rodziców Zespołu Szkół Ogólnokształcących (do r. 1998). Będzie także zobowiązywał do ciągłego potwierdzania wartości, kontynuacji, zmuszał do poszukiwań.

Szanowni Państwo, motywem naszej radości jest i to, że możemy tak znaczne grono Gości w naszej szkole z wielką estymą powitać i rzeczoną radością, właśnie z Państwem się dzielić. Wśród znakomitych gości są: Senator RP mgr Kazimierz Kleina, wiceprzewodniczący Sejmiku Województwa Pomorskiego - Jerzy Lisiecki, Wicemarszałek Województwa - Dariusz Sobczak i Wicewojewoda Pomorski - Edmund Głombiewski, Kurator Oświaty - Andrzej Jachnik wraz z dyrektorem Delegatury KO w Słupsku - Barbarą Grędecką i grupą wizytatorów; Przewodniczący Rady Powiatu - Tomasz Wszółkowski i radni, Starosta - Stanisław Kądziela wraz z Zarządem Powiatu Słupskiego, przewodnicząca Rady Miejskiej w Ustce - Teresa Świeboda i przedstawiciele Rady, Burmistrz Miasta Ustki - Wojciech Lewandowski z Zarządem, ks. dziekan Jan Turkiel i ks. proboszcz Ryszard Borowicz; są dyrektorzy naszego liceum minionych kadencji oraz dyrektorzy szkół podstawowych i średnich z Ustki i ze Słupska, dowódca CSMW - kmr dypl. Zygmunt Urbański, przedstawiciele rady rodziców, zakładów pracy, Rada Pedagogiczna i pracownicy szkoły, poczty sztandarowe, uczniowie i absolwenci.

Imię szkoły - przypominające osobę Wielkiego Patrona - z dumą nasiliśmy i nosimy; z honorem wielkim od dzisiaj - nosić będziemy Sztandar, Znak Wspólnoty i dar wyjątkowy. Ze wzniesieniem, z głębi serca za Niego dziękujemy. Dziękujemy też za słowa pełne wiary w nas, za życzenia. Czujemy się wyróżnieni, a to zobowiązuje bardzo.

Sztandar będzie towarzyszył Szkole przez lata w najważniejszych chwilach jej życia. Nie tylko wówczas - ze wszech miar - starać się będziemy, by pokładanego w nas zaufania nie zawieść. Codziennym wysiłkiem serc i umysłów - z pewnością - „dotamy do lat ubiegłych nowe ogniw własnej pracy i misji”. Semper in altum!

Barbara Kołakowska
dyrektor LO w Ustce

Pamiętka - Dług - Morał

W drugim dniu nowego roku szkolnego w Liceum Ogólnokształcącym w Ustce odbyła się podniosła uroczystość poświęcenia i wręczenia Sztandaru. Pożegnano dotychczasowy Sztandar, który był własnością Zespołu Szkół Ogólnokształcących im. Mikołaja Kopernika (Liceum i Szkoła Podstawowej Nr 3). Od września ubiegłego roku Liceum dysponuje nowym budynkiem i działa osobno. Postanowiono więc podjąć starania o nowy sztandar, a jednocześnie, uznając wyniki plebiscytu rozpisane wśród uczniów i absolwentów, zdecydowano się na zachowanie dotychczasowego Patrona, gdyż „*Imię Szkoły jest jak nazwisko każdego z nas*” (zdanie z ankiety). Projekt Sztandaru, po konsultacjach z Radą Samorządu Szkolnego, Radą Pedagogiczną i Prezydium rady Rodziców opracowała p. Anna Mazur.

Przybywających do Szkoły witała orkiestra dęta Centrum Szkolenia Marynarki Wojennej w Ustce. W auli chór szkolny, pod batutą Stanisława Otoki, wykonał trzy pieśni: Hymn państwowy, rozpoczynający uroczystość; łacińską pieśń religijną - „*Panis Angelicus*” - po poświęceniu Sztandaru i „*Rotę*” po ślubowaniu złożonym przez przedstawicieli uczniów (*Luiza Łowiecka, Maria Cieślak, Jakub Podruczny, Krzysztof Janczuk*). Sztandar przejął Poczta: *Łukasz Salachna, Anna Swacha, Agnieszka Jezierska*. Ponadto uroczystość uświetni li: zespół sygnalistów z Technikum Leśnego z Warcina, *Karina Laskowska* pieśnią do Słów Norwida - „*Ojczyzna*”, *Kordian Góra* recitałem fortepianowym.

Dyrektor Szkoły pani Barbara Kolakowska, witając przybyłych Gości, nauczycieli i młodzież, zaznaczyła, że „*każda radość ma swoje motywy*.” Spotkanie prowadziła przewodnicząca Samorządu Szkolnego - *Magdalena Głodek* - przy współpracy grupy uczniów, nauczycieli oraz wicedyrektorów Szkoły.

Po przedstawieniu listy fundatorów oraz Aktu Fundacji Sztandaru (przez Tomasza Wszółkowskiego) i wbicia gwoździ honorowych w drzewce Sztandaru (m.in. przez Kuratora Oświaty i przedstawicielkę Rady pedagogicznej - polonistkę Mariolę Król), rodzice chrzestni - Teresa Tyńska i Zygmunt Urbański zwrócili się z prośbą do księdza dziekana Jana Turkiela o poświęcenie Sztandaru. W głębokiej zadumie Zebrani w auli szkolnej współuczestniczyli w akcie poświęcenia słuchając słów pięknej modlitwy, a następnie łacińskiej pieśni chóru.

Po przejściu Sztandaru przez p. Dyrektora Szkoły i po przekazaniu go pocztowi, miały miejsce wystąpienia Gości, połączone z gratulacjami i życzeniami. Słowa radości i życzeń przekazał m. in. senator RP Kazimierz Kleina, Kurator Oświaty Andrzej Jachnik, Starosta Powiatu Stanisław Kądziała, Burmistrz Ustki Wojciech Lewandowski, Krystyna Homendowa dyrektor III LO w Słupsku. Motywem wielu wystąpień było hasło „*Semper in altum*” (zawsze wzwyż). Również pożegnanie (poprzedniego) Sztandaru Zespołu Szkół

Ogólnokształcących w Ustce miało uroczysty charakter. Sztandar ten wprowadził, a następnie wyprowadził Poczta w składzie: Rafał Dąbrowski, Edyta Jędrzejczak, Anna Szczepańska.

W drugiej części uroczystości wręczono szkolne nagrody - *Copernicusy*. Są to miniaturowe modele Ziemi z podobizną Patrona Szkoły oraz dyplomy „za osiągnięcia...” także z podobizną Astronoma i cytatem - wskazaniem z dzieła *O obrotach...: Zadaniem wszystkich nauk jest odciągać człowieka od zła, kierować jego umysł ku większej doskonałości*. Copernicusy otrzymali laureaci i finaliści olimpiad przedmiotowych, konkursów o zasięgu krajowym i mistrzowie w różnych dyscyplinach sportowych i artystycznych. *W dziedzinie historii i nauk humanistycznych* wyróżniono: Karolinę Kwiecińską, Piotra Piąta, Jakuba Podrucznego; *w dziedzinie przedmiotów ścisłych*: Jarosława Hoffmana, Weronikę Rudnicką, Konrada Mielko; *za osiągnięcia w dziedzinie kultury*: Karinę Laskowską, Aleksandrę Dietczyk, Katarzynę Potentas, Remigiusza Szauera; *za osiągnięcia sportowe*: Tomasza Parzyka, Martę Michalską, Kamilę Janik, Anetę Kusz, Annę Rycyk, Agatę Kowalską, Wioletę Bownik, Małgorzatę Zielińską. Copernicusy wręczali, wygłaszając laudacje, przedstawiciele młodzieży, którzy wcielili się w znane postaci: Marii Słodowskiej - Curie, Stanisława Augusta Poniatowskiego, Napoleona Bonaparte. *Kapituła złożona z b. dyrektorów Liceum*: Bronisława Piekarskiego, Józefa Wróblewskiego, Jadwigi Strońskiej oraz Edwarda Zarycznego - wieloletniego wicedyrektora (przewodniczący), postanowiła wyróżnić Copernicusami absolwentów z lat poprzednich (po jednym z kadencji dyrektorskiej). Copernicusy otrzymali: *profesor dr hab. Bogusław Bakula* uczeń uesteckiego ogólniaka w latach 1969 - 1973, *Jolanta Piekarska* obecna *Denziuk* - Sędzia Sądu Wojewódzkiego w Gdańsku, uczennica w l. 1974 - 1978; *Kordian Góra* - znakomity muzyk i pianista, uczeń z lat 1982 - 1986. Absolwenci nie kryli wzruszenia, dziękując swoim dyrektorom, nauczycielom i szkole za naukę i za pamięć. Jeden z nich (Bogusław Bakula) uznał, że to nauczyciele tworzą szkołę, uczniowie są jak woda, nauczanie zaś porównał do tworzenia dzieła sztuki w ruchu.

Rada Samorządu Uczniowskiego w specjalnym posłaniu wyraziła wdzięczność pani dyrektor - Barbarze Kolakowskiej i Radzie Pedagogicznej za wielką dbałość o poziom nauczania i za wzbogacenie tradycji Szkoły.

Po uroczystości w sali konferencyjnej odbyło się spotkanie dyrekcji Szkoły i wszystkich pracowników z gośćmi. W bezpośrednich rozmowach dzielono się spostrzeżeniami, wyrażano uznanie p. Dyrektora i Jej Szkole, wymieniano uwagi o oświacie nie tylko w Ustce i w powiecie słupskim.

Jan Tyborczyk

Współpraca biblioteki pedagogicznej z bibliotekami szkolnymi na przykładzie działalności PBW Filia Człuchów

Wkrótce - za około dwa lata będziemy obchodzić jubileusz pięćdziesięciolecia Pedagogicznej Biblioteki w Człuchowie.

Biblioteki pedagogiczne reprezentują typ biblioteki resortowej i nawiązują do tradycji bibliotek nauczycielskich okresu międzywojennego.

Gwałtowny ich rozwój nastąpił po 1945r. - kiedy to utworzona została sieć bibliotek pedagogicznych, realizujących zadania w dziedzinie kształcenia i doskonalenia nauczycieli - uzyskując pełne podstawy prawne na mocy Ustawy o bibliotekach z 1968r. oraz wydanego na jej podstawie zarządzenia wykonawczego w sprawie statutów pedagogicznych bibliotek wojewódzkich i pedagogicznych bibliotek powiatowych.¹

Obecnie podstawą prawną dla działalności bibliotek pedagogicznych są: Ustawa o bibliotekach z 27.06.1977, Ustawa o systemie oświaty z 7.09.1991r.² oraz Rozporządzenie ministra Edukacji Narodowej z 9.06.1993r. w sprawie organizacji i zasad działania publicznych bibliotek pedagogicznych.³

Pedagogiczne biblioteki zaliczane są do grupy bibliotek specjalnych, a kryteria decydujące o ich wyróżnieniu - to: użytkownicy i treści gromadzonych, opracowywanych, przetwarzanych, udostępnianych przez nie zbiorów.

Na przestrzeni kilkudziesięciu lat istnienia bibliotek pedagogicznych rozszerzeniu uległo rozumienie pojęcia użytkowników tych bibliotek jak i zakres treściowy gromadzonego księgozbioru.

Początkowo zadania sieci bibliotek pedagogicznych w Polsce były kształtowane przez bieżące potrzeby systemu szkolnego, a zwłaszcza potrzeby pracowników pedagogicznych szkół różnych typów i szczebli oraz placówek wychowawczych, badaczy oświatowych, przedstawicieli nadzoru pedagogicznego, jak też osób przygotowujących się do zawodu nauczycielskiego.⁴ Obecnie przyjmuje się, że biblioteka pedagogiczna służy potrzebom kształcących się i doskonalących nauczycieli, studentów i innych osób zainteresowanych sprawami kształcenia i wychowania⁵ - nie muszą więc to być osoby przygotowujące się do zawodu nauczycielskiego. Jest to tendencja zgodna ze światowym pojmowaniem pojęcia edukacja - jako działania przygotowującego do życia, do pracy zawodowej, dokształcania w szerokim tego słowa znaczeniu. I tę tendencję przyjęła także biblioteka pedagogiczna w Człuchowie - starając się ją realizować przez m.in. gromadzenie piśmiennictwa z zakresu nauk pedagogicznych i z nimi współdziałających, a także publikacje z wszystkich dyscyplin wiedzy, będących przedmiotem pracy dydaktycznej.

W myśl nowych ustaleń z 193 roku nasza placówka gromadzi różnego rodzaju dokumenty biblioteczne, obejmujące w szczególności m.in.:

- literaturę z zakresu pedagogiki i nauk pokrewnych w języku polskim i w językach obcych

- publikacje naukowe i popularnonaukowe z różnych dziedzin wiedzy objętych programem nauczania
- dzieła klasyki światowej oraz książki z zestawu lektura dla ucznia -w wyborze
- piśmiennictwo z zakresu bibliotekoznawstwa i informacji naukowej
- programy szkolne
- materiały dotyczące oświaty w naszym powiecie (kartoteka zagadnieniowa)
- zbiory audiowizualne (kasety wideo - edukacja medialna)
- piśmiennictwo regionalne

Głównym kryterium oceny realizacji przez naszą bibliotekę funkcji społecznej jest stopień wykorzystania jej zbiorów na miejscu w czytelni, jak również poza nią. I tak np.: na zewnątrz wypożyczono: * w 1995 - 3774 woluminy * w 1996 - 5466 woluminów * w 1997 - 5762 woluminów * w 1998 - 5794 woluminów. Czasopism biblioteka nie wypożycza, a więc w 1998r. wzrosło wypożyczanie książek w stosunku do 1995r. o 2020 woluminy. Natomiast w czytelni notujemy także duży wzrost osób korzystających z czasopism jak i z księgozbioru podręcznego. Oto kilka danych: * w 1995r. udostępniono na miejscu 685 woluminów * w 1996r. - 1862 woluminów * w 1997r. - 2435 woluminów * 1998r. - 3133 woluminów.

W 1998r. nastąpił znaczny wzrost korzystania z czasopism o 2448 woluminów w stosunku do 1995r. Zwiększyła się także liczba osób korzystających z naszej biblioteki: * w 1995r. - zapisanych i korzystających czynnie było 680 osób * w 1996r. - 842 osoby * w 1997r. - 857 osób * w 1998r. - 901 osób. W 1998r. odnotowuje się wzrost liczby czytelników w stosunku do 1995r. o 221 osób.

Ciekawie przedstawia się działalność informacyjno - bibliograficzna biblioteki w ciągu minionych czterech lat: * w 1995r. udzielono 238 informacji czytelnikom * w 1996r. - 878 * w 1997r. - 914 * w 1998r - 1137.

Z przedstawionych danych wynika, że bardzo wzrosło w ostatnich latach wykorzystanie księgozbioru biblioteki pedagogicznej w Człuchowie, która stara się służyć swoimi zasobami wszystkim osobom zgłaszającym się do nas - a poszukującymi informacji.

To, że nasza biblioteka wrosła w strukturę Człuchowa - jak to stwierdził jeden z czytelników - świadczy nie tylko liczba osób korzystających z naszej biblioteki, czy liczba wypożyczeń - ale to także współpraca z siecią bibliotek publicznych i szkolnych.

Pracownicy biblioteki pedagogicznej spotykają się z nauczycielami bibliotekarzy bibliotek szkolnych i ich doradcami metodycznymi - na tzw. zespołach metodycznych - zawsze w bibliotece szkolnej poszczególnych szkół (gościnnie także i w naszej bibliotece). Zebrania te traktujemy w sposób roboczy: wymieniamy doświadczenia, rozwiązujemy problemy poszczególnych placówek, jak również omawiamy zadania pracowników oświaty wynikające z resortowych aktów prawnych.

Pracownicy naszej biblioteki współpracują z doradcą metodycznym bibliotek szkolnych panią mgr Elżbietą Pliśską - uczestnicząc w zespołach samokształceniowych bibliotekarzy szkolnych. I tak np.: w 1996r. 29 listopada - udział w spotkaniu nauczycieli bibliotek szkolnych w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Człuchowie - zapoznano się z

działem regionalnym biblioteki publicznej, działem regionalnym biblioteki pedagogicznej i zasadami tworzenia go w bibliotekach szkolnych.

W 1997r. 7 listopada - zebranie bibliotekarzy w LO w Człuchowie, podczas którego pani Elżbieta Pliszka omawiała „Nowy program przysposobienia bibliotecznego” w zreformowanej szkole.

W 1998r. * 23 marca - zebranie w bibliotece Szkoły Podstawowej nr 1 w Człuchowie; omawiano m.in. zmiany w klasyfikacji UKD * 18 listopada - spotkanie zespołu metodycznego w naszej bibliotece, podczas którego pani mgr Elżbieta Pliszka przedstawiła zasady zdobywania stopni specjalizacji zawodowej przez nauczycieli bibliotekarzy oraz (jeszcze raz) zmiany w klasyfikacji działów: językoznawstwa, geografii, historii, informatyki.

19 maja 1999r. uczestnictwo w zespole samokształceniowym, zorganizowanym w bibliotece szkolnej Zespołu Szkół technicznych w Człuchowie - temat spotkania: „nowoczesne techniki uczenia się i nauczania”.

Wszystkie te spotkania bibliotekarzy służą wymianie doświadczeń i nowatorskich pomysłów, a co za tym idzie integracji środowiska bibliotekarskiego. Poza wyznaczonymi dniami spotkań notujemy także odwiedziny bibliotekarzy szkolnych w naszej bibliotece: są to prośby bibliotekarzy o udostępnienie archiwalnych numerów czasopism „Biblioteka w Szkole”, „Poradnik Bibliotekarza”, prośby o pomoc w pracach czysto bibliotecznym: jak odpisywać ubytki, jak wyglądało wasze ostatnie scontrum, jak klasyfikować literaturę, historię, geografę według nowych zasad.

Bibliotekarze korzystają też często z naszej kartoteki zagadnieniowej, która wzbogacona o nowe hasła jest jednym ze środków dydaktycznych. Oto kilka zagadnień opracowanych przez naszych pracowników: kreatywność, asertywność, sekty, podkultury młodzieżowe, agresja, przemoc w szkole, patologia społeczna, itd. Bibliografia tych tematów wykorzystywana jest na lekcjach wychowawczych albo pośrednio na lekcjach bibliecznych - w wyszukiwaniu informacji na określone problemy. Wszystkie zajęcia dydaktyczne poparte są przykładami i urozmaicone przykładami filmów z kasyety video, które to posiada nasza biblioteka i je wypożycza.

Mam nadzieję, iż wykazałam, że Pedagogiczna Biblioteka w Człuchowie stara się służyć rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb czytelnich nauczycieli, wychowawców oraz innych pracowników pedagogicznych i oświatowych, a więc również bibliotekarzy szkolnych. Dlatego słuszne jest stwierdzenie, że bez porządnej biblioteki w nowoczesnej szkole porządnie uczyć się nie da. Biblioteka szkolna nie osiągnie swych celów bez ścisłej współpracy i pomocy biblioteki pedagogicznej - bazy doskonalenia i kształcenia nauczycieli i nauczycieli bibliotekarzy.

Iwona Bartoszewicz

PBW w Słupsku Filia w Człuchowie

Piotr Wicher
ZSZ Bytów

Przygotowanie się uczniów do lekcji jedną z głównych form samokształcenia

Jednym z podstawowych problemów dydaktyki jest praca ucznia w domu, czyli tzw. samokształcenie, praca domowa jest najczęściej uzupełnieniem procesu lekcyjnego. Stąd też warunkiem podstawowym skutecznego uczenia jest ścisła korelacja ze szkołą oraz poprawna metodycznie struktura pracy domowej. Najczęściej praca domowa ucznia polega na przygotowaniu i utrwaleniu materiału oraz przygotowaniu nowych lekcji. Ponieważ jednak wartość nauki pozalekcyjnej zależy od wielu warunków, dlatego trzeba ją ściśle oznaczyć, by w procesie lekcyjnym można było ją i uwzględnić. Dlatego należy uczniów wdrażać do procesu samokształcenia, wychodząc z założenia, że taki sposób przyswajania wiedzy jest zarówno skuteczniejszy jak i trwalszy. Zatem zagadnienie pracy domowej ucznia należałoby sprowadzić do aktywnego procesu wchłaniania wiedzy, ćwiczenia umiejętności i utrwalania wiadomości. Na ogół znaczna część uczniów potrafi to robić i po okresie wstępnym przyzwyczajają się do tej metody.

Jako podstawowe pomoce naukowe, które są niezbędne w procesie samokształcenia służą: podręczniki, zeszyt przedmiotowy, notatnik, lektury oraz encyklopedie, leksykony i poradniki. Zagadnieniem pierwszoplanowym jest praca z podręcznikami. W zależności od rodzaju przedmiotu jest ona mniej lub więcej skoordynowana i ferowana. Zasadnicza rzecz - to wykorzystanie określonych zadań w oparciu o podręcznik. Uczeń bądź to uzupełnia lekcję poprzednią, bądź też przygotowuje się do następnej, szczególnie ćwiczeniowej. Dlatego nauczyciel powinien każdorazowo, dokładnie i rzeczowo przygotować ucznia do pracy z podręcznikiem, dając szczegółowe wskazania metodyczne.

Zeszyt przedmiotowy powinien być prowadzony pod kierunkiem nauczyciela i przez niego kontrolowany. W zależności od indywidualnych wymagań winien on zawierać nie tylko notatki merytoryczne ale również pewną „dozę” wskazówek praktycznych odnośnie przyswajania sobie materiału.

Treść oraz dawka materiału, czas i metoda samokształcenia dotycząca uczniów szkoły, powinny stanowić uzupełnienie lub być przynajmniej powiązane z nauczaniem szkolnym. W swej istocie samokształcenie ma stanowić spontaniczne wypełnienie i zaspokojenie zainteresowań oraz zapotrzebowania na wiedzę i umiejętności. Stąd efektywność procesu samokształcenia staje się wielokrotnością własnej motywacji i zasadności celu uczenia się. Samokształcenie może zatem spełniać następujące funkcje:

- odkrywanie i percepcja nowych treści naukowych,
- rozwój i spełnienie zainteresowań,
- uzupełnianie i utrwalanie wiadomości nabytych,
- odtwarzanie i powtarzanie wiadomości,
- przetwarzania i synteza materiału (odmienne ujęcie zagadnienia),
- analiza jakiegos szczególnego problemu, celem pogłębienia wiadomości i materiału.

Z natury rzeczy proces samokształcenia odpowiada dwóm ważnym - pojętym nowoczesnie - zasadom nauczania: zasadzie indywidualizacji oraz zasadzie motywacji. Lecz dla jego maksymalnej efektywności spełnić musi bodaj najistotniejszą zasadę stopniowania

¹ Z. Dąbrowska: Działalność sieci bibl. ped. W dziedzinie informacji naukowej w latach 1945-1976. Wrocław 1986 s.4. ² Dziennik Ustaw 1991 nr 95 poz.425 ³ Rozporządzenie ministra Edukacji Narodowej z 9.06.1993r. w sprawie organizacji i zasad działalności publicznych bibliotek pedagogicznych „Dziennik Ustaw” 1993r. nr 52 poz. 243 ⁴ Z. Dąbrowska: op. citatum s. 6 ⁵ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 9.06.1993r.

trudności, lub jak to ujmą nowoczesna dydaktyka: zasadę małych kroków. Biorąc pod uwagę ponadto fakt, że samokształcenie przebiega nie tylko w czasie odpowiadającym uczniowi, lecz również w czasie właściwym i celowym dla danego przedmiotu czy zagadnienia, można oczekiwać, że da ono maksimum rezultatów przy minimum nakładu energii psychicznej.

Samokształcenie może odbywać się następującymi sposobami:

- opracowanie lekcji szkolnej odbytej, czyli powtórzenie i uzupełnienie, rozwiązanie zadania ćwiczeniowego i przygotowanie się do kontrolnej odpowiedzi,
- praca z podręcznikiem i innymi książkami,
- opracowanie referatów, odczytów lub prac kontrolnych,
- wykonanie prac naukowych, praktycznych i prostych.

Bardzo istotne są formy samokształcenia. Wszystkie formy pracy samokształceniowej, zarówno szkolnej, jak i pozaszkolnej, również te w postaci zadań domowych, mogą być wypełniane indywidualnie lub w małych grupach, poza tym mogą być identyczne lub zróżnicowane. Można w ten sposób uzyskać wyniki nadające się do porównań lub wymiany albo też ogólnej, ożywionej dyskusji. Nic więc dziwnego, że procesowi samokształcenia przypisuje się również wartości wychowawcze, nie mówiąc już o tym, że wszystkie formy samokształcenia są bardzo cenne w procesie rozwijania osobowości, szczególnie pod względem kształcenia, myślenia. Przy dobrych rezultatach może wyzwać w uczniu dumę i poczucie satysfakcji; w przypadku uczniów słabszych w swej strukturze osobowościowej stanowi nieraz, przy słabych czy miernych wynikach powód do załamania, ewentualnie przygnębienia i zniechęcenia. Stąd bardzo istotne są metodyczne wskazania:

- uczniowi potrzebne są porady i wskazówki, co i jak robić, co jest ważne, na co zwrócić - szczególną uwagę,
- uczeń potrzebuje przykładowych zadań i pytań kontrolnych, przy czym odpowiedzi powinny być w tej czy innej formie podane,
- w razie trudności uczeń powinien mieć możliwość skorzystania z konsultacji,
- wykonane przez ucznia prace powinny być koniecznie konfrontowane, podsumowane, omawiane i obiektywnie oceniane.

Jak więc z powyższych stwierdzeń wynika, uczestniczenie nauczyciela w procesie samokształceniowym w charakterze doradcy lub kierownika wymaga bardzo dużego doświadczenia, zarówno pedagogicznego jak i metodycznego.

Żadna nauka szkolna nie może odbywać się bez samokształcenia, tym bardziej, że mamy do czynienia z przepelnionymi programami nauczania przy często okrojonym czasie przeznaczonym na jego realizację. Obecna sytuacja szkolnictwa wymaga, by materiał był w pewnej części podawany tradycyjnym sposobem, zaś w nie mniejszej części był "przerabiany" przez ucznia metodą samokształceniową. Jak każda nauka również proces samokształcenia musi zacząć się od podstaw. W samokształceniu są nim bardzo łatwe zagadnienia wprowadzające, które należy zadawać czy też podpowiadać i podsuwać uczniowi z początku. Oczywiście tego rodzaju "chwyt" pedagogiczny bazuje na odpowiedniej motywacji, obejmuje określony zakres zagadnień. Może to być początkowo jakieś doświadczenie, które uczeń wykona w domu, jeśli zaś jego wynik jest frapujący, uczeń sam będzie dążył do poznania interpretacji naukowej zagadnienia, studiując książki, poradniki i pytając o wyjaśnienia. Z czasem można i trzeba dawać zadania trudniejsze, nie mniej ich treść musi być interesująca i prowadzić pozornie do rewolucyjnych wyników. Ważną rzeczą jest z punktu widzenia dydaktyki, aby uczeń był zachęcany, zaciekawiony i ujęty tematyką. Trzeba przy tym koniecznie pamiętać o tym, by uczniowi dać możliwość popisania się tym, do czego sam doszedł, co sam przeżywał.

Najczęściej popełnianym błędem, szczególnie przez młodych nauczycieli, jest odsyłanie uczniów do podręcznika, nie zawsze poprawnego metodycznie, po to, by nauczyli się tego, czego nauczyciel nie zdążył przerobić na lekcji. Skutek tego jest taki, że uczniowie raz na zawsze zniechęcają się do samodzielnego opracowania lekcji z podręcznika, tym bardziej jeśli materiał jest trudniejszy.

W pracy z podręcznikiem wskazana jest szczególna ostrożność. Zaczynać należy bezwzględnie od partii małych i łatwych ale bardzo interesujących. Umożliwiając na następnej uczniom "popisanie się" swoją wiedzą, można ich zapalić do współzawodnictwa i dalszego przyswajania z czasem trudniejszych tematów i zagadnień. To samo można osiągnąć dając uczniom opracowanie krótkich referatów, które uczniowie następnie odczytują wobec całej klasy. Naturalnie bardzo ważna jest tu sprawa oceny. Wielka tolerancja, rzeczowa krytyka, życzliwa uwaga czy wskazówka - oto sposoby zachęcania uczniów. Łatwo się przekonać, że nawet uczniowie słabsi będą dopraszać się o dalsze tematy, by móc wykazać się w pozytywnym świetle, szczególnie jeśli za poprzedni referat otrzymali pozytywną ocenę. Stopniując te podstawowe wymagania dydaktyczne, wytwarzamy w uczniu przekonanie, że nauka własna, samodzielną jest cenną wartością, którą warto zdobywać nawet kosztem wielkiego wysiłku. Lecz nie tylko książki mogą być źródłem materiału do samokształcenia. Często jakaś obserwacja już gotowego urządzenia czy też codziennego zjawiska opowiedziana interesująco, zachęca do spostrzegania rzeczywistości, zwraca uwagę na logiczne związki przyczynowe a przede wszystkim kształci myślenie ucznia.

Każdy nauczyciel ma swoje sposoby nauczania i niewątpliwie często osiąga rezultat wychowawczy w samokształceniu. Jednak dla każdego niezbędne jest zaplanowanie, usystematyzowanie a przede wszystkim uzgodnienie tego rodzaju pociągnięć z podstawowymi zasadami procesu samokształceniowego. Trzeba również wyodrębnić te fragmenty wiedzy i umiejętności, które uczeń ma zdobyć w wyniku samokształcenia. Oceniając je pozytywnie, dając dalsze wskazówki a nade wszystko zachęcając, wytwarzamy w uczniu trwałe nawyki.

Burzliwy rozwój nauki i techniki, ciągle zmieniające się potrzeby rynku pracy stwarzają potrzebę całożyciowego uczenia się. Specjaliści od oświaty dorosłych, prof. R. Wroczyński i prof. K. Wojciechowski wysuwają od kilkunastu lat postulat przygotowania przez szkołę do dalszego samokształcenia, ponieważ stanowi ono jeden z warunków opanowywania złożonych i zmiennych sytuacji, w jakich znajduje się człowiek. Dlatego współczesna szkoła musi zrobić wszystko, aby młodzież opuszczająca po okresie kilkuletniej nauki jej mury była w sposób właściwy przygotowana do procesu samokształcenia.

Polecamy:

*Formy doskonalenia nauczycieli
w roku szkolnym 1999/2000.
Informator.*

ODN Słupsk 1999

Jerzy Milanowski
Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku

Jak będzie funkcjonować zewnętrzny system oceniania?

WPROWADZENIE

Jesteśmy już w trakcie reformy systemu oświatowego w Polsce. W wyniku reformy istotnie zmieni się też ocenianie osiągnięć szkolnych uczniów. Zgodnie z [2] - Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 19 kwietnia 1999 roku w sprawie zasad oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania egzaminów i sprawdzianów w szkołach publicznych (Dziennik Ustaw Nr 41 poz. 413) rozróżnia się ocenianie zewnętrzne i ocenianie wewnątrzszkolne.

Ocenianie zewnętrzne określane będzie szczegółowo i przeprowadzane przez Centralną Komisję Egzaminacyjną (CKE) oraz Okręgowe Komisje Egzaminacyjne (OKE).

Dla umożliwienia realizacji przez nauczycieli oceniania wewnątrzszkolnego w poszczególnych szkołach opracowywane będą tzw. wewnątrzszkolne systemy oceniania mające stanowić integralne składniki statutów szkół. Powstające obecnie dwa systemy oceniania: wewnątrzszkolny i zewnętrzny powinny się nawzajem weryfikować i wspierać. Oba powinny też wspierać pracę: uczniów, nauczycieli, szkół macierzystych, szkół - odbiorców uczniów oraz systemu oświatowego.

W tym artykule, opracowanie którego przez autora nie byłoby możliwe bez ogromnej i bardzo życzliwej pomocy i współpracy dyrekcji OKE w Gdańsku, zajęto się jedynie zewnętrznym systemem oceniania. Celem artykułu jest przekazanie nauczycielom, podstawowych informacji wprowadzających w problematykę zewnętrznego systemu oceniania. Są to między innymi informacje: o organizacji i zadaniach CKE i OKE oraz podstawowych ich zadaniach, informacje o przyjętej strukturze i podstawowych założeniach sprawdzianów i egzaminów zewnętrznych, o konieczności informowania uczniów i ich rodziców o wymaganiach i procedurach egzaminacyjnych, jak też o różnego rodzaju egzaminatorach. Z uwagi na ograniczone ramy, w artykule nie podjęto szczegółowego omówienia koncepcji sprawdzianu i poszczególnych egzaminów - składowych zewnętrznego systemu oceniania. Mają być one przedmiotem oddzielnych, kolejnych artykułów.

OCENIANIE ZEWNĘTRZNE W ZREFORMOWANYM SYSTEMIE OŚWIATY

Według aktualnych ustaleń prawnych [2] sprawdzanie i ocenianie zewnętrzne obejmuje w szczególności:

1. sprawdzian po ukończeniu 6- letniej szkoły podstawowej (przeprowadzany w kwietniu, od 2002 roku; po raz pierwszy dla uczniów obecnej klasy czwartej szkoły podstawowej),
2. egzamin po 3-letnim gimnazjum (przeprowadzany w maju, od 2002 roku),
3. egzamin maturalny (przeprowadzany w maju i w czerwcu, od 2002 roku; po raz pierwszy dla uczniów obecnej drugiej klasy średnich szkół czteroletnich; dla uczniów obecnych klas drugiej i pierwszej LO egzamin maturalny będzie miał formę przejściową opartą o opublikowane podstawy programowe),
4. egzaminy zawodowe dla uczniów szkół zawodowych nowego typu i szkół policealnych. Ich zasady i procedury podlegają aktualnie dyskusji w odpowiednich zespołach. (pierwszy egzamin zawodowy dla uczniów szkoły zawodowej nowego typu odbędzie się w roku 2004, zaś dla uczniów szkoły policealnej w roku 2006)

Jak widać sprawdzianu i egzaminów podsumowujących osiągnięcia i braki kształcenia oświatowego dokonywać się będzie na wybranych jego etapach. Ich zakres określony będzie zakresem wiedzy i umiejętności zawartych w standardach edukacyjnych (ujętych w Podstawach programowych [6]) i w odpowiednich standardach wymagań egzaminacyjnych. Opracowanie standardów wymagań egzaminacyjnych jest podstawowym zadaniem CKE. Prace nad tymi standardami są obecnie w toku. W pracach tych biorą też udział przedstawiciele poszczególnych OKE oraz zaproszeni przez CKE pracownicy naukowcy.

ORGANIZACJA CKE W WARSZAWIE I OKE W GDAŃSKU

Zgodnie z ustawą [1] powołano Centralną Komisję Egzaminacyjną (CKE) z siedzibą w Warszawie. CKE kieruje dyrektor mgr Grażyna Ziółkowska powołana przez Ministra Edukacji Narodowej. Do zadań CKE należy w szczególności:

- 1) opracowanie we współpracy z odpowiednimi jednostkami propozycji standardów wymagań egzaminacyjnych będących podstawą przeprowadzania sprawdzianów oraz egzaminów,
- 2) dokonywanie analizy wyników i opracowywanie sprawozdań ze sprawdzianów i egzaminów objętych systemem oceniania zewnętrznego,
- 3) przygotowywanie i upowszechnianie programów doskonalenia nauczycieli w zakresie diagnozowania i oceniania,
- 4) inspirowanie badań naukowych i innowacji w dziedzinie oceniania i egzaminowania,
- 5) prowadzenie ewidencji egzaminatorów okręgowych komisji egzaminacyjnych. W drodze rozporządzenia [4] wykonawczego do ustawy [1] utworzono między innymi Okręgową Komisję Egzaminacyjną (OKE) w Gdańsku.

Podstawowe zadania powołanych komisji określa ustawa [1]. CKE, z siedzibą w Warszawie obejmuje swym zasięgiem cały kraj. Okręgi i siedziby OKE ustalone zostały

w rozporządzeniu [4]. Ogólnie w kraju powołano osiem OKE. Komisja w Gdańsku ma swą czasową siedzibę przy ulicy Piwnej 36. OKE w Gdańsku obejmuje swoją działalnością obszary województw: pomorskiego i kujawsko - pomorskiego. Komisją w Gdańsku kieruje dyrektor dr Iwona Wojciechowska powołana przez Ministra Edukacji Narodowej. Na wniosek dyrektora Minister powołał też wicedyrektora mgr Małgorzatę Szyłko. W skład Komisji wchodzi następujące komórki organizacyjne:

1) Wydział Sprawdzianów i Egzaminów Szkolnych, 2) Wydział Badań i Analiz, 3) Wydział Organizacyjno - Administracyjny. W wydziałach tych tworzone mogą być zespoły i pracownie do wykonywania określonych zadań należących do zakresu ich działania.

Do podstawowych zadań Wydziału Sprawdzianów i Egzaminów Szkolnych należy:

1) przygotowywanie zadań i testów egzaminacyjnych, 2) przygotowywanie arkuszy i sprawdzianów egzaminacyjnych, 3) przeprowadzanie sprawdzianów i egzaminów, 4) opracowywanie sprawozdań z przeprowadzonych sprawdzianów i egzaminów, 5) opracowywanie materiałów szkoleniowych dla nauczycieli, 6) współpraca z innymi OKE oraz z CKE, 7) wykonywanie innych zadań wynikających z przepisów o ocenianiu.

Do zadań Wydziału Badań i Analiz OKE w Gdańsku należy: 1) analizowanie wyników sprawdzianów i analiz oraz formułowanie wniosków, 2) przygotowywanie corocznych sprawozdań o poziomie osiągnięć uczniów na poszczególnych etapach kształcenia, 3) ustalanie wyników sprawdzianów i egzaminów, 4) prowadzenie dokumentacji związanej z przeprowadzonymi sprawdzianami i egzaminami.

Do zadań Wydziału Organizacyjno - Administracyjnego należy: 1) organizowanie sprawdzianów i egzaminów, 2) rejestracja list uczniów, 3) planowanie i organizacja szkoleń kandydatów na egzaminatorów,

3) przygotowywanie wniosków do CKE dotyczących zgłaszania osób do ewidencji egzaminatorów, 4) prowadzenie lokalnej listy osób wpisanych do ewidencji egzaminatorów, 5) prace administracyjne i finansowe dot. działalności OKE w Gdańsku.

ZEWNĘTRZNY SYSTEM OCENIANIA

Podstawowe rodzaje egzaminów należące do zewnętrznego systemu oceniania, wymieniono wcześniej w czterech punktach.

Wynik sprawdzianu (1) odnotowywany będzie na świadectwie ukończenia szkoły, a odpowiednia informacja przekazana będzie uczniowi, macierzystej szkole podstawowej oraz odpowiedniemu gimnazjum. Wyniki indywidualne - jako informacje zwrotne będą umożliwiać uzupełnianie braków w opanowaniu treści przez ucznia oraz rozwijanie jego mocnych stron. Wyniki zbiorcze będą umożliwiać bieżącą ewaluację systemu kształcenia w szkole macierzystej ucznia. Wyniki zbiorcze - jako informacja zwrotna, będą też umożliwiać społecznościom lokalnym monitorowanie jakości

pracy szkół na swoim terenie. Gimnazjom - odbiorcom dawać one będą informację diagnostyczną i umożliwią, po naborze, właściwe przygotowanie procesu kształcenia kolejnych roczników uczniów.

Egzamin (2) przeprowadzany będzie oddzielnie w dwóch blokach: egzamin z umiejętności i wiadomości z zakresu przedmiotów humanistycznych oraz egzamin z umiejętności i wiadomości z zakresu przedmiotów matematyczno - przyrodniczych. Informację o jego wyniku przekazywać się będzie: uczniowi, macierzystemu gimnazjum oraz odpowiedniemu liceum lub szkole zawodowej nowego typu. Uzyskiwana informacja zwrotna będzie miała w tym przypadku, oprócz cech wspomnianych dla sprawdzianu (1), również charakter wspomagający ucznia w wyborze dalszego kierunku kształcenia.

Wyjątkowo dla egzaminu maturalnego (3) oprócz właściwej części zewnętrznej - pisemnej, przewiduje się dodatkową część wewnętrzną ustną - przeprowadzaną i ocenianą w macierzystym liceum. Wyniki egzaminu maturalnego ujęte będą na świadectwie maturalnym.

Egzaminy zawodowe (4) mają mieć na celu zewnętrzne potwierdzenie kwalifikacji zawodowych uzyskanych w szkole na podstawie ujednoczonych w skali kraju - czyli państwowych standardów dla poszczególnych zawodów. Egzamin zawodowy może być podzielony na etapy: część teoretyczną, część praktyczną. Wyniki egzaminu zawodowego ujmowane będą na odpowiednim, oddzielnym świadectwie.

Informacje o wynikach sprawdzianu i wszystkich egzaminów będą wielostronnie, różnorodnie wykorzystywane do usprawniania pracy uczniów, nauczycieli, szkół macierzystych, szkół i pracodawców - odbiorców absolwentów, systemu oświatowego okręgów i kraju. Metodologicznie, w trakcie odpowiednich analiz sprawdzian i poszczególne egzaminy mogą być dla siebie wzajemnymi odniesieniami.

Co najmniej na dwa lata przed sprawdzianem lub egzaminem podawana jest do wiadomości uczniom oficjalna, pisemna informacja zawierająca: szczegółowy opis wymagań, kryteria oceniania, formę sprawdzianu / egzaminu oraz przykłady zadań. Informację tę nazywa się dla form oceniania 1,2,4 - informatorem, zaś dla formy 3 - syllabusem. Informatory i sylabus wydawane będą przez OKE.

PODMIOTY REFORMY'A ZAGADNIENIA ZMIAN.

Zmiany związane z tworzeniem i wdrażaniem zewnętrznego systemu oceniania dotyczą bardzo wiele, różnych podmiotów.

Zacznijmy od egzaminatorów. Niewłaściwe rozumienie pojęcia "egzaminator" może prowadzić do nieporozumień. Dlatego, omówimy tę sprawę nieco bardziej szczegółowo. W rozporządzeniach [3], [4] powołujących odpowiednie Komisje pojawiają się "egzaminator" i "starszy egzaminator" jako nazwy stanowisk w CKE i OKE. Ogólnie, obowiązki osób zatrudnionych na tych stanowiskach określają

statuty odpowiednich Komisji.

Pracownicy OKE zatrudnieni na stanowiskach egzaminatorów lub starszych egzaminatorów będą w szczególności, między innymi przygotowywać formy doskonalenia i doksztalcenia nauczycieli w różny sposób uczestniczących w procesach związanych z egzaminowaniem. Będą oni też, zazwyczaj, egzaminatorami wpisanymi do ewidencji.

Nauczycieli chętnych do uczestnictwa w procesach egzaminowania zewnętrznego jest bardzo wielu... Można będzie ich ogólnie podzielić na nauczycieli, którzy powinni być wpisani do ewidencji jak też tych, którzy wpisani być nie muszą.

Dla zorganizowania sprawdzianu lub egzaminu gimnazjalnego powoływane będą zespoły egzaminacyjne złożone z czterech nauczycieli, z których tylko przewodniczący musi być egzaminatorem wpisanym do ewidencji. Ustalenia wyników sprawdzianu lub egzaminu gimnazjalnego dokonywać będzie inny zespół egzaminatorów, którego wszyscy członkowie powinni być wpisani do ewidencji.

Egzamin maturalny składać się będzie, jak już wspomniano z dwóch części: wewnętrznej i zewnętrznej. Część wewnętrzną egzaminu przeprowadzać będzie szkolny zespół egzaminacyjny z przewodniczącym obowiązkowo wpisanym do ewidencji. Przewodniczący szkolnego zespołu egzaminacyjnego powoływać będzie przedmiotowe zespoły egzaminacyjne, złożone z nauczycieli wpisanych do ewidencji egzaminatorów (co najmniej dwóch nauczycieli danego przedmiotu egzaminacyjnego). Część zewnętrzną egzaminu maturalnego będzie organizować i przeprowadzać zespół czteroosobowy, w którym tylko przewodniczący będzie egzaminatorem wpisanym do ewidencji. Dla ustalenia wyników egzaminu maturalnego powoływany będzie zespół egzaminatorów, którego wszyscy członkowie powinni być wpisani do ewidencji.

Nauczyciele aspirujący do występowania w roli egzaminatorów powinni na bieżąco śledzić działania OKE w zakresie szkoleń i realizacji egzaminów. Zmiany związane z wprowadzeniem oceniania zewnętrznego wymagają od nauczycieli bardzo dobrej znajomości podstaw programowych (a w nich tzw. standardów edukacyjnych) oraz pilnego śledzenia informacji o standardach wymagań egzaminacyjnych. Informacje te stanowią wprawdzie podstawę zewnętrznego systemu oceniania, ale muszą też być na bieżąco uwzględniane w tworzeniu i stosowaniu wewnątrzszkolnego systemu oceniania. Ogromnej wagi nabierają w tym kontekście formy doskonalenia nauczycieli w zakresie sprawdzania i oceniania, zwłaszcza w zakresie obiektywizmu w ocenianiu. Informacje o zasadach oceniania wewnątrzszkolnego i zewnętrznego nauczyciele powinni umiejętnie przekazać uczniom i ich rodzicom przed rozpoczęciem kolejnych cykli kształcenia.

Uczniowie, aby mogli efektywnie wykorzystywać informacje zwrotne zawarte w wynikach oceniania wewnątrzszkolnego i zewnętrznego, zwłaszcza ci mający aspiracje do adekwatnego samoocenia się powinni poznać

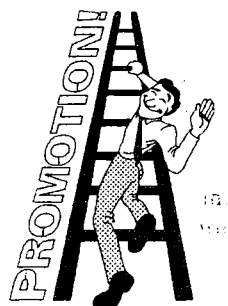
szczegółowo zasady funkcjonowania obu systemów oceniania: wewnątrzszkolnego i zewnętrznego. W tych sprawach bywają uczniowie często wspomagani przez rodziców. Pożądane jest więc by również rodzice poznali oba systemy oceniania. Jest to ważne zadanie dla nauczycieli. Uczniowie i ich nauczyciele ze znacznym wyprzedzeniem powinni szczegółowo zapoznać się z odpowiednimi informatorami (w tym z sylabussem dla matur) wydawanymi przez OKE, a precyzyjnymi szczegółowe opisy wymagań egzaminacyjnych, kryteria oceniania, formy sprawdzianu lub egzaminu oraz przykładowe zadania.

Do procesów oceniania zewnętrznego w przedmiotach zawodowych włączeni powinni być pracodawcy. Stwarza to dodatkowy problem organizacyjny do rozwiązania.

Wspomniane wyżej zagadnienia nie wyczerpują, oczywiście zagadnień aktualnych. Dają one jednak pewne konkretne wyobrażenie o skali niezbędnych działań zarówno przygotowawczych jak też realizacyjnych związanych z wprowadzeniem nowego systemu oceniania oraz o głównych organizatorach i uczestnikach koniecznych zmian.

WYKAZ ZWIĄZANYCH AKTÓW PRAWNYCH

1. Ustawa o zmianie ustawy o systemie oświaty z dnia 9 września 1998. Dziennik Ustaw RP Nr 117
2. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 19 kwietnia 1999r. W sprawie zasad oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania egzaminów i sprawdzianów w szkołach publicznych.
3. Zarządzenie Ministra Edukacji z dnia 15 marca 1999r. w sprawie nadania statutu Centralnej Komisji Egzaminacyjnej.
4. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 lutego w sprawie utworzenia Okręgowych Komisji Egzaminacyjnych oraz określenia ich zasięgu terytorialnego.
5. Zarządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 31 marca 1999r. w sprawie nadania statutów Okręgowym Komisjom Egzaminacyjnym.
6. Podstawa programowa kształcenia ogólnego zatwierdzona 15 lutego 1999 roku. (Dz. U. Nr 14 z 23 lutego 1999 roku poz. 129)

Doskonalenie nauczycieli

Internetowa rada pedagogiczna

(wybór materiałów)

Informacje ogólne, uwagi dla koordynatora

Szanowni państwo!

Uczestnicy internetowej rady pedagogicznej! Uprzejmie prosimy o zapoznanie się z zamieszczonym poniżej tekstem na dwa, trzy dni przed przystąpieniem do wspólnej pracy. Zawiera on opis warunków, jakie powinny być spełnione, aby w pełni skorzystać z proponowanych przez nas scenariuszy.

Założenia ogólne

Aby internetowa rada pedagogiczna przebiegała sprawnie ważne jest wyznaczenie osoby lub osób, które pokierują jej przebiegiem. Zgodnie z przyjętą tradycją może być to dyrektor szkoły, jego zastępca lub inne wskazane osoby. Będziemy je nazywać KOORDYNATORAMI.

KOORDYNATOR

Do zadań koordynatora należy:

1. Zapoznanie się z całością materiałów umieszczonych w internecie.
2. Stworzenie odpowiednich warunków do pracy koleżankom i kolegom, członkom rady pedagogicznej.
3. Przygotowanie materiałów koniecznych do wykonania poszczególnych zadań.
4. Podzielenie uczestników rady na mniejsze grupy i zadbanie o to, by grupy liczyły, w miarę możliwości, tę samą liczbę osób. Zasady podziału zależne są od wybranego tematu, dlatego też zostały one opisane w poszczególnych scenariuszach.
5. Zapewnienie, aby uczestnicy przestrzegali czasu wyznaczonego na realizację poszczególnych zadań.
6. Zebranie informacji na podstawie zamieszczonego kwestionariusza ewaluacyjnego.
7. Przesłanie wyników ewaluacji na adres arciszew@men.waw.pl. Za co z góry serdecznie dziękujemy!

Rolę koordynatora pełnić mogą osoby, które zapewnią będą obsługę techniczną, na przykład nauczyciele informatyki - wariant 2. Pracę koordynatora ułatwić może fakt, iż posiadają one doświadczenie w pracy warsztatowej. Koordynator powinien zaplanować swoją pracę uwzględniając wybrany wariant realizacji scenariusza (patrz: następna sekwencja). Liczba koordynatorów zależy od liczby członków rady peda-

gogicznej. W przypadku dużych zespołów pożądane byłoby powierzenie tej roli dwóm lub trzem osobom, po jednej dla 20 - 25 uczestników spotkania w internecie.

Ważne! Rozpoczynając spotkanie, koordynator powinien krótko poinformować jaką rolę pełnić będzie przez najbliższe półtorej godziny i na czym polega jego zadanie.

Sposób, warunki, czas pracy

Sposób wykorzystania scenariuszy - wariant pracy

Wyboru sposobu realizacji scenariusza dokonują organizatorzy rady pedagogicznej wspólnie z koordynatorami. Decydując się na określony wariant pracy, należałoby uwzględnić kilka czynników:

- liczbę nauczycieli - członków rady pedagogicznej,
- liczbę komputerów będących w dyspozycji szkoły,
- wielkość pracowni komputerowej,
- umiejętności posługiwania się komputerem przez uczestników rady.

Wariant 1

Rada pedagogiczna jest nieliczna, wiele osób posługuje się sprawnie komputerem. Szkoła posiada pracownię komputerową, która umożliwia jednoczesną pracę przy kilku stanowiskach. Przy komputerze może wygodnie usiąść od 1 do 3 osób. Przy wyborze tego wariantu koordynator nie musi prezentować kolejnych działań. Do jego zadań będzie należało: zapewnienie przestrzegania dyscypliny czasowej, kierowanie sekwencjami, podczas których prezentowane są wyniki prac małych grup, przeprowadzenie ewaluacji.

Wariant 2

Liczba komputerów w stosunku do liczby uczestników jest zbyt mała. Niektóre osoby nie są przygotowane do pracy z komputerem. Istnieją jednak warunki, aby członkowie rady przyjrzeni się, jak ich koledzy obsługują program, ponieważ pracownia komputerowa jest dostatecznie duża lub istnieje możliwość przeniesienia komputerów do większego pomieszczenia. Bezpośrednio przy komputerach zasiądą zatem przedstawiciele grup lub koordynator wraz z nauczycielami informatyki, którzy przekazywać będą małym grupom opisy kolejnych zadań i materiały pomocnicze. Koordynator powinien więc zatroszczyć się o sprawny przepływ informacji, ewentualnie dokonać podziału na grupy tak, aby w każdej z nich znalazła się osoba obsługująca komputer.

Wariant 3

Szkoła dysponuje jednym komputerem, który posiada dostęp do internetu. Materiały uzyskane za jego pośrednictwem zostają wykorzystane, posegregowane i powielone - po jednym zestawie dla grupy. Wyjątek stanowią formularze, które powinien wypełnić lub otrzymać każdy uczestnik. Są to table do planowania przebiegu lekcji, kwestionariusz ewaluacyjny, kwestionariusz oceny programu nauczania lub oceny podręcznika. Rola koordynatora przy wyborze tego wariantu polega również na krótkiej prezentacji kolejnych zadań i materiałów pomocniczych.

Wariant 3 pozwala na wykorzystanie naszych materiałów

również przez szkoły, które nie mają dostępu do internetu. Mogą one otrzymać scenariusze w placówkach doskonalenia lub w szkołach, wyposażonych w pracownię internetu. Gdyby zgłosiły się do Państwa osoby zainteresowane skorzystaniem z naszej oferty, byłibyśmy wdzięczni za udzielenie im pomocy i odnotowanie tego w Państwa zgłoszeniu.

Warunki pracy

1. Miejsce

Uczestnicy pracować będą przy stanowiskach komputerowych, w małych grupach, czasem całym zespołem. Wymaga to odpowiedniej aranżacji miejsca, w którym zorganizowane zostaną zajęcia. Jeśli dysponujemy dużą salą, a nasza rada pedagogiczna jest nieliczna, wystarczy nam jedno pomieszczenie z wydzielonymi miejscami do:

- pracy w małych grupach,
 - dyskusji w dużej grupie,
 - prezentacji efektów pracy - plakatów o dużym formacie.
- Jeśli pomieszczenia są małe lub grupa liczna, wówczas warto przygotować kilka sal, sąsiadujących ze sobą i z pracownią komputerową. Jedną przeznaczyć na spotkania „plenarne” i prezentacje, inne na pracę małych grup.

Stworzenie wygodnego miejsca pracy oznacza również zapewnienie minimum komfortu przy porozumiewaniu się i pisaniu na dużych arkuszach.

2. Czas

Poszczególne zadania zawierają informację o czasie, jaki potrzebny jest na ich realizację. Określając go nie mogliśmy jednak przewidzieć i uwzględnić wszystkich możliwości - potrzeb poszczególnych rad pedagogicznych, ich liczebności, ewentualnej konieczności przechodzenia z jednej pracowni do drugiej. Zadaniem koordynatora jest więc ocena warunków i wprowadzenie odpowiedniej korekty w ogólnym harmonogramie. Jej konsekwencją może być rezygnacja z realizacji części zadania, inny sposób prezentowania lub omówienia wyników pracy w grupie. Przestrzeganie dyscypliny czasowej pozwoli na wywiązanie się z umowy - na wspólną pracę przeznaczaliśmy dwie godziny.

3. Materiały

Do realizacji poszczególnych zadań potrzebne są następujące materiały:

- 4 grube mazaki dla każdej z grup, najlepiej w różnych kolorach,
- arkusze papieru pakowego w ilości - 1 arkusz na 1 zadanie dla każdej z grup. Doświadczenie uczy, że warto mieć kilka arkuszy w zapasie.
- zestaw materiałów dla każdej grupy,
- odpowiednią ilość kwestionariuszy ewaluacyjnych, tabel do planowania przebiegu lekcji, kwestionariuszy do oceny programu nauczania lub podręcznika - po jednym egzemplarzu dla każdego uczestnika.

Możliwe, że ostatnia uwaga wyda się Państwu zbyt oczywista, pomimo tego pozwalamy sobie na jej zamieszczenie, ponieważ najczęściej zapomina się właśnie o najbardziej oczywistych rzeczach.

Podczas zajęć powinniście, jeśli to możliwe, zapewnić sobie dostęp do sprawnej kserokopiarki i sprawdzić stan szkolnej

drukarki. Może się bowiem zdarzyć, iż w ferworze przygotowań, zapomnicie o wydrukowaniu jakiejś strony lub przygotujecie niewystarczającą liczbę odbitek. Sprawny i dostępny sprzęt pozwoli Państwu wówczas szybko uzupełnić stwierdzone braki. Ponadto uprzejmie prosimy o zgłoszenie udziału Państwa szkoły w Internetowej Radzie Pedagogicznej i wypełnienie zamieszczonej poniżej metryczki.

ZGŁOSZENIE UDZIAŁU

W INTERNETOWEJ RADZIE PEDAGOGICZNEJ

Typ szkoły.....
 Nazwa i numer szkoły.....
 Adres szkoły.....
 Wybrany wariant pracy - prosimy zaznaczyć: 1 2 3
 Liczba szkół, którym przekazaliście Państwo wydruki materiałów

Dziękujemy Państwu za zainteresowanie i życzymy przyjemnej pracy!

Jak wykorzystać materiały internetowej rady pedagogicznej

Witamy Państwa na spotkaniu Internetowej Rady Pedagogicznej! Nielatwo było nam wybrać tematykę pierwszej wspólnej Rady. Istnieje przecież wiele ważkich problemów, wartych omówienia. Jednocześnie nie chcieliśmy wpaść w pułapkę i uczynić z naszego spotkania krótkiego repetytorium z naczelnych haseł reformy. Na stronie internetowej Ministerstwa Edukacji Narodowej znajduje się sporo materiałów informacyjnych. Internetowa Rada Pedagogiczna powinna mieć inny charakter.

Po pierwsze pragniemy, aby prezentowane zagadnienia:

- wpisywały się w naturalny rytm pracy szkoły,
- w większym stopniu odnosiły się do codziennych czynności nauczycieli,
- miały zastosowanie w praktyce,
- w miarę możliwości stanowiły inspirację do własnych poszukiwań.

Po drugie zależało nam na tym, aby stworzyć Państwu warunki do:

- własnej aktywności,
- podzielenia się własnymi pomysłami,
- wypracowywania rozwiązań uwzględniających potrzeby Waszej szkoły.

Po trzecie chcieliśmy:

- zaprezentować Państwu możliwości, jakie daje dostęp do internetu,
- zachęcić Państwa do korzystania z techniki komputerowej na lekcji oraz kontaktowania się z innymi szkołami lub nauczycielami w kraju.

Nasze dzisiejsze spotkanie pomyśleliśmy jako dwugodzinne zajęcia warsztatowe. Ich celem jest zaplanowanie przebiegu pierwszej lekcji po wakacjach lub kilku lekcji, których treści stanowić mogą całość - blok tematyczny poświęcony zasadom współpracy w klasie. Podczas planowania zajęć posługiwać się będziemy narzędziami, których przydatność będziecie mogli Państwo ocenić, Może warto je będzie stosować także w przyszłości.

Na początek proponujemy jednak zapoznanie się z paroma wskazówkami, które ułatwią Państwu pracę w ciągu najbliższych 120 minut.

Startujemy!

1. Podczas dzisiejszych zajęć pracować będzie samodzielnie, w parach, małych grupach, liczących od 4 do 6 osób, i w całym zespole. Zmiany te stwarzają lepsze warunki dla szerszej współpracy i rozmowy z różnymi osobami, wymagają jednak pewnej dyscypliny - powinny być dokonywane szybko i sprawnie, aby można było zakończyć zajęcia w planowanym czasie.

2. Realizacja zadań przebiega na ogół w dwóch fazach.

Faza A ma charakter „treningowy”. Dzięki niej można, na przykład, lepiej ocenić walory ćwiczenia, które proponujemy uczniom oraz uświadomić sobie jego ewentualne mankamenty.

Faza B poświęcona jest refleksji dydaktyczno - metodycznej. Efektem pracy w tej fazie powinno być zapisywanie poszczególnych sekwencji lekcji w tabeli przebiegu zajęć.

3. Opracowując poszczególne etapy lekcji i wypełniając tabelę przebiegu zajęć warto sięgnąć do Podstawy programowej. Przydatna może okazać się przede wszystkim część wstępna dokumentu, opisujące ogólne zadania szkoły. Wybrane fragmenty dokumentu zamieszczamy w części „Miejsce planowania w pracy nauczyciela - wprowadzenie” pod hasłem Materiały pomocnicze.

4. Opis zadań zawiera również odsyłacze do:

- Komentarza, z którym można zapoznać się po wykonaniu zadania,
- Materiałów pomocniczych, którymi można się posłużyć, jeśli nie jesteście Państwo zadowoleni z własnych propozycji lub nie posiadacie odpowiednich tekstów przykładowych,
- Opisu technik i metod, jeśli chcecie dowiedzieć się czegoś więcej o technice, według której w danym momencie pracujecie.

Uwaga! Nie każde zadanie obudowane jest wszystkimi wymienionymi i przedstawionymi wyżej informacjami uzupełniającymi.

5. Podział na grupy zależy jest od wybranej tematyki. Proponujemy pracę nad jednym z trzech zagadnień:

- „Poznajemy siebie, poznajemy naszą szkołę”. Te zajęcia opracowywane były z myślą o nauczycielach i uczniach gimnazjum. Podczas wspólnej pracy zaprojektowane zostaną lekcje, których celem jest poznanie koleżanek i kolegów w nowej klasie oraz poznanie nowej szkoły. Lekcje powinny odbyć się w pierwszym dniu pobytu dzieci w gimnazjum. Prowadzone będą zapewne przez wychowawców klas.

- „Ustalamy normy zachowania w klasie, redagujemy umowę dla naszej klasy”. Lekcje dotyczące określania norm współistnienia w klasie mogą dotyczyć zarówno nowych klas, jak i zespołów już istniejących, powinny odbyć się w pierwszych dwóch tygodniach nauki. Może prowadzić je wychowawca lub - w porozumieniu z nim - nauczyciel innego przedmiotu.

- „Wspólnie określamy kryteria oceniania” - to propozycja, która może okazać się interesująca dla członków zespołów przedmiotowych, którzy oprócz kryteriów ogólnych chcieliby poinformować uczniów o oczekiwaniach, wynikających ze specyfiki nauczanego przedmiotu.

Rada pedagogiczna może wybrać do realizacji jeden temat. Można przyjąć również założenie, że część koleżanek i kolegów pracuje nad tematem 1, tu w małych grupach znajdują się zapewne wychowawcy, pozostali planują lekcję do tematu 3.

6. W opisie zadania zawarte są informacje dotyczące czasu, przeznaczonego na jego wykonanie oraz techniki pracy. Jeśli grupa

potrzebuje więcej czasu powinna poinformować o tym pozostałych uczestników spotkania. Każdy zespół ma prawo do pracy we własnym rytmie, nie powinno to jednak zakłócać pracy pozostałym. Znalezienie złotego środka jest tu bardzo istotne, bo satysfakcję daje realizacja całego scenariusza i uzyskanie zakładanych efektów.

7. Przed przystąpieniem do realizacji konkretnego tematu należy zapoznać się z wprowadzeniem „Miejsce planowania w pracy nauczyciela”.

Zapraszamy do wspólnej pracy!

WSPÓLNIE OKREŚLAMY KRYTERIA OCENIANIA

- scenariusz 3

Cele:

- zastanowienie się nad relacją pomiędzy stosunkiem do błędów a postawą wobec oceniania
- omówienie korzystnych i negatywnych skutków oceniania
- formułowanie kryteriów oceny
- możliwość upowszechniania wiedzy na temat kryteriów oceniania

ZADANIE 1 - czas wykonania 40 minut

Faza A

1. Stosując technikę burzy mózgów wypiszcie możliwe przyczyny błędów. Zaznaczcie na liście, te przyczyny, które można określić, jako „zawinione” przez nas samych. Ile ich jest w stosunku do całej listy? (praca w grupie)

2. Zastanówcie się nad własnym stosunkiem do błędów.

- Jak reaguję na błędy?
- Jak poprawiam błędy zauważone u innych?
- Jak reaguję, kiedy ktoś mnie poprawia?

3. Analizując to zagadnienie nie trzeba ograniczać się do sytuacji w szkole. Ciekawe mogą okazać się rozważania dotyczące codziennych, życiowych zdarzeń (praca samodzielna).

Faza B

4. Przedyskutujcie następujące zagadnienia:

- czy traktujecie błędy jako oczywisty element procesu uczenia się?
- czy Waszej reakcji na błędy towarzyszą uczucia negatywne: poczucie mniejszej wartości, lęku, obawa przed ośmieszeniem?
- jaki wpływ na proces oceniania ma postawa wobec błędów?
- jesteśmy świadomi, iż ich błędy są od nich często niezależne, że nie traktujemy ich, jako wyrazu niechęci do naszego przedmiotu;
- błędy są nieodłącznym elementem procesu poznawania i uczenia się, a to, iż możemy je naprawiać i korygować, oznacza iż jesteśmy zdolni do rozwoju i postępu;
- w jaki sposób chcielibyście przeprowadzić taką sekwencję lekcji.

5. Zastanówcie się, czy nie warto byłoby porozmawiać z uczniami, o tym, że:

- jesteście świadomi, jak często popełniane przez nich błędy są od nich niezależne;
- błędy są nieodłącznym elementem procesu poznawania i uczenia się
- mogą je naprawiać i korygować, czym potwierdzają swoją zdolność do rozwoju i postępu.

6. W jaki sposób chcielibyście przeprowadzić sekwencję lekcji poświęconą tej tematyce? Zapiszcie swoje propozycje.

ZADANIE 2 - czas wykonania 45 minut**Faza A**

1. Odwołując się do własnych doświadczeń, także z okresu szkoły, odpowiedzcie na pytania (praca w grupach):
 - Jakie korzyści wynikają z oceniania?
 - Jakie negatywne skutki pociąga za sobą ocenianie?
2. Efekty pracy przedstawcie w formie plakatu.
3. Przygotujcie listę warunków, które muszą być spełnione, aby ocena spełniała pozytywną rolę (praca w grupach).

Faza B

4. Jednym z warunków, które pozwalają docenić wartość oceny i oceniania, są jawność i znajomość kryteriów oceniania. Porozmawiajcie o tym, w jaki sposób informowaliście uczniów o kryteriach oceniania? Jak sprawdzaliście, że kryteria te są dla nich jasne i rozumiałe?
5. Zastanówcie się, czy nie zaprosić uczniów do współpracy przy ustalaniu kryteriów. Może pomocne byłyby następujące pytania, przełożone na język zadań i ćwiczeń wykonywanych przez uczniów na lekcji
 - czy istnieją kryteria uniwersalne dotyczące wypowiedzi ustnych i pisemnych, o których warto zawsze pamiętać?
 - jakich sytuacji dotyczyć może opracowywanie specyficznych kryteriów?
 - w jakim stopniu przy tworzeniu kryteriów oceniania korzystamy z opisu oczekiwanych zachowania uczniów i podejmowanych przez nich czynności?
 - jakie narzędzia oceniania stosujecie w codziennej pracy?
 - jak informujecie ucznia o działaniach, które ma podjąć, aby poprawić swoją ocenę?
6. Zaproponujcie sposób upowszechniania kryteriów oceniania wśród dzieci i rodziców, np. umieszczenie tabeli z kryteriami w widocznym miejscu w klasie, napisanie przez uczniów krótkich historyjek, ułożenie przysłów, drama, etc.
7. Zapiszcie swoje pomysły w tabeli przebiegu zajęć.

ZADANIE 3 - czas wykonania 35 minut**Faza A**

1. Przygotujcie się do prezentacji efektów pracy grupy, wybierzcie odpowiednią formę, np.: zapiszcie przebieg lekcji na arkuszu papieru pakowego, używając symboli, koloru do oznaczenia faz lekcji, poszczególnych czynności, etc.
2. Zdecydujcie, kto będzie prezentował efekty wspólnej pracy pozostałym koleżankom i kolegom.

Faza B Prezentacja Podsumowanie

3. Przedstawiając swój plan lekcji pamiętajcie, że każda z grup ma na prezentację ma tylko 5 minut.
4. W całym zespole rady pedagogicznej, porozmawiajcie o wrażeniach ze wspólnej pracy; o możliwości wspólnego planowania w zespołach przedmiotowych; o tematach, których realizację warto byłoby razem przemyśleć.
5. Po zakończeniu dyskusji, wypełnijcie ewaluację. Dziękujemy!

MATERIAŁY POMOCNICZE

Przykłady sposobów oceniania oraz stosowanych narzędzi. Propozycje zaczerpnięto z materiałów szkoleniowych dla rad pedagogicznych programu „Nowa Szkoła”, z części poświęconej ocenianiu autorstwa Jerzego Chodnickiego, Andrzeja Kołodziejczyka, Jacka Królikowskiego i Marka Grondasa.

Przykład 1

System oceniania projektu - np. reportaż z wycieczki

Kryteria	Co mi się podobało	Co proponuję zmienić
Konstrukcja prezentacji (wprowadzenie, rozwinięcie, podsumowanie). Właściwe tempo.		
Zaangażowanie wszystkich członków zespołu w prezentację		
Język prezentacji (czy posługiwano się zrozumiałym językiem, czy akcentowano najważniejsze elementy).		
Zgodność prezentowanego systemu oceniania z warunkami postawionymi w instrukcji do projektu.		
Oryginalność prezentowanego systemu oceniania (ujęcie, poszczególnych narzędzi i procedur).		

Przykład 2

Propozycja kryteriów oceny wypowiedzi pisemnej

1.	Zrozumienie tematu: • umieszczenie go w czasie i przestrzeni, znalezienie i wybór źródeł informacji. 0-20 punktów	0-20 pkt.
2.	Zakres wiedzy społeczno-politycznej: Dobór materiału rzeczowego - faktów, wydarzeń, zjawisk i ich hierarchizacja.	0-25 pkt.
3.	Sposób prezentacji: <ul style="list-style-type: none"> • umiejętność posługiwania się wiedzą i pojęciami. • dostrzeganie związków między faktami z różnych dziedzin życia, • ujmowanie zjawisk dotyczących naszego kraju w tzw. szerszym kontekście międzynarodowym. • analiza, porównywanie, wyjaśnianie, uogólnianie, własna ocena. 	0-25 pkt.
4.	Język: ortografia, interpunkcja, styl, gramatyka, słownictwo.	0-20 pkt.
5.	Konstrukcja pracy i jej forma graficzna: wstęp, rozwinięcie, zakończenie, akapit, marginesy, literatura, przypisy.	0-10 pkt.

MATEMATYKA KL.4**KARTA UCZNIWA**

.....

IMIĘ I NAZWISKO

RAZEM PKT

OCENA

PRACE OBOWIĄZKOWE

maks. pkt	3	3	3	3	3	3
prace domowe						

maks. pkt	4	4	4	4	4
sprawdzian 20					

maks. pkt	35	31	50
prace klas.			

maks. pkt.	2	2
zeszyt ćwicz.		

maks. pkt.	2
estetyka zeszyt.	

PRACE DODATKOWE

maks. pkt.	2	2	2	2
aktywność				

maks. pkt.	4	4	4
rozw. problemów, lamigłówek, gier eduk.			

maks. pkt.	3	3
prace dodatkowe		

BRAK ZESZYTU: MINUS 2 PKT.
BRAK PRACY DOMOWEJ: MINUS 2 PKT.

KOMENTARZ DO SCENARIUSZA 3

Ocenianie jest bardzo ważnym ogniwem w realizacji podstawowego celu edukacji, jakim jest wszechstronny rozwój ucznia.

Oceniając nauczyciel powinien wskazywać uczniowi, co wie i ile potrafi, a nie czego nie umie. Proces oceniania winien być tak zaplanowany, aby umożliwiał on każdemu uczniowi pełną demonstrację jego wiedzy i umiejętności. Doceniony winien być każdy - nawet najmniejszy - postęp ucznia, dostrzeżone jego sukcesy. Nauczyciel nie powinien koncentrować się na niedociągnięciach i błędach.

Dotychczasowy system oceniania jest odbierany przez opinię publiczną jako represyjny, wskazujący przede wszystkim braki, a nie osiągnięcia ucznia. Dlatego też reforma edukacyjna musi obejmować również wprowadzenie nowego, spójnego i bardziej zobiektywizowanego systemu oceniania. Podstawą do zmiany tego stanu rzeczy stały się dwa akty prawne: Ustawa o systemie oświaty (tekst ujednolicony według stanu prawnego z września 1998 roku art.9a do 9d) oraz rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 19 kwietnia 1999 r. (Dz. U. nr 41 z 10 maja) w sprawie zasad oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzenia egzaminów i sprawdzianów w szkołach publicznych. Dokumenty te ustalają nowe zasady oceniania wewnątrzszkolnego oraz ustanawiają system oceniania zewnętrznego.

Ocenianie wewnątrzszkolne, które odbywa się przede wszystkim w interakcji nauczyciel-uczeń powinno opierać się na kilku podstawowych założeniach, które zostały ustalone w wspomnianym rozporządzeniu:

1. określeniu zasad oceniania wewnątrzszkolnego (§ 2);
2. określeniu wymagań edukacyjnych wynikających z realizowanego przez siebie programu nauczania oraz sposobu sprawdzania osiągnięć ucznia i określenia zasad oceniania zachowania (§4);
3. zasadzie jawności oceny (§5);
4. dostosowaniu wymagań do możliwości psychofizycznych uczniów (§6, §7);

Rozporządzenie określa również,

5. tryb oceniania i skali ocen (§3);
6. zasady klasyfikowania śródrocznego i końcoworocznego (§8, § 9, § 10);
7. zasady oceniania zachowania (§11);
8. zasady i warunki poprawnego przeprowadzenia egzaminu sprawdzającego i poprawkowego (§8, §12, §15);

Szczegółowe zasady oceniania powinny być zapisane w statucie szkoły (§3) i zawierać przedstawienie:

- skali i sposobu formułowania oceny bieżącej i śródrocznej oceny klasyfikacyjnej (§10)
- skali i trybu ustalania oraz sposobu formułowania śródrocznej oceny zachowania (§8 ust.2, §11 ust.2);
- terminu i formy informowania ucznia o prowadzonych dla niego ocenach klasyfikacyjnych (§8 ust.6);
- trybu odwoływania się od ustalonych ocen i formy sprawowania zasadności odwoływania
- terminu klasyfikacji śródrocznej (§8 ust.3);
- trybu i formy egzaminów klasyfikacyjnych (§15).

Aby stworzyć spójny system oceniania wewnątrzszkolnego trzeba uświadomić sobie, że proces oceniania winien być integralną częścią procesu nauczania. Ocenianie ma mieć formę oceniania wspierającego, którego celem jest bieżąca obserwacja rozwoju ucznia w klasie. Ocena może być przekazana w różnej formie: rozmowy, opisu, umownych symboli, tabeli. Ocena powinna mieć wpływ na planowanie procesu nauczania przez nauczyciela i wzięcia odpowiedzialności za proces uczenia się przez ucznia. Cel ten będzie osiągnięty tylko wówczas, gdy uczeń otrzyma zrozumiałą dla niego

informacje o swoich umiejętnościach, o swoich mocnych i słabych stronach, o dalszych działaniach, które powinien podjąć, by uzyskać lepsze rezultaty.

Reasumując istotą oceny jest informowanie i wpieranie planowania, które warunkuje postęp w nauce i rozpoznawanie indywidualnych potrzeb ucznia.

Nauczyciel powinien przy tym brać pod uwagę:

- poziom ucznia w operowaniu określoną umiejętnością,
- dynamikę rozwoju u ucznia tej umiejętności,
- dostosowanie do możliwości ucznia zadań pozwalających na osiągnięcie przez ucznia wyższego poziomu umiejętności.

Jak przystąpić do ustalania z naszymi uczniami podstawowych zasad oceny osiągnięć przedmiotowych?

W pierwszych tygodniach nauki czeka nas prezentacja zasad oceniania uczniowskich osiągnięć w zakresie umiejętności przedmiotowych. Planując taką lekcję możemy poprzestać na poinformowaniu uczniów o kryteriach oceniania i przedstawieniu ich na przykładzie. Warto jednak zastanowić się nad możliwością szerszego włączenia uczniów w dyskusję o tym, czym jest ocena, zachęcenie ich do refleksji nad kryteriami oceniania danego przedmiotu i trudnościami, jakie z ocenianiem się wiążą.

Zanim podejmiemy decyzję o sposobie przeprowadzenia lekcji (jednej lub kilku) o takiej tematyce, zastanówmy się, jak sami planujemy oceniać, co znaczy dla nas określenie „ocenianie wspierające” oraz jaki jest główny cel oceniania.

Warto także wziąć pod uwagę fakt, że aby ocena rzeczywiście mogła spełnić swą funkcję, uczeń powinien:

- wiedzieć, co będzie oceniane przez nauczyciela,
- kiedy będzie oceniany (np. na bieżąco, okresowo),
- wiedzieć w jaki sposób będzie o swoich postępach informowany on sam i jego rodzice,

Ponadto uczeń powinien wiedzieć, iż ma prawo do:

- ocenia samego siebie,
- może oceniać kolegów i być przez nich oceniany,
- nie zgodzić się z oceną i argumentować swoje zdanie.

Jak zaplanować lekcje dotyczące oceniania z przedmiotu?

W proponowanym przez nas scenariuszu proponujemy odwołać się nie tylko do emocji, ale również wskazać na wagę oceniania w naszym życiu, na pozytywne aspekty ocenia. Zasadniczym zajęciem dotyczącym oceniania mogą towarzyszyć lekcje, stanowiące rodzaj treningu lub próby. Mogą one mieć charakter analizy przypadku, można umówić się z uczniami, iż w pierwszych tygodniach zajęć, będziemy informować, o tym, na ile wypowiedź spełnia przyjęte kryteria, nie będziemy jednak ocen zapisywać. Uczniowie będą mogli wówczas lepiej zapoznać się z oczekiwaniami i je zrozumieć. Dobrze jest jeśli takie zajęcia poprowadzimy w oparciu o zupełnie podstawową wiedzę przedmiotową lub na bazie wiedzy i doświadczeń, co do których nie mamy wątpliwości, że jest dzieciom znana, a zatem nie wywoła uczucia bezradności w obliczu nowego zadania.

Lekcja o ocenianiu może stanowić początek cyklu, kontynuowanego na godzinach wychowawczych, którego celem jest rozwijanie umiejętności samooceny i lepsze poznanie predyspozycji poszczególnych uczniów. Wśród proponowanych tematów mogą znaleźć się:

- Poznajemy style uczenia się oraz rodzaje percepcji; sprawdzamy, czy jesteśmy wzrokowcami, słuchowcami. Zastanawiamy się, jaki wpływ ma na nasz proces uczenia się ma nasz styl uczenia się.
- Poznajemy strategie i techniki uczenia się.
- Poznajemy techniki relaksacyjne.

WYBRANE TECHNIKI I METODY PRACY

ASOCJOGRAM - to zapis skojarzeń przedstawiony w charakterystyczny, graficzny, sposób. Na środku tablicy lub kartki, w owalu umieszcza się hasło. Na końcu odchodzących od owalu „promieni” zapisuje się skojarzenia, nie porządkuje się ich, nie ocenia, nie selekcjonuje. Dopisane pojęcia nie muszą mieć ze sobą żadnego związku, odzwierciedlają po prostu różne aspekty, pozostającego w centrum uwagi zagadnienia. Technika ta stosowana jest często w fazie wprowadzenia, doskonale służy bowiem aktywizowaniu wiedzy uprzedniej, czyli przypomnieniu sobie tego, co wiem lub czego doświadczyłem w związku z danym problemem. Forma graficzna lepiej odzwierciedla pracę naszego mózgu. Asocjogram daje często początek większemu schematowi, tak zwanej mapie mózgu.

BURZA MÓZGÓW - technika, która pozwala na szybkie wyłonienie pomysłów lub idei, poszukiwanych dla rozwiązania skomplikowanych problemów. Burza mózgow sprzyja swobodnemu powstawaniu pomysłów dzięki przestrzeganiu kilku ważnych reguł:

- żaden z pomysłów nie jest oceniany lub krytykowany, nieraz zdarza się, iż
- oryginalne i nowatorskie pomysły okazują się najlepsze,
- zgłoszone pomysły grupa wspólnie rozwija i ulepsza,
- ilość zgłoszonych pomysłów pozwala na stworzenie kompleksowej,
- wszechstronnej propozycji rozwiązania.

Technika ta składa się z dwóch faz: w pierwszej szybko tworzy się dużą ilość pomysłów. Uczestnicy mogą zapisywać je na tablicy lub papierze. Jednak ze względów organizacyjnych notowanie powierza się na ogół jednej osobie. Druga faza polega na krytycznym opracowaniu i ocenie (wg przyjętych kryteriów) zgromadzonego materiału.

GRY SYMULACYJNE - pozwalają uczyć się w sytuacjach wyobrażonych. Symulacja to uproszczone przedstawienie rzeczywistości, utożsamiane często z tworzeniem jej modelu, „odgrywaniem” sytuacji typowych. Celem tego zabiegu jest ułatwienie poznania badanego przedmiotu czy zjawiska. Symulacji nie należy utożsamiać z odgrywaniem scenek teatralnych, choć gra symulacyjna może przypominać teatr. Role osób uczestniczących w symulacji są ogólnie zarysowane, nie ma jednak gotowych dialogów i zakończenia. Osoby uczestniczące w symulacji starają się zidentyfikować z odtwarzaną postacią. Głównym towarzyszem często napięcia, a utożsamienie się z rolą negatywną rodzi opory i lęki. Dlatego gry symulacyjne powinny być wprowadzane stopniowo. Warto zacząć od prezentowania prostych, neutralnych sytuacji.

Symulować znaczy też naśladować coś innego - a zatem sens i przydatność symulacji nie ogranicza się do wizualnego, czy odczuwanego podobieństwa pojęć lub koncepcji.

Symulacja jest techniką eksperymentalnego rozwiązywania zagadnień, polegającą na śledzeniu zmian zachodzących w dynamicznym modelu systemu, także zmian zachodzących w uczestnikach gry oraz na obserwowaniu wrażeń i emocji, które towarzyszą rozwiązywaniu sytuacji.

Wartość kształcącą mają takie gry symulacyjne, które pokazują sytuacje konfliktowe, ćwiczą umiejętność negocjowania, argumentowania. Słowo gra w nazwie metody użyte jest celowo.

W konfliktach każda ze stron zainteresowana jest wzmocnieniem swojej pozycji, przeforsowaniem własnego punktu widzenia. Stąd element konkurencji i dążenia do „zwycięstwa” występują w grach symulacyjnych, tak jak w innych grach.

MAPA MÓZGU - MIND MAPPING Mind Mapping określane jest w literaturze zachodniej mianem metody, u nas techniki, choć ostatnio coraz częściej nazwy te używane są zamiennie, na przekór woli preferujących precyzyjne określenia naukowców - dydaktyków. Mind Mapping upowszechnił Gabriele L. Rico na początku

lat 80-tych. Od tego czasu technika zwana również „mapą mózgu” lub „mapą myśli” zrobiła ogromną karierę nie tylko w USA. Jej wynalazca, Tony Buzan, opracowując zasady Mind Mapping opierał się na najnowszych wówczas wynikach badań dotyczących pracy mózgu.

Technika odzwierciedla naturalne procesy myślowe. Nasze idee i myśli są spontaniczne, nieoczekiwane, nieuporządkowane w logiczne struktury, często wybiegają wprzód. Kiedy zapisuje się je w formie Mind Mapping pracuje cały mózg, obie jego półkule. W odróżnieniu od tradycyjnej techniki „zbierania materiału” podczas Mind Mapping notuje się wszelkie skojarzenia. Nie odrzuca się idei, które nie pasują do schematu lub wykraczają poza określone wcześniej zakresy tematyczne. Inną cechą charakterystyczną Mind Mapping jest specyficzna forma graficzna zapisu.

Technikę stosować można we wszystkich dziedzinach i sytuacjach w których pojedyncze osoby lub grupy planują lub organizują działania, próbują coś odkryć lub wynaleźć, odnieść się twórczo do jakiegoś zagadnienia, przejrzeć zapisane wyniki swoich lub cudzych przemyśleń.

Sposób pracy:

1. Wyobraź sobie, że sporządzasz plan miasta, patrząc na niego z ptasiej perspektywy. Zakreśl centrum. Stąd odchodzą główne ulice, od nich boczne przecznice, od tych z kolei zaułki.
2. W owal lub prostokąt, znajdujący się w centrum kartki, co najmniej formatu A4, wpisz hasło - problem, który stanowi przedmiot twoich przemyśleń, badań, analizy.
3. Główne idee zapisz nad grubymi liniami (główne ulice) drukowanymi literami. W miarę możliwości używaj wyłącznie rzeczowników - to słowa klucze.
4. Wszystkie skojarzenia i myśli wiążące się z określoną główną ideą zanotuj w jej pobliżu i połącz linią. Tak powstają boczne ulice i zaułki. Do ich opisu możesz wykorzystać dwa / trzy słowa, znaki zapytania, piktogramy, powszechnie stosowane skróty.
5. Dbaj o to, by w pierwszej fazie pracy, żadna myśl ci nie umknęła, staraj się zapisać wszystko, także te skojarzenia, które w pierwszej chwili trudno jest przyporządkować. Później połączysz je z odpowiednią główną ulicą. Jeśli nie przychodzi ci do głowy lapidarny pomysł zapisu, możesz użyć także innych sformułowań, niekoniecznie rzeczowników. Choć dyscyplina związana z ograniczeniem liczby słów przydaje się, „mapa” jest wtedy bardziej czytelna, łatwiej z nią później pracować.
- Wykorzystaj inne środki graficzne do zaakcentowania ważniejszych elementów, np.: oznacz czerwonym kolorem główne ulice;
- wykorzystaj symbole: strzałkę - do zaznaczenia tego, o czym nie można zapomnieć; plus - do określenia tego, co już zostało zrealizowane, itp. Sam możesz opracować sobie niewielki zestaw znaków.
6. Jeśli jest to przydatne, zaznacz na wykresie kolejność realizacji zadań, zakreślając poszczególne obszary-dzielnice i numerując je.
7. Jeśli twój Mind Mapping wydaje ci się nie dość precyzyjny lub czytelny, chciałbyś coś dodać, uzupełnić, zastąpić jedno wyrażenie innym, opracuj drugą „mapę”, pierwszą traktując jako projekt, lub wykonaj Mind Mapping do jednego z haseł - problemów, które pojawiły się podczas pracy, a teraz wydają ci się szczególnie ważne.
8. Wykorzystaj Mind Mapping podczas wykładu, omawiania wyników pracy itp., to świetna pomoc podczas odtwarzania głównych wątków. (Mind Mapping przyda ci się także do zapisania przeczytanych treści, pomoże ci w analizowaniu tekstu i w przedstawieniu związków między poszczególnymi zagadnieniami).
9. Jeśli chcesz wykorzystać tę technikę podczas pracy w grupie, zadбай o odpowiedni format „mapy”, o dużą tablicę; kilka arkuszy papieru pakowego umieść obok siebie. Uczestnicy mogą

wówczas zapisywać swoje idee pracując równocześnie w kilku obszarach. Taki sposób eliminuje trudne do opanowania zjawisko, kiedy wszyscy mówią jednocześnie, podając swoje pomysły, a prowadzący miota się przy tablicy, próbując niczego nie uronić.

PRACA W GRUPACH - mała grupa jest postrzegana jako podstawowa jednostka organizacji klasy. Bardzo ważne jest jej znaczenie zarówno dla indywidualnego, jak i zbiorowego procesu uczenia się. Praca w grupach oparta jest na przekonaniu, iż proces uczenia się ma charakter społeczny. Oznacza to, iż uczymy się od siebie wzajemnie, obserwując działania innych, konfrontując własne poglądy z cudzymi.

Podczas lekcji uczniowie mogą tworzyć różne typy grup:

- budowane na zasadzie dobrowolności, oparte na wzajemnych sympatiach i przyjaźniach, które w literaturze przedmiotu noszą nazwę grup roboczych,
- grupy zwane prezentacyjnymi, o których składzie decyduje przypadek (losowy wybór) lub nauczyciel.

W zależności od charakteru zadania, potrzeb uczniów oraz celów i zamierzonych wyników lekcji nauczyciel określa, jaka forma pracy w grupach byłaby najkorzystniejsza dla uczniów w danym stadium procesu uczenia się.

Grupy robocze stwarzają warunki do dyskusji w grupie, dzielenia się swoimi przemyśleniami. Grupy te dają duże poczucie bezpieczeństwa. Ich członkowie, zaprzyjaźnieni z sobą są, są gotowi do udzielania sobie wsparcia, wykazują na ogół żywe zainteresowanie propozycjami i poglądami innych. W takich grupach dobrze pracuje się nad problemami otwartymi, zagadnieniami wymagającymi analizy. Celem pracy nie zawsze jest konkretny „produkt”, ważny jest bowiem sam proces poznawania, dochodzenia do konkluzji.

Grupy prezentacyjne, zwane czasem zadaniowymi tworzone są bezpośrednio przez nauczyciela lub losowo. W niektórych sytuacjach bywa to korzystne:

- współpraca chłopców i dziewcząt w klasach koedukacyjnych może przyczynić się do konstruktywnego napięcia w grupach;
- współpraca uczniów o zróżnicowanych możliwościach i umiejętnościach sprzyja wzajemnemu korygowaniu błędów, uczniów słabszych motywuje do większych wysiłków. Sytuacja taka uczy dostrzegać problemy innych, pomagać sobie wzajemnie,
- praca w różnych zespołach umożliwia lepsze poznanie większej liczby osób, ich poglądów, doświadczeń, talentów. Ta różnorodność stanowi źródło inspiracji dla wszystkich uczestników procesu uczenia się. Praca w grupach daje szansę na stworzenie dobrej atmosfery pracy w klasie,
- wspiera bowiem rozwój umiejętności komunikowania się.

PROJEKT - jako forma nauczania projekt ma na celu aktywne włączenie uczniów w opracowywanie kompleksowych tematów i zagadnień. Ze swej natury projekt ma charakter interdyscyplinarny i łączy bowiem różne umiejętności przedmiotowe i kluczowe. Uczniowie są zaangażowani w realizację przedsięwzięcia od chwili planowania aż do ewaluacji. Właściwością tej formy pracy jest swoboda w działaniu i samodzielność uczniów w ramach określonych przez szkołę. Modelowe zajęcia metodą projektu realizuje się w czasie na to przeznaczonym, w krajach niemieckojęzycznych znany jest tzw. „tydzień projektu” czy „tydzień studyjny”. Zdarza się również, iż w realizację projektu włączają się inni nauczyciele i rodzice. Wówczas część zadań uczniowie wykonują na lekcji, pozostałe zaś w wolnym czasie lub na zajęciach popołudniowych. Podstawą projektu są pomysły uczniów. Uczniowie wspólnie formułują cele projektu, ustalają plan działania i realizują go. Projekt kończy się prezentacją „produktu” wykonanego w fazie realizacji. Decydującą sprawą jest współodpowiedzialność i autonomia przy

określanu tematu, tworzeniu rozwiązywania problemu, organizacji, sposobie działania, przygotowaniu materiałów, prezentacji wyników, ewaluacji, formułowaniu informacji zwrotnej. W projektowaniu aktywny jest umysł i „ręce”, liczą się również emocje i uczenie się na płaszczyźnie społecznej. Nauczyciel nie pełni roli „kierowniczej” ani w fazie planowania, ani przygotowania, ale jego pozycja jest istotna jako doradcy, pomocnika, czasem eksperta.

STUDIUM PRZYPADKU - metoda uczenia się, ściśle związana z praktyką. Uczeń analizuje „przypadek” wzięty z życia, sytuację, która miała miejsce. Studium przypadku zachęca do:

- stawiania pytań,
- dostarcza bogatego kontekstu,
- wywołuje refleksję na temat różnicy pomiędzy materiałem faktograficznym a opiniodawczym.

Studium przypadku przeprowadza się w oparciu o tematy, które dają możliwość wielu rozwiązań, dotyczą problemów otwartych. Stanowią je często zdarzenia historyczne, sprawy kontrowersyjne, sprawy nierozwiązane. Decydujące znaczenie ma praca w zespole. Studium przypadku zakłada pewną wiedzę i umiejętności (komunikowania się, współpracy, rozwiązywania problemów...). Studium przypadku rozwija umiejętność diagnozowania i oceny sytuacji; stanowi dobry trening w podejmowaniu decyzji poprzez zastosowanie wiedzy w odniesieniu do konkretnej sytuacji. Wybór tematu poddyktowany jest często zbieżnością sytuacji, która wymaga rozwiązania ze zdarzeniem lub faktem, które miały miejsce w przeszłości lub gdzie indziej. Wówczas analizowany przypadek może dostarczyć wiedzy merytorycznej, ważnej dla wypracowania nowej koncepcji.

EWALUACJA PRZEBIEGU SPOTKANIA

Dziękujemy Państwu za udział w Internetowej Radzie Pedagogicznej! Bardzo chcielibyśmy poznać Państwa opinię na temat przedstawionych materiałów i przebiegu spotkania. Jest ona dla nas bardzo cenna. Jeśli bowiem ta forma współpracy spodobała się Państwu, będziemy mogli podobne spotkania przygotowywać częściej. Uwzględniając Państwa sugestie, będziemy mogli opracować materiały lepiej i w większym stopniu uwzględnić oczekiwania Państwa. Bylibyśmy wdzięczni za wypełnienie kwestionariusza ewaluacyjnego.

Z wielką satysfakcją przyjęlibyśmy również Państwa akces do KLUBU „INTERNETOWEJ RADY PEDAGOGICZNEJ”. Jednym z obszarów jego działań mogłaby być wymiana: doświadczeń, stosowanych nowych rozwiązań edukacyjnych, ciekawych scenariuszy zajęć.

Polecamy:

**Mariola Szczepańska,
Program autorski - jak go
napisać?**

Stupsk 1999, s. 52

Doskonalenie zawodowe nauczycieli (wyniki ankiety)

1. Cel i założenia ankiety.

Ośrodek, realizując zadania wynikające z działań wspomagających wdrożenie reformy systemu edukacji oraz dostosowania swojej działalności do nowego podziału administracyjnego Kraju, opracował ankietę zawierającą 24 pytania. Ankieta została skierowana do nauczycieli szkół podstawowych i ponadpodstawowych na terenie byłego województwa śląskiego. Odpowiedzi na pytania zawarte w ankiecie udzieliło łącznie 645 nauczycieli szkół miejskich i wiejskich, dużych i małych, podstawowych i ponadpodstawowych. Liczba ta stanowi ok. 10% ogólnej ilości nauczycieli w byłym województwie śląskim. Wielkość ta, jako reprezentatywna, upoważnia nas do uogólnienia wyników i uznania je za wiarygodne.

Pytania dotyczyły funkcjonowania naszego Ośrodka w zakresie prowadzonych form doskonalenia zawodowego, kursów, szkoleń oraz doradztwa metodycznego udzielanego nauczycielom poszczególnych przedmiotów.

Wyniki naszych badań (nadesłane uwagi, spostrzeżenia i propozycje tematów szkoleń, ich zakresu i formy) stanowiąc będą nieocenione informacje i wskazówki w jakim kierunku należy rozwijać doskonalenie zawodowe nauczycieli. Przyjęty kierunek funkcjonowania Ośrodka staje się tym bardziej istotny, iż stoimy w przededniu reformy całego systemu edukacji. Dobra realizacja tak poważnego zadania wymaga od Ośrodka przygotowania takich form doskonalenia zawodowego, by każdy kto jest związany w jakikolwiek sposób zawodowo z edukacją mógł swoją wiedzę o reformie systemu edukacji uaktualnić i uzupełnić co do jej założeń i istoty. Pytanie 24 daje możliwość wyrażenia swoich oczekiwań i sugestii co do kursów i szkoleń.

Zbrane przez Ośrodek sugestie i propozycje stanowią podstawę do opracowania oferty doskonalenia zawodowego nauczycieli w roku szkolnym 1999/2000 i lata następnego.

2. Analiza wyników

Chcieliśmy się zorientować z jakim stażem pracy zawodowej są nauczyciele odpowiadający na pytania zawarte w ankiecie.

Na pytanie pierwsze "Mój staż pracy wynosi:" - odpowiedziało 645 osób, tj. 100% ankietowanych. Wśród tej liczby staż:

- od 0 - 10 lat ma 240 osób tj. 37,21 %,
- od 11-20 lat ma 273 osoby tj. 42,33%,
- od 21 - 30 lat ma 86 osób tj. 13,33 %,
- natomiast powyżej 30 lat ma 46 osób tj. 7,13 %.

Z takiego rozkładu wynika, że niemalże 80% nauczycieli uczących w szkołach to ludzie młodzi w wieku ok. 40 lat życia z niemałym doświadczeniem i pewnymi osiągnięciami zawodowymi. Jest to grupa, która jest skłonna podjąć trud doskonalenia zawodowego w kierunku nowych metod i technik nauczania, trud tworzenia programów autorskich, wejść w nową rzeczywistość. Jest to ta grupa nauczycieli, która będzie w stanie podjąć problemom zmiany ustroju szkolnego szczególnie w zakresie zmian programowych.

Jakie posiadają wykształcenie ankietowani? Stąd postawione drugie pytanie "Moje wykształcenie". Na to pytanie

odpowiedzieli wszyscy ankietowani tj. 645 osób. Z liczby tej posiada wykształcenie:

- magisterskie z przygotowaniem pedagogicznym - 530 osób tj. 82,17%,
- wyższe zawodowe z przygotowaniem pedagogicznym - 64 osoby tj. 9,92%,
- na poziomie licencjatu z przygotowaniem pedagogicznym - 31 osób tj. 4,80%,
- średnie pedagogiczne - 3 osoby tj. 0,47%,
- magisterskie bez przygotowania pedagogicznego - 3 osoby tj. 0,47%,
- wyższe zawodowe bez przygotowania pedagogicznego - 3 osoby tj. 0,47%,
- inne (w tym SN) - 11 osób tj. 1,70%.

Z powyższego wynika, że znakomita większość nauczycieli uczących w szkołach, bo ponad 92%, to w pełni przygotowana do nauczania kadra, z pełnymi kwalifikacjami zawodowymi na poziomie magisterskim lub wyższym zawodowym z przygotowaniem pedagogicznym.

Jakie wykonują zadania ankietowani, gdzie pracują? A więc pytanie trzecie: "Moja praca pedagogiczna to:"

- nauczanie w klasach I-III - 213 osób tj.30,30%,
- nauczanie w klasach IV-VIII - 307 osób tj.43,67%,
- praca w bibliotece szkolnej - 41 osób tj. 5,83%,
- praca pedagoga szkolnego - 12 osób tj. 1,71%,
- praca opiekuńczo-wychowawcza - 23 osoby tj.3,27%
- nauczanie przedmiotów ogólnokształcących w szkołach ponadpodstawowych - 87 osób tj. 12,38%,
- nauczanie przedmiotów zawodowych - 20 osób tj. 2,84%

Na to pytanie 645 ankietowanych udzieliło 703 odpowiedzi. Wynika stąd, że część nauczycieli ok. 50 pracuje wykonując podwójne obowiązki, np. łącząc pracę bibliotekarza szkolnego z nauczaniem w klasach I-III czy klasach starszych lub też inne kombinacje. Ankietowani, to przeważnie nauczyciele pracujący w szkołach podstawowych jest to grupa 525 osób. Pozostała grupa 120 osób to nauczyciele szkół ponadpodstawowych. Stosunek ten zachowuje z pewnym przybliżeniem proporcje ilościowe między nauczycielami szkół podstawowych i szkół ponadpodstawowych.

Jakie formy doskonalenia zawodowego w zakresie nauczanego przedmiotu posiadają nauczyciele do których dotarła ankieta? Czy posiadają ukończone:

- studia podyplomowe -tak odpowiedziało 87 osób tj. 13,49%,
- kursy metodyczne - ukończyło 314 osób, tj.48,68%,
- szkolenia i seminaria - tak odpowiedziało 167 osób, tj.25,89%,
- inne formy doskonalenia - posiada ukończone 108 osób, tj. 16,74%

Na pytanie to odpowiedziało 645 ankietowanych udzielając 676 odpowiedzi. Oznacza to, że ok. 30 osób posiada ukończone więcej niż jedną formę doskonalenia w zakresie nauczanego przedmiotu.

Zainteresował nas również problem doskonalenia zawodowego w innym zakresie niż nauczany przedmiot. Zadaliśmy więc pytanie: "Ukończone formy doskonalenia zawodowego w innym zakresie". Na tak postawione pytanie spośród 645 ankietowanych uzyskaliśmy 424 odpowiedzi, co nie znaczy, że tyle osób ma ukończone inne formy doskonalenia. Są bowiem osoby, które mają ukończonych kilka form doskonalenia. Ukończone form w postaci:

- studia podyplomowe - posiada - 53 osoby tj. 8,22%,
- kursy metodyczne - posiada - 170 osób tj. 26,36%,
- szkolenia i seminaria - posiada - 107 osób tj.16,59%,
- inne formy - posiada ukończone - 94 osoby tj.14,57%.

Dokonując analizy powyższych danych, zauważyć należy, że pokaźna rzesza naszych nauczycieli doskonalenie swoje pogłębiała, w kierunku innym niż nauczany przedmiot. Podjęcie więc takiego doskonalenia było zapewne przypadkowe, bez konkretnego planu doskonalenia w szkole, bądź też "na wszelki wypadek, może się kiedyś przyda". Jeśli ktoś podejmuje doskonalenie w zakresie innym niż nauczany przedmiot, ale w sposób świadomy, licząc się np. z możliwością nauczania przedmiotu innego niż wyuczona specjalność lub ktoś ma zamiar w ogóle przekwalifikować się, to takie działania są zrozumiałe. Przygotowując się dana osoba do nauczania innego przedmiotu (inne treści, inne formy itp.). Są niestety takie sytuacje, kiedy doskonalenie w różnych formach nie ma nic wspólnego z nauczaniem przedmiotem. Wówczas jest to marnowanie środków, miejsc i czasu ,bowiem skorzystać z tego mogłaby osoba, która w swojej pracy rzeczywiście wykorzystywałaby nowe doświadczenia i wiadomości.

W jakich latach ankietowani podnosili swoje umiejętności zawodowe? Okazuje się, że większość spośród 645 ankietowanych swoje doskonalenie zawodowe zdobywało ostatnimi laty. I tak na pytanie "Ukończone formy doskonalenia zawodowego w latach":

- 1997 - 1999 posiada - 252 osoby tj. 39,07%,
- 1994 - 1996 posiada - 192 osoby tj. 29,77%,
- 1991 - 1993 posiada - 127 osób tj. 19,69%,
- przed 1990r posiada - 122 osoby tj.18,91%.

Wynika stąd, że dynamika wzrostu doskonalenia zawodowego nastąpiła w ciągu ostatnich dwóch lat. Jest to niewątpliwie spowodowane nową polityką oświatową państwa, dającą szeroką możliwość wdrażania autorskich programów nauczania i wychowania, a to spowodowało właśnie chęć doskonalenia zawodowego. Przedstawione liczby wskazują również na to, iż część nauczycieli doskonalenie swoje prowadzi przez cały czas kariery zawodowej. Stąd jest więcej odpowiedzi niż osób ankietowanych.

A jak wygląda problem posiadania stopni specjalizacji zawodowej? Problem tak istotny w twórczej pracy nauczyciela, nauczyciela innowatora, nauczyciela poszukującego nowych rozwiązań dydaktycznych, metodycznych, wychowawczych. Otóż na pytanie "Jaki posiadam stopień specjalizacji zawodowej?", odpowiedzieli wszyscy tj. 645 ankietowanych wg. następującego rozkładu, posiadam:

- pierwszy stopień specjalizacji zawodowej - 20 osób tj. 3,1%,
- drugi stopień specjalizacji zawodowej - 11 osób tj. 1,71%,
- trzeci stopień specjalizacji zawodowej - nie posiada nikt,
- nie posiadam stopnia specjalizacji zawodowej - 614 osób tj. 95,19%.

Uzyskane wyniki w tym zakresie nie są imponujące. Ilość osób ze stopniami specjalizacji zawodowej jest znikoma i sięga zaledwie 4,81% ogółu ankietowanych. W celu udowodnienia nauczycielom zdobywania stopni specjalizacji zawodowej, powołana została przy naszym Ośrodku filia Międzywojewódzkiej Komisji Kwalifikacyjnej ds. Stopni Specjalizacji Zawodowej Nauczycieli.

Kiedy nauczyciele kontaktują się z doradcami metodycznymi? Stąd postawione zostało pytanie "Mój kontakt z doradcą jest:"

- uzależniony od moich potrzeb - odpowiedziało 166 osób - tj. 25,74%,
- systematyczny, niezależny od potrzeb - deklaruje 40 osób - tj. 6,21%,
- na konferencjach metodycznych - zgłasza 470 osób - tj. 72,87%,
- nie kontaktuję się w ogóle - twierdzą 23 osoby - tj. 3,57%.

Z powyższego wynika, że najczęściej kontakty nauczyciela

z doradcą metodycznym następują w trakcie konferencji metodycznych oraz w zależności od potrzeb własnych nauczyciela. Ankietowani deklarują jednocześnie możliwości kontaktu w więcej niż w jednej formie, stąd jest więcej odpowiedzi (696) niż osób ankietowanych (645). Jest jednak pewna grupa nauczycieli, która nie utrzymuje kontaktów z doradcą metodycznym w ogóle, jest to co prawda niewielki odsetek, bo rzędu 3,5%, tym niemniej zjawisko istnieje.

Innym problemem są warunki kontaktu nauczyciela z doradcą metodycznym. Staraliśmy się dociec w jakich warunkach nauczyciele najchętniej kontaktują się z doradcami. Zadaliśmy więc pytanie "Jakie formy kontaktu z doradcą metodycznym odpowiadają Pani/Panu najbardziej?". 645 ankietowanych udzieliło 768 odpowiedzi, uznając więcej niż jedną z proponowanych form kontaktu za najbardziej odpowiednią dla siebie. I tak:

- konsultacje indywidualne w szkole nauczyciela uznano za najbardziej korzystne 115 osób tj. 17,83%,
- konsultacje grupowe lub zespoły samokształceniowe wybrało 276 osób tj.42,79%,
- konferencje metodyczne wskazało 259 osób tj.40,16%,
- za dyżurem metodycznym doradcy opowiedziało się 118 osób tj.18,29%.

Wynika z tego, że nauczyciele uznają za najbardziej odpowiednie warunki do kontaktów z doradcami metodycznymi spotkania grupowe. Mogą wówczas między sobą wymienić poglądy, spostrzeżenia i uwagi.

Jak oceniają nauczyciele kontakty z doradcami metodycznymi? W związku z tym postawiliśmy trzy pytania. Pierwsze z nich to: "Czy opieka i doradztwo metodyczne prowadzone przez nauczyciela doradcę jest wystarczające, bo:"

- w pełni zaspakaja moje potrzeby, stwierdziło 195 osób tj. 30,23%,
- uzyskuję więcej informacji niż potrzebuję, za taką sytuacją opowiedziało się 30 ankietowanych, tj.4,65%,
- uzyskuję niezbędne informacje, uważa 249 osób, tj.38,60%

Odpowiedziało na to pytanie w sumie 474 osoby spośród 645 ankietowanych, tj. 73,48%.

Drugie pytanie dotyczące oceny kontaktów z doradcami brzmiało: "Czy opieka i doradztwo metodyczne prowadzone przez nauczyciela doradcę jest niewystarczające, bo:"

- zbyt mało dostarcza mi informacji, odpowiedziało 87 osób, tj. 13,49%,
- zaledwie sygnalizuje nurtujące mnie problemy, stwierdziło 97 osób, tj.15,04%,
- pozostawia szereg nie rozwiązanych problemów, za taką sytuacją opowiedziało się 103 osoby ankietowane tj. 15,97%./

Na to pytanie odpowiedziało łącznie 287 osób spośród 645 ankietowanych, tj. 44,50%.

Trzecie pytanie sformułowaliśmy następująco "Czy opieka i doradztwo jest zupełnie zbędne, bo:"

- nie zaspakaja moich oczekiwań, tak stwierdza 54 osoby, tj.8,37%,
- są nieefektywne, przekazywane informacje są nieprzydatne, tak uważa 30 osób, tj.4,65%,
- prowadzę samokształcenie śledząc czasopisma pedagogiczne i przedmiotowe, przyznaje 122 osoby, tj. 18,91%.

Na to pytanie odpowiedziało 206 osób spośród 645 ankietowanych tj. 31,93%.

Do samokształcenia przyznają się nauczyciele zarówno zadowoleni jak i nie zadowoleni z prowadzonego doradztwa. Nie jest to tylko jedyna forma doskonalenia zawodowego, a raczej

traktować ją należy jako uzupełniającą. Za zupełnym odrzuceniem doradztwa metodycznego w aktualnej formie opowiada się 84 osoby spośród 645 ankietowanych tj. 13,02%. Pozostałe osoby uznają, iż doradztwo z natury rzeczy w większym czy mniejszym stopniu spełnia oczekiwania.

Zainteresował nas problem dostępności do informacji o prowadzonych konferencjach metodycznych, spotkaniach doradców itp. Zadaliśmy więc pytanie "Czy harmonogram konferencji i spotkań doradców metodycznych przesłany przez ODN w każdym miesiącu jest w mojej szkole?"

- ogólnie dostępny - wywieszony w widocznym miejscu, tak uważa 604 osoby tj. 93,64%,
- ogólnodostępny - w bibliotece do wglądu, stwierdziło 6 osób, tj. 0,93%,
- dostępny u dyrektora - do wglądu, opowiada się za taką sytuacją 10 osób, tj. 1,55%,
- niedostępny - nie wiem gdzie jest, uznaje 6 osób, tj. 0,93%.

Na pytanie odpowiedziało 626 osób spośród 645 ankietowanych, tj. 97,05%.

Wynika, że harmonogramy przesyłane przez Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli są ogólnodostępne, wywieszane na tablicach ogłoszeń w pokojach nauczycielskich lub sekretariatach. Dostęp do nich nie stanowi problemu.

Chcieliśmy się dowiedzieć jakie jest zdanie ankietowanych w sprawie zasięgu sprawowanego doradztwa po wdrożeniu reformy systemu edukacji, kiedy będą mogły powstawać placówki doskonalenia na różnym szczeblu i prowadzone przez różne organa. Zadaliśmy więc pytanie: "Czy uważa Pani /Pan, że doradztwo metodyczne z poszczególnych przedmiotów, po wdrożeniu reformy systemu oświaty, powinno być prowadzone przez:"

- doradcę metodycznego o zasięgu wojewódzkim - za takim rozwiązaniem optuje 83 osoby, tj. 12,87%,
- doradcę metodycznego o zasięgu powiatowym - tak uważają 224 osoby, tj. 34,73%,
- doradcę metodycznego o zasięgu gminnym - twierdząco odpowiedziało 178 osób, tj. 27,59%,
- przez doradcę o zasięgu szkolnym lub międzyszkolnym - tak uznaje 186 osób, tj. 28,84%.

Na to pytanie uzyskaliśmy 671 odpowiedzi od 645 ankietowanych. Część ankietowanych odpowiedziało alternatywnie uznając za dobre rozwiązanie funkcjonowanie doradcy powiatowego lub gminnego, międzyszkolnego lub szkolnego czy też inne możliwości.

Analizując uzyskane wyniki w tym pytaniu, należy stwierdzić, że oczekiwania nauczycielskie co do sprawowanego doradztwa metodycznego są nieco odmienne od rozwiązań dotychczasowych. Ankietowani oczekują usytuowania doradców metodycznych na szczeblach niższych niż wojewódzki. Takie usytuowanie umożliwi zapewne prowadzenie doradztwa bardziej adekwatnego do istniejących warunków szkół porównywalnych ze sobą pod względem materialnym, bazowym i kadrowym. A zatem szkół o podobnych możliwościach. Będą to więc uwagi, spostrzeżenia i porady bardziej przydatne, bardziej praktyczne.

Oczekiwania nauczycieli tym samym potwierdzają słuszność wychodzenia naszego Ośrodka z kursami pn. "Lider Oświaty Gminnej" czy "Lider Doskonalenia Wewnątrzszkolnego", na których przygotowywane są osoby do pełnienia m.in. funkcji organizatora doskonalenia zawodowego nauczycieli zarówno w szkole jak i w gminie, a także do prowadzenia doradztwa metodycznego.

Następnym zagadnieniem jakie chcieliśmy zbadać wśród ankietowanych to problem znajomości oferty naszego Ośrodka oraz

podjmowania doskonalenia zawodowego. Na pytanie "Czy jest znana Pani/Panu oferta doskonalenia nauczycieli wydana przez ODN w Słupsku na rok 1998/1999 ?" odpowiedziało 593 osoby spośród 645, tj. 91,94%. Z liczby ogółu ankietowanych

- "tak" - odpowiedziało 482 osoby, tj. 74,73%,
- "nie" - odpowiedziało 111 osób, tj. 17,21%

Następnym pytaniem dotyczącym doskonalenia było: "Jeśli zna Pani/Pan ofertę, czy proponowana oferta doskonalenia spełnia oczekiwania w zakresie.... jeśli "nie", to dlaczego?"

- metodyki i dydaktyki - "tak" odpowiedziało 270 osób tj. 41,86%, "nie" odpowiedziało 71 osób tj. 11,01%,
- wychowania - "tak" odpowiedziało 161 osób tj. 24,96%, "nie" odpowiedziało 58 osób tj. 8,99%,
- organizacji pracy szkoły - "tak" odpowiedziało 151 osób, tj. 23,41%, "nie" odpowiedziało 49 osób, tj. 7,60%,
- wprowadzanie zmian - "tak" odpowiedziało 157 osób, tj. 24,34%, "nie" odpowiedziało 103 osoby, tj. 15,97%

Ankietowani w ilości 645 osób udzielili na "tak" 739 odpowiedzi. Wynika stąd, że wskazywali jednocześnie na więcej niż jedną możliwość, traktując poszczególne zakresy doskonalenia oddzielnie. "Nie" odpowiedziało 281 tj. 43,57%.

Drużę część pytania "...jeśli nie to dlaczego?" - uzasadnienia padały bardzo różne. Oto jakie między innymi padały uzasadnienia:

- brak informacji na temat reformy;
- organizatorzy sami niewiele wiedzą o zmianach;
- nie odbyło się żadne spotkanie dot. zmian wprowadzanych w czasie reformy;
- brak szkoleń dot. strategii i planów w szkole po reformie;
- zbyt małą liczbą proponowanych form doskonalenia zawodowego;
- informacje zmieniają się zbyt często, są sprzeczne, spóźnione;
- brak ofert doskonalenia zawodowego z takich przedmiotów jak: wychowania fizycznego, plastyki, przedmiotów zawodowych;
- wiadomości ogólne, niekonkretne, zbyt mało informacji, dużo bałaganu i niedoinformowania;
- nie są jeszcze znane nowe podręczniki, scenariusze lekcji;
- brak kursów doskonalących w zakresie wychowania, szczególnie dla szkół średnich;
- brak ofert w zakresie kursów i studiów podyplomowych z nauczania j.polskiego,
- długi okres oczekiwania na kurs, zbyt mało chętnych - nie dochodzi do realizacji, zbyt drogie na kieszeń nauczyciela;
- brak dostępu nauczycieli spoza Słupska;
- brak bliższych informacji do prowadzenia zajęć nowym systemem nauczania;
- brak odpowiedzi z ODN na złożony wniosek.

Przedłożone uzasadnienia są kierowane w zasadzie nie tylko do ODN-u ale również do organów prowadzących a także do administracji rządowej.

W dalszej części ankiety chcieliśmy poznać powody braku znajomości przez ankietowanych oferty w zakresie doskonalenia zawodowego prezentowanej przez Ośrodek. Na pytanie: "Nie znam oferty doskonalenia zawodowego nauczycieli wydanej przez ODN na rok szkolny 19098/99, gdyż:"

- nie była omawiana na radzie pedagogicznej, odpowiedziało - 45 osób, tj. 17,06%;
- była omawiana na radzie pedagogicznej, ale nie jest dostępna, uznało - 18 osób, tj. 2,79%;
- mimo, że była omawiana i jest dostępna nie zainteresowałem się sprawą - stwierdziło 28 osób, tj. 4,34%;
- w ogóle nie jestem zainteresowany sprawą, odpowiedziało w ten sposób 19 osób, tj. 2,95%.

Na to pytanie odpowiedziało spośród 645 ankietowanych tylko 110 osób tj. 17,06%.

Powody podane przez ankietowanych są właściwie błahе. Dobrze się stało, że odsetek nie znających oferty jest mniejszy od 20%, co oznacza, iż jest nim więcej niż co piąty.

Ilu ankietowanych podjęło w tym roku doskonalenie zawodowe? Zadalіśmy pytanie: "Czy wybrała Pani/Pan dla siebie którąś z form i podjął(ęła) doskonalenie w bieżącym roku szkolnym dlatego, że:"

- nie mam ukończonej dotychczas żadnej formy, stwierdziło 59 osób, tj. 9,15%;
- pozwoli to na podniesienie jakości mojej pracy, tak odpowiedziało 160 osób, tj. 24,81%;
- było to polecenie dyrektora, uznaje 5 osób, tj. 0,78%;
- z innych powodów podjęło doskonalenie 49 osób, tj. 7,59%

Na tak postawione pytanie odpowiedziało w sumie 273 osoby, tj. 42,33%. Część osób udzieliła odpowiedzi jednocześnie na więcej niż jedną możliwość. Oznacza to, że w bieżącym roku szkolnym doskonalenie zawodowe podjęło mniej niż 273 osób. Niemniej i tak jest to bardzo wysoki odsetek. Świadczy to o traktowaniu doskonalenia zawodowego w sposób bardzo poważny i uznaje się doskonalenie zawodowe za przydatne i nieodzowne w pracy zawodowej. Niemalże 25% ankietowanych uznaje, że doskonalenie zawodowe umożliwi podniesienie jakości wykonywanej pracy dydaktycznej. Jest to zjawisko bardzo obiecujące. Mamy nadzieję, że trend taki zostanie utrzymany w latach następnych.

Następnym pytaniem było: "Nie podjęłam doskonalenia w bieżącym roku szkolnym, bo:"

- szkoła nie posiada środków na pokrycie kosztów doskonalenia, stwierdziło 99 osób, tj. 15,35%;
- mój współudział w kosztach jest zbyt wysoki, uznało 75 osób, tj. 11,63%;
- warunki rodzinne w bieżącym roku nie pozwalają, tak uważa 170 osób, tj. 26,36%;
- proponowana oferta jest zbyt skromna, uważa 83 ankietowanych, tj. 12,87%.

Na pytanie uzyskaliśmy 427 odpowiedzi spośród 645 ankietowanych. Ankietowani również w tym pytaniu udzielali jednocześnie więcej niż jednej odpowiedzi, uznając, że zachodzą w ich konkretnych przypadkach równocześnie więcej niż jedna z wymienionych okoliczności.

Innym zagadnieniem związanym z doskonaleniem nauczycieli jest problem ponoszenia kosztów związanych z doskonaleniem. W jakim więc stopniu na ten cel są asygnowane środki budżetowe, przewidziane w wysokości 2,5% funduszu plac. Zadalіśmy więc pytanie "Koszty związane z moim doskonaleniem są ponoszone przez:"

- w całości przez organ prowadzący szkołę, tak odpowiedziało 55 osób, tj. 8,53%;
- częściowo przez organ prowadzący szkołę (50%-80%), tak odpowiedziało 25 osób, tj. 3,87%;
- częściowo przez organ prowadzący szkołę (do 50%), tak odpowiedziało 61 osób, tj. 9,46%;
- w całości przeze mnie, tak odpowiedziało 161 osób, tj. 24,96%.

Na pytanie odpowiedziało spośród 645 ankietowanych 302 osoby, tj. 46,82%. Odpowiedzi na to pytanie wskazują w sposób jednoznaczny, że ciężar doskonalenia zawodowego został przerzucony na barki samych nauczycieli (53,31% podejmujących doskonalenie ponosi w całości koszty). Jeśli uwzględni się strukturę większą nauczycieli, to wynika z tego, że zdecydowana większość podejmujących doskonalenie, są osobami ze stażem przeważnie do 10 lat, a więc z uposażeniem niezbyt wysokim. Koszty ponoszone z doskonaleniem zawodowym stanowią zatem znaczący procent ich

wynagrodzenia. Mniej niż połowa bo 46,69% nauczycieli podejmujących doskonalenie może liczyć na pomoc organu prowadzącego. Z wielkości tej 20,20% ma rekompensowane koszty do połowy, następnie 8,28% ilości podejmujących doskonalenie może liczyć na pomoc w wysokości od 50% do 80% kosztów, oraz 18,21% "szczęśliwców" będzie miało w całości pokryte koszty doskonalenia zawodowego.

Jakie są przewidywania i prognozy ankietowanych co do zafunkcjonowania z dniem 1 września 1999r liderów szkolnych różnych dziedzin. "Czy uważa Pani/Pan, że funkcjonujący od 1 września 1999r w szkole - zgodnie z założeniami reformy systemu edukacji - liderzy zespołu blokowego (przedmiotowego), zespołu wychowawców, WDN spełni potrzeby i oczekiwania Pani/Pana zastępując dotychczasowy system doskonalenia nauczycieli:"

- jestem przekonana(y), że tak - takiej odpowiedzi udzieliło 15 osób, tj. 2,58%;
- myślę, że tak - stwierdziło 209 osób, tj. 35,91%;
- obawiam się, że nie - uznało 286 osób, tj. 49,14%;
- jestem przekonana(y), że nie - odpowiedziało 72 osoby, tj. 12,37%.

Na 645 ankietowanych odpowiedzi udzieliło 582 osoby tj. 90,23%. Ankietowani obawiają się, że nowy system doskonalenia może nie zafunkcjonować efektywnie. Obawy takie wyraża 61,51%. Pozostała część uważa, że raczej zafunkcjonuje, a wśród nich tylko 2,58% jest przekonana, że system zadziała na pewno. Widać więc, że większość nauczycieli ma poważne obawy co do dalszych losów właściwego funkcjonowania systemu doskonalenia nauczycieli.

Analizując ten problem dalej, chcieliśmy dowiedzieć się, czy grona nauczycielskie, rady pedagogiczne tworzone przecież przez ankietowanych widzą stosowne osoby na stanowiskach liderów szkolnych. Zadalіśmy więc pytanie, "Czy wśród członków rady pedagogicznej widzi Pani/Pan osobę, która mogłaby pełnić funkcję szkolnego lidera doskonalenia nauczycieli (posiada stosowne przygotowanie, predyspozycje organizatorskie itp.) ?"

- oczywiście tak, jest przygotowana taka osoba - odpowiedziało 70, tj. 12,75%;
- tak, jest w trakcie szkolenia - uznało 66 osób, tj. 12,02%;
- tak, należy skierować na szkolenie - stwierdziło 284 osoby, tj. 51,73%;
- nie, nie ma takiej osoby - uważa 129 osób, tj. 23,50%.

Na tak postawione pytanie spośród 645 osób ankietowanych odpowiedzi udzieliło 549 osób tj. 85,12%.

Wyniki uzyskane wskazują w sposób jednoznaczny, że ponad trzy czwarte udzielających odpowiedzi (tj. 76,5%), uważa, że wśród grona pedagogicznego znajdują się osoby mogące pełnić funkcję szkolnego lidera doskonalenia. Zdecydowanie przeciwnego zdania jest niemalże jedna czwarta.

Na koniec naszej ankiety chcieliśmy się dowiedzieć jakiej długości powinny być jednorazowe spotkania w trakcie szkoleń i kursów, a także ilu godzinne powinny być kursy. Na pytanie "Długość szkolenia i sposób ich organizacji zdaniem Pani/Pana winny być w postaci:"

- krótkotrwałej, jako warsztaty lub seminaria (6-12godz.) - tak odpowiedziało 263 osoby, tj. 47,64%;
- jako kursy piątkowo-sobotnie lub piątkowo-niedzielne (18-24 godz.) - taką formę uznało za właściwą 153 osoby, tj. 27,72%;
- jako kursy stacjonarne z zakwaterowaniem i wyżywieniem oraz ze zjazdami 3-4 dniowymi - taką formę uznało za właściwą 136 osób, tj. 24,64%.

Spośród 645 osób ankietowanych odpowiedzi udzieliło 552 osoby tj. 85,59%. Natomiast co do długości kursów stacjonarnych i ich ilości godzin wypowiedziało się 238 osób, tj. 36,9% ankietowanych.

Za:

- kursami stacjonarnymi z ogólną ilością 60-ciu godzin opowiedziało się 127 osób, tj. 53,36% udzielających odpowiedzi;
- kursami stacjonarnymi z ogólną ilością 100-tu godzin opowiedziało się 59 osób, tj. 24,79%;
- kursami stacjonarnymi z ogólną ilością 120-tu godzin opowiedziało się 52 osoby, tj. 36,9%.

Ankietowani opowiadają się najczęściej za krótkotrwałymi formami w postaci warsztatów lub seminarium z ilością godzin od 6 do 12. Oczekują więc spotkań rozwiązujących doraźnie powstające problemy, bieżących informacji z różnych dziedzin funkcjonowania szkoły, aktualnych przepisów prawnych itp.

Wśród zwolenników kursów stacjonarnych organizowanych w dni wolne od pracy dominują kursy z ilością 60-ciu godzin. Za takim rozwiązaniem opowiada się 53,36%.

Kończąc ankietę pozostawiliśmy możliwość przedłożenia wniosków i oczekiwań pod adresem Ośrodka. Na pytanie "Jakie są oczekiwania Pani/Pana od Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku w najbliższym roku szkolnym w zakresie doskonalenia zawodowego?" uzyskaliśmy szereg odpowiedzi, uwag, sugestii i propozycji.

Oto one:

o c z e k i w a n i a

- kolportować bezpłatne materiały, opracowania ułatwiające prace w szkole (szczególnie w zakresie nauczania blokowego i zintegrowanego), programy nauczania, gotowe testy sprawdzające, różne materiały metodyczne, dobre rozwiązania metodyczne, programowe i organizacyjne, materiały związane z reformą systemu edukacji, rozwiązań prawnych, biuletyny przedmiotowe do matury dla każdego przedmiotowca, propagować nowe formy organizacji pracy,
- organizować kursy i szkolenia z zakresu organizacji pracy w nauczaniu blokowym i zintegrowanym - rozkłady materiału oraz realizacja nowego materiału nauczania i sposoby omawiania nowych lektur, formy pracy, trudności w czytaniu i pisaniu itp.,
- organizować kursy komputerowe dla nauczycieli,
- podejmować działania ułatwiające nauczycielom zdobywanie stopnie specjalizacji zawodowej,
- organizować kursy, szkolenia i seminaria z terapii pedagogicznej - problemy wychowawcze, praca z dzieckiem nadpobudliwym, praca z uczniem z rodziny patologicznej, jak radzić sobie z agresją u dzieci, usprawnianie i uatrakcyjnianie sposobów pracy z młodzieżą dorastającą, diagnoza i profilaktyka,
- zorganizować szkolenia lub warsztaty radom pedagogicznym z zakresu reformy w oświacie, trudności i niepowodzeń szkolnych, wychowanie klasy, praca wychowawcy klasowego w świetle reformy oświatowej, relacje interpersonalne, socjotechnika pracy z zespołem klasowym, rozwiązywanie problemów wychowawczych poprzez konfrontacje, mediacje itp.,
- prowadzić szkolenia i kursy metodyczne z zakresu nowych form nauczania języków obcych oraz innych przedmiotów (szkoleń podobnych domagają się nauczyciele wych. fizycznego, wych. plastycznego, bibliotekarze),
- prowadzić szkolenia i seminaria z zakresu pracy z uczniem zdolnym oraz pracy z dzieckiem specjalnej troski,
- zorganizować szkolenie lub seminarium nt.: miejsce i rola nauczania początkowego w szkole podstawowej, a zwłaszcza w zespole szkoły podstawowej i gimnazjum,

- prowadzić szkolenia i warsztaty z zakresu ścieżek międzyprzedmiotowych biologia, fizyka, geografia - eksperymenty w nauczaniu przyrody,
- prowadzić szkolenia z zakresu tworzenia planów i programów wychowawczych w szkole oraz tworzenia wewnętrznych systemów oceniania,
- stworzyć możliwości przekwalifikowywania się nauczycieli np. w formie studiów podyplomowych organizowanych na WSP w Słupsku,
- zostawić obecny system spotkań z doradcami,
- szkolenia organizować blisko miejsca zamieszkania zainteresowanych,
- zapewnić wychowawcom świetlic, nauczycielom wych. plastycznego, wych. technicznego, przedmiotów zawodowych, przedmiotu sztuka - opiekę metodyczną,
- utworzyć szerszą ofertę szkoleniową, krótkie szkolenia oraz informacje o nich i ich programie,
- oczekujemy ściślejszej współpracy, rzetelności, kompetencji, życzliwego stosunku wobec nauczycieli, większej pokory i samokrytycyzmu od pracowników ODN, więcej spotkań indywidualnych z doradcami posiadającymi bogate doświadczenia w nauczaniu w szkole średniej, spotkania organizować w miejscu pracy nauczyciela, mniej konseksji,

p o s t u l a t y

- zwiększyć zakres obowiązków rodzicielskich wobec szkoły,
- zlikwidowanie niemalże całkowitego "luzu" wśród uczniów,
- eliminować zbędne działania dyrekcji i rad pedagogicznych,
- oddziały poszczególnych klas w szkołach mniej liczne,
- zaangażowanie rodziców w rozwiązywanie problemów wychowawczych; nawiązywanie współpracy z rodzicami,
- szerzej informować uczniów o możliwości dalszej ich edukacji w świetle reformy, wykazywać potrzebę uczenia się i kształcenia, więcej spotkań z młodzieżą osób omawiających problemy: alkoholizmu, narkomani, palenia papierosów, relacji między osobą starszą a młodzieżą, relacji między rówieśnikami, itp.,
- zwiększyć ilość dodatkowych zajęć pozalekcyjnych typu kółka techniczne, informatyczne itp.,

3. Wnioski:

1. Kontynuować dotychczasowe szkolenia, kursy i seminaria, a w szczególności:

- wszelkie formy doskonalenia w zakresie reformy systemu oświaty (dla dyrektorów szkół podstawowych i gimnazjów, a także dla nauczycieli poszczególnych przedmiotów) i rozszerzyć je o takie zagadnienia jak: tworzenie szkolnego programu wychowawczego, wewnątrzszkolnego systemu oceniania, zasad pracy w nauczaniu zintegrowanym i blokowym, wykorzystywanie ścieżek międzyprzedmiotowych w edukacji i nauczaniu biologii, geografii, przyrody itp.
- kursy i seminaria z zakresu terapii pedagogicznej uwzględniające problemy pracy z dzieckiem nadpobudliwym i agresywnym, dzieckiem z rodziny patologicznej, dzieckiem uzdolnionym, dzieckiem specjalnej troski,

- kursy komputerowe dla pracowników oświaty, a przede wszystkim dla nauczycieli.
- 2. Uruchomić szkolenia i kursy oraz seminaria w zakresie:
 - nowych form nauczania języków obcych oraz innych przedmiotów (np. wych. fizycznego, wych. plastycznego, zajęć bibliotecznych),
 - miejsce i rola nauczania początkowego w szkole tworzącej zespół szkoły podstawowej i gimnazjum,
 - tworzenie właściwych warunków funkcjonowania i pracy placówkom oświatowym (liczebność oddziałów, ilość zajęć pozalekcyjnych, kółek zainteresowań, działania konieczne i niezbędne dyrekcji i rad pedagogicznych, zaangażowanie rodziców i lokalnych społeczności w życie szkoły) - tematyka winna być uwzględniona w kursach i szkoleniach kadr oświatowych oraz samorządowych.
- 3. Podjąć działania mające na celu umożliwienie przekwalifikowania się nauczycieli czy to w formie studiów podyplomowych, czy to w formie kursów nadających kwalifikacje.
- 4. Powołać nauczycieli metodyków w zakresie: wych. plastycznego, wych. technicznego, świetlic szkolnych, nowego przedmiotu sztuka, przedmiotów zawodowych.
- 5. Upowszechnić wszelkie materiały i opracowania metodyczne ułatwiające prace w szkole a w szczególności: programy nauczania, testy sprawdzające, materiały związane z reformą systemu edukacji, rozwiązań i interpretacji prawnych, propagować nowe formy organizacji pracy.
- 6. Prowadzić ściślejszą współpracę z placówkami oświatowymi, a prowadzący zajęcia na kursach winni wykazywać większą rzetelność, kompetencyjność i życzliwość, większą pokorę i samokrytycyzm w stosunku do nauczycieli.
- 7. Szkolenia organizować blisko miejsca zamieszkania zainteresowanych.

Opracował na podstawie nadesłanych ankiet:
mgr Lech Kowalewski
konsultant ds. doskonalenia
kierowniczej kadry oświatowej

Słupsk, czerwiec 1999r

Polecamy:

Nauczanie zintegrowane.
Wybrane materiały z prac uczestników kursu "Nauczanie zintegrowane w klasach I-III szkoły podstawowej"

Wybór, opracowanie i redakcja: Elżbieta Wild, Małgorzata Stenka-Kozłowska

ODN Słupsk 1999, s. 94, cena 6 zł.

Program Gimnazjum 2002

Szkolenia rad pedagogicznych

I. Dane liczbowe

1. Powiat ziemski - Słupski

- a) łączna liczba gimnazjów - 17, w tym specjalnych - 1,
- b) liczba przeszkolonych rad pedagogicznych - 17;

2. Powiat grodzki - Słupsk

- a) łączna liczba gimnazjów - 7, w tym specjalnych - 1
- b) liczba przeszkolonych rad pedagogicznych - 7;

3. Powiat człuchowski

- a) łączna liczba gimnazjów - 10, w tym specjalnych - 2,
- b) liczba przeszkolonych rad pedagogicznych - 10;

4. Powiat chojnicki

- a) Łączna liczba gimnazjów - 17, w tym: specjalnych - 2, niepublicznych - 1,
- b) liczba przeszkolonych rad pedagogicznych - 17;

5. Powiat bytowski

- a) łączna liczba gimnazjów - 15, w tym specjalnych - 1,
- b) liczba przeszkolonych rad pedagogicznych - 9;

6. Powiat pucki

- a) łączna liczba gimnazjów - 14, w tym: specjalnych - 1, przy szkołach ponadpodstawowych - 1,
- b) liczba przeszkolonych rad pedagogicznych - 14;

7. Powiat lęborski

- a) łączna liczba gimnazjów - 8, w tym specjalnych - 1,
- b) liczba przeszkolonych rad pedagogicznych - 7;

8. Powiat wejherowski

- a) łączna liczba gimnazjów - 27, w tym: specjalnych - 3, przy szkołach ponadpodstawowych - 1, niepublicznych - 1;
- b) liczba przeszkolonych rad pedagogicznych 27;

9. Powiat kościerski

- a) łączna liczba gimnazjów - 16, w tym - specjalnych - 1,
- b) liczba przeszkolonych rad pedagogicznych - 16;

10. Powiat kartuski

- a) łączna liczba gimnazjów - 31, w tym: specjalnych - 2, przy szkołach ponadpodstawowych - 1,
- b) liczba przeszkolonych rad pedagogicznych - 26;

A. Łącznie gimnazjów - 162,

B. Liczba przeszkolonych rad pedagogicznych - 150.

II. Informacje dodatkowe i wnioski

Dyrektorzy gimnazjów aktywnie włączyli się w szkolenie rad pedagogicznych. Część z nich zmuszona była (8%) z przyczyn obiektywnych, np. organizacja letniego

wypoczynku, przełożyć spotkania szkoleniowe na wrzesień bież. roku.

Tematykę szkoleń edukatorzy uzgadniali z dyrektorami (a ci z kolei z radami pedagogicznymi) z odpowiednim wyprzedzeniem. Najczęściej wybierano tematy:

- Budowa szkolnego systemu oceniania.
- Szkolny system wychowawczy.
- Ścieżki międzyprzedmiotowe.
- Nauczanie zintegrowane.

Nauczycieli niepokoi duża autonomia szkoły i konieczność czasochłonnego zaangażowania się z ich strony we wprowadzanie zmian w swoim miejscu pracy, a także to iż wydawnictwa spóźniają się z drukiem podręczników, co z kolei uniemożliwia dokonanie właściwego ich wyboru.

Odbiór szkoleń prowadzonych przez edukatorów był pozytywny. Oczekiwania dotyczą dalszej współpracy, a nawet opieki ze strony organizatorów programu Gimnazjum 2002 lub samych edukatorów. Jedynie nauczyciele gimnazjów specjalnych wyrażają ubolewanie, że ich sprawy zostały potraktowane w reformie oświaty zbyt marginalnie.

Wnioski:

- 1) Wykorzystać chęci i umiejętności przeszkolonych edukatorów w dalszej organizacji szkoleń rad pedagogicznych gimnazjów i innych typów szkół (niestety wśród edukatorów znalazły się osoby nie wyrażające chęci do dalszej współpracy).
- 2) Rady pedagogiczne, którymi kierują dyrektorzy osobiście aktywnie uczestniczący w proponowanych szkoleniach, dobrze są zorientowane zarówno w problematyce związanej z wprowadzaniem reformy jak i aktywnych form pracy z dorosłymi. W takich szkołach nauczyciele nie oczekują ani gotowych rozwiązań ani też gotowych materiałów.

Maria Kozak
wojewódzki koordynator regionalny
programu Gimnazjum 2002

Uwaga! Szkolenia rad pedagogicznych w szkołach Trójmiasta, w powiecie tczewskim, starogardzkim, kwidzińskim, malborskim i nowodworskim organizowali koordynatorzy z CEN w Gdańsku

Innowacje pedagogiczne rozpoczęte w r. szk. 1999/2000

Kolejność: * przedmiot nauczania - nazwa innowacji * osoba (osoby) wdrażające (imię i nazwisko) * miejsce realizacji (placówka), adres placówki, telefon, e-mail * czas trwania innowacji

1. MUZYKA * Grzegorz Uszkiewicz * SP nr 18 w Słupsku, ul. Kulczyńskiego 1A, 76-200 Słupsk, tel.(059) 84-54-770, fax. (059)84-54-770 * 5 lat
2. GEOGRAFIA * Jolanta Kołtuniak * SP nr 7 w Słupsku, ul. Kilińskiego 38, 76-200 Słupsk, tel. (059) 84-22-493 * 10 miesięcy
3. NAUCZANIE POCZĄTKOWE. ROZWÓJ EKSPRESJI PLASTYCZNEJ U DZIECI NA ZAJĘCIACH KOŁA PLASTYCZNEGO * Alicja Car * SP nr 5 w Lęborku, ul. T. Kościuszki 14, 84-300 Lębork, tel. (059) 86-31-815, e-mail: * 1 rok
4. GRA W SZACHY W KLASACH I-II * Bogusław Kuma * SP nr 2 w Słupsku, ul. H. Pobożnego2, 76-200 Słupsk, tel. (059) 84-23-141 * 2 lata
5. PROPOZYCJE PODSTAW NAUCZANIA JĘZYKA ANGIELSKIEGO W KL. I-III * Sebastian Guderski * SP nr 3 w Lęborku, ul. Kossaka 103, 84-300 Lębork, tel. (059) 86-21-905, fax. (059) 86-33-325 * 36 miesięcy
6. MUZYKA. WPROWADZENIE RYTMIKI E. DALCROZEA W POŁĄCZENIU Z TEORIĄ Z. KODDAYA * Ludwika Słaboszewska * SP nr 3 w Lęborku, ul. Kossaka 103, 84-300 Lębork, tel. (059) 86-21-905, fax. (059) 86-33-325 *
7. ROZSZERZENIE PROGRAMU TECHNIKUM O SPECJALISTYCZNĄ OBRÓBKĘ SKRAWANIEM, O TECHNICZNE ZASTOSOWANIE KOMPUTERA * Tadeusz Pacholczyk, Aleksandra Henke, * Zespół Szkół Mechanicznych w Słupsku, ul. Niedziałkowskiego 2, 72-600 Słupsk, tel. (059) 84-24-831, fax. (059) 84-24-831 * 5 lat
8. ZIEMIA LĘBORKSA NA TLE DZIEJÓW POMORRZA I POLSKI * Bożena Loda * SP nr 3 w Lęborku, ul. Kossaka 103, 84-300 Lębork, tel. (059) 86-21-905, fax. (059) 86-33-325 * 10 miesięcy
9. GRY I ZABAWY KOMPUTEROWE W KLASACH I-III * Renata Lemisiewicz * SP we Włynkówku, 76-200 Słupsk, tel. (059) 81-12-736 * 36 miesięcy
10. UMUZYKALNIENIE * Magdalena Radzik-Mencel, Elżbieta Kwaśniak * Przedszkole nr 12 w Słupsku, ul. Koszalińska 9a, 76-200 Słupsk, tel. (059) 84-87-84* 10 miesięcy
11. INFORMATYKA * Anna Niedźwiedz * SP nr 14 w Słupsku, ul. Banacha 5, 76-200 Słupsk, tel. (059) 84-31-910 *30 miesięcy
12. MUZYKA * Ewa Chowaniec * SP nr 14 w Słupsku, ul. Banacha 5, 76-200 Słupsk, tel. (059) 84-31-910 * 30 miesięcy
13. PRZYRODA * Renata Kulik * SP w Bierkowie, 76-261 Bruskowo Wielkie, tel. (059) 81-19-130,* 10 miesięcy
14. INNOWACJA WYCHOWAWCZA * Monika Gatz * SP nr 14 w Słupsku, ul. Banacha 5, 76-200 Słupsk, tel. (059) 84-31-910 * 30 miesięcy
15. SZKOLNE CENTRUM INFORMACYJNE * Grzegorz Chwieduk, Bogusława Pawlicka * SP w Kępicach, ul. Szkolna 1, 77-230 Kępice, tel. (857) 66-31 * czas trwania - bezterminowo

16. WYRAŻANIE TREŚCI LITERACKICH, ZAWARTYCH W PROGRAMIE KL. V - TWÓRCZOŚCIĄ PLASTYCZNĄ DZIECI * Bożena Sulima * SP w Kępicach, ul. Szkolna 1, 77-230 Kępice, tel. (857) 66-31 * 10 miesięcy
17. EUROKLASA Z JĘZYKIEM NIEMIECKIM * Mariola Kmieć * SP w Kępicach, ul. Szkolna 1, 77-230 Kępice, tel. (857) 66-31 *
18. NAUCZANIE ZINTEGROWANE - EDUKACJA MUZYCZNA * Helena Wudarówic * SP w Kępicach, ul. Szkolna 1, 77-230 Kępice, tel. (857) 66-31 * 30 miesięcy
19. JĘZYK POLSKI * Elżbieta Bińczak-Pawlukiewicz * SP w Kępicach, ul. Szkolna 1, 77-230 Kępice, tel. (857) 66-31 * 10 miesięcy
20. PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ, ZARZĄDZANIE, MARKETING, EKONOMIA W KL. MATEMATYCZNO-FIZYCZNEJ Z AUTORSKIM PROGRAMEM „PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ” * Jerzy Paczkowski * Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 2 w Słupsku, ul. A. Mickiewicza 32, 76-200 Słupsk, tel. (059) 842-48-94, fax. 84-24-894 * 4 lata

Niektóre dane obrazujące działalność ODN w Słupsku w r. szk. 1998/99

1. Doradcy metodyczni i konsultanci zorganizowali m.in. 218 konferencji metodycznych, 247 konsultacji zbiorowych, 287 zespołów samokształceniowych nauczycieli i udzieliли 1150 konsultacji indywidualnych. Łącznie z ich doradztwa skorzystało 4619 nauczycieli.
2. Nauczyciele doradcy i konsultanci przeprowadzili 23 szkoleniowe zebrania rad pedagogicznych (łącznie 65 godzin zajęć dla 551 nauczycieli) w 20 szkołach. Dominująca tematyka: • Reforma edukacji. • Zmiana edukacyjna a innowacja. • Bariery innowacji. • Bariery komunikacyjne. • Ocenianie szkolne. • Wizja nowej szkoły. • Szkolny program wychowawczy. • Nowa matura. • Dialog zamiast agresji. • Zapobieganie agresji. • Wewnątrzszkolne doskonalenie nauczycieli.
3. Filia Międzywojewódzkiej Komisji ds. Stopni Specjalizacji Zawodowej Nauczycieli przyjęła i rozpatrzyła 68 wniosków, z tego po 11 nauczycieli historii i nauczycieli bibliotekarzy, 10 nauczycieli nauczania początkowego, 8 nauczycieli języka polskiego, po 4 wnioski nauczycieli matematyki, biologii, przedmiotów zawodowych i z zakresu pracy opiekuńczo-wychowawczej. Zajęcia nauczycieli odbyło 46 zespołów - łącznie 138 osób.

Odbywa się w ODN

- Kurs kwalifikacyjny z zakresu oligofrenopedagogiki
- Kurs kwalifikacyjny "Wiedza o życiu seksualnym człowieka" (wychowanie do życia w rodzinie)
- Kurs "Patron" - kurs komputerowej obsługi biblioteki i jej filii.
- Kurs "Lider oświaty gminnej"

Wkrótce odbędzie się

- Kurs "Nauczanie zintegrowane w klasach I-III" w Słupsku, w Bytowie, w Człuchowie
- Kurs "Regionalizm w nauczaniu geografii"
- Kurs "Regionalizm w nauczaniu historii"
- Warsztaty "Ścieżki edukacyjne"
- Kurs "Nauczanie przyrody w klasach IV-VI"
- Kurs "Gimnastyka korekcyjna"
- Kurs "Podstawy obsługi komputera"

*Ewa Misiewicz
konsultant ds. doskonalenia nauczycieli*

OFERA ODN FORM DOSKONALENIA I DOKSZTAŁCANIA na rok szkolny 1999/2000

Szanowni Państwo!

Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku jest placówką doskonalenia nauczycieli, pracowników oświaty, administracji oświatowej, a także tych osób, które zarządzają oświatą tj. pracowników samorządowych.

Zadania statutowe nakładają na nas obowiązek prowadzenia różnych form doskonalących począwszy od krótkich szkoleń tematycznych poprzez seminaria, warsztaty, aż do wielogodzinnych kursów nadających w niektórych przypadkach kwalifikacje czy uprawnienia.

Pragniemy wywiązać się z nałożonych na nas obowiązków. W dobie ogromnych przemian zachodzących w oświacie, chcemy połączyć tematykę doskonalenia z zadaniami wynikającymi z reformy oświatowej. Pragniemy wyposażyć uczestników naszych szkoleń w niezbędną wiedzę i umiejętności, tak bardzo potrzebne do właściwego funkcjonowania w NOWEJ SZKOLE. W szkole przyjaznej dzieciom i młodzieży i ich rodzicom. W szkole środowiskowej i uspołecznionej, w której zarówno uczniowie, jak i ich rodzice będą mogli współdecydować np. o tworzeniu programu wychowawczego swojej szkoły, o systemie oceniania i jeszcze wielu innych sprawach.

Proponowane Państwu formy doskonalenia będą pomocne w realizacji zadań stawianych przed szkołą w chwili wdrażania reformy oświatowej.

Szczególnie gorąco polecamy formy doskonalenia zawodowego w zakresie:

- ⇒ *kreatywnego kierowania oświatą,*
- ⇒ *diagnozowania i oceniania osiągnięć szkolnych,*
- ⇒ *ewaluacji działań nauczyciela,*
- ⇒ *aktywizujących metod pracy – nauczanie zintegrowane, nauczanie blokowe*
- ⇒ *mierzenia jakości pracy szkoły*
- ⇒ *wewnątrzszkolnego doskonalenia nauczycieli*
- ⇒ *regionalizmu w nauczaniu*
- ⇒ *zdobywania nowych kwalifikacji.*

Przedkładany "Informator..." obejmuje powyższe formy doskonalenia. Jednocześnie informujemy, że w przypadkach zapotrzebowania na doskonalenie z zagadnień nie proponowanych przez nas, jesteśmy w stanie takie szkolenie zorganizować. Będzie to uwarunkowane jedynie dostateczną liczbą zgłoszeń.

Przepraszamy za brak kwoty odpłatności w poszczególnych formach doskonalenia. Sytuacja taka jest spowodowana zwłoką w rozstrzygnięciu Kuratora Oświaty w zakresie przydzielenia dofinansowania (granty). Może być więc tak, że uczestnicy szkoleń ponosić będą symboliczną odpłatność lub w całości (jeśli organ prowadzący nie sfinansuje doskonalenia).

Wyjaśniamy jednocześnie, że stosunkowo wysoka odpłatność za udział w warsztatach jest spowodowana prowadzeniem zajęć przez dwie osoby.

Serdecznie zapraszamy do udziału w proponowanych Państwu szkoleniach. Będą one prowadzone w naszej bazie dydaktycznej przez wykładowców z bogatym doświadczeniem edukacyjnym i ogromną wiedzą pedagogiczną. Organizujemy szkolenia wyjazdowe – bliżej słuchaczy, z wykorzystaniem bazy szkół w terenie. Prowadzimy warsztaty w ramach szkoleniowych rad pedagogicznych.

Informacje dotyczące opłat i programów szczegółowych uzyskacie Państwo u konsultanta ds. doskonalenia Pani Ewy Misiewicz tel. (0-59) 843-54-72

*Małgorzata Kowalska
Dyrektor ODN w Słupsku*

I. DOSKONALENIE WARSZTATU PRACY NAUCZYCIELA

1. Kurs metodyczny - WYCHOWANIE W PRZEDSZKOLU
Adresat: nauczyciele przedszkoli i oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych. Liczba godzin: 75

2. Kurs metodyczny - NOWE METODY WCZESNEJ NAUKI CZYTANIA I PISANIA
Adresat: nauczyciele przedszkoli i nauczania początkowego. Liczba godzin: 70

3. Warsztaty - ANIMACJE TWÓRCZE I TEATRALNE
Adresat: nauczyciele szkół podstawowych i ponadpodstawowych z przygotowaniem polonistycznym. Liczba godzin: 40

4. Warsztaty - PISMO (GAZETA) JAKO FORMA PRACY Z UCZNIAMI
Adresat: wicedyrektorzy szkół, nauczyciele różnych przedmiotów, opiekunowie samorządów uczniowskich. Liczba godzin: 20

5. Warsztaty - KOMUNIKATYWNE METODY NAUCZANIA JĘZYKÓW OBCYCH
Adresat: nauczyciele języka rosyjskiego szkół ponadpodstawowych. Liczba godzin: 20

6. Kurs metodyczny - REGIONALIZM W NAUCZANIU GEOGRAFII
Adresat: nauczyciele geografii szkół podstawowych i ponadpodstawowych. Liczba godzin: 40. UWAGA! Większość zajęć odbywać się będzie w terenie.

7. Kurs - REGIONALIZM W NAUCZANIU HISTORII
Adresat: nauczyciele historii szkół podstawowych i gimnazjów. Liczba godzin: 70

8. Warsztaty - ŚCIEŻKI EDUKACYJNE
Adresat: nauczyciele wszystkich przedmiotów uczący w klasach IV - VI i w gimnazjach. Liczba godzin: 15

9. Kurs - NAJNOWSZA LITERATURA DLA DZIECI I MŁODZIEŻY
Adresat: nauczyciele bibliotekarze i nauczyciele języka polskiego ze szkół podstawowych, gimnazjów i szkół ponadpodstawowych. Liczba godzin: 30

10. Kurs metodyczny - ŚRODOWISKO TECHNICZNE UCZNIÓW I JEGO WPŁYW NA FORMY AKTYWNOŚCI TWÓRCZEJ
Adresat: nauczyciele techniki i plastyki uczący w klasach IV - VIII. Liczba godzin: 75

11. Warsztaty - METODY AKTYWIZUJĄCE NA LEKCJACH MUZYKI
Adresat: nauczyciele uczący muzyki w kl. IV - VIII. Liczba godzin: 20

12. Warsztaty - MUZYKA W NAUCZANIU ZINTEGROWANYM W KLASACH I - III
Adresat: nauczyciele nauczania wczesnoszkolnego. Liczba godzin: 20

13. Kurs - NAUCZANIE ZINTEGROWANE W KL. I - III
Adresat: nauczyciele nauczania wczesnoszkolnego i przedszkolnego. Liczba godzin: 60. Uwaga! istnieje możliwość zorganizowania kursów w rejonach Łębok, Bytów, Człuchów.

14. Warsztaty - METODY TWÓRCZEGO KIEROWANIA TECHNIKAMI NAUCZANIA I UCZENIA SIĘ
Adresat: nauczyciele bibliotekarze ze szkół podstawowych i ponadpodstawowych (w przypadku wolnych miejsc - inni zainteresowani nauczyciele). Liczba godzin: 40

15. Kurs - SYSTEM BIBLIOTEKA SZKOLNA-PROGRAM MOL

Adresat: nauczyciele bibliotekarze wszystkich typów placówek oświatowych, którzy ukończyli kurs komputerowy z zakresu podstaw obsługi komputera. Liczba godzin: 20

16. Kurs - SYSTEM INFORMATYCZNY OBSŁUGI BIBLIOTEKI I JEJ FILII

Adresat: pracownicy bibliotek pedagogicznych i ich filii. Liczba godzin: 15

17. Kurs - NAUCZANIE PRZYRODY W KLASACH IV - VI

Adresat: nauczyciele biologii, fizyki, chemii, geografii. Liczba godzin: 50

18. Kurs - PRZEDMIOTOWY SYSTEM OCENIANIA Z CHEMII

Adresat: nauczyciele chemii. Liczba godzin: 20

19. Kurs - GIMNASTYKA KOREKCYJNA

Adresat: nauczyciele wychowania fizycznego, nauczania początkowego i nauczyciele przedszkoli. Liczba godzin: 90

20. Warsztaty - RECENZJE I UKŁADANIE ZESTAWÓW PRAC MATURALNYCH - KRYTERIA OCENIANIA

Adresat: dyrektorzy i wicedyrektorzy szkół średnich. Liczba godzin: 12

21. Warsztaty - RECENZJE I UKŁADANIE ZESTAWÓW PRAC MATURALNYCH - KRYTERIA OCENIANIA

Adresat: nauczyciele przedmiotów maturalnych. Liczba godzin: 24

II. OPIEKA I WYCHOWANIE

22. Kurs - NOWOCZESNE METODY PRACY WYCHOWAWCZEJ Z KLASĄ

Adresat: nauczyciele - wychowawcy klas ze szkół podstawowych i ponadpodstawowych. Liczba godzin: 60

23. Warsztaty - ZAJĘCIA INTEGRUJĄCE WYCHOWAWCĘ Z KLASĄ

Adresat: wychowawcy klas starszych ze szkół podstawowych oraz wychowawcy klas ze szkół ponadpodstawowych. Liczba godzin: 20

24. Warsztaty - KOMUNIKACJA W GRUPIE WYCHOWAWCZEJ

Adresat: wychowawcy domów dziecka i innych placówek opiekuńczo - wychowawczych. Liczba godzin: 20

25. Kurs - PRAWA DZIECKA I UCZNIĄ W SZKOLNEJ DEMOKRACJI

Adresat: opiekunowie samorządów uczniowskich i uczniów. Liczba godzin: 50

26. Kurs - "SZKOŁA DLA RODZICÓW I WYCHOWAWCÓW"

Adresat: wszyscy zainteresowani nauczyciele i pedagodzy. Liczba godzin: 30

27. Kurs - NATURALNE PLANOWANIE RODZINY METODĄ PROF. RÖTZERA

Adresat: wszyscy zainteresowani. Liczba godzin: 45

28. Kurs - NATURALNE PLANOWANIE RODZINY METODĄ OBJAWOWO-TERMICZNĄ ANGIELSKĄ

Adresat: wszyscy zainteresowani. Liczba godzin: 45

29. Warsztaty - ZAJĘCIA Z ZAKRESU PROBLEMATYKI HIV/AIDS "BEZ RYZYKA"

Adresat: wszyscy zainteresowani nauczyciele i pedagodzy. Liczba godzin: 15

III. DIAGNOZOWANIE I OCENIANIE OSIĄGNIĘĆ SZKOLNYCH

30. Kurs - POMIAR DYDAKTYCZNY W PRACY NAUCZYCIELA

Adresat: grupa I-nauczyciele nauczania początkowego; grupa II-nauczyciele przedmiotów humanistycznych; grupa III-nauczyciele przedmiotów matematyczno-przyrodniczych; grupa IV-nauczyciele przedmiotów zawodowych; grupa V-dyrektorzy szkół i wizytatorzy. Liczba godzin: 80

31. Kurs - ZASTOSOWANIE POMIARU DYDAKTYCZNEGO W NOWOCZESNYCH SYSTEMACH OCENIANIA

Adresat: zainteresowani nauczyciele. Liczba godzin: 80

32. Kurs - KRYTERIALNE SPRAWDZANIE ZADAŃ OTWARTYCH Z JĘZYKA POLSKIEGO

Adresat: nauczyciele poloniści. Liczba godzin: 30

33. Kurs - KRYTERIALNE SPRAWDZANIE ZADAŃ OTWARTYCH Z MATEMATYKI

Adresat: nauczyciele matematyki. Liczba godzin: 30

IV. DOSKONALENIE ZARZĄDZANIA OŚWIATĄ

34. Warsztaty - MIERZENIE JAKOŚCI PRACY SZKOŁY

Adresat: dyrektorzy szkół podstawowych, ponadpodstawowych i gimnazjów, pracownicy nadzoru pedagogicznego. Liczba godzin: 24

35. Kurs - LIDER OŚWIATY SAMORZĄDOWEJ

Adresat: radni, pracownicy samorządowi, kadra kierownicza szkół, wyróżniający się nauczyciele. Liczba godzin: 100

36. Kurs - PROJEKTOWANIE I URUCHAMIANIE ZMIAN

Adresat: wszyscy zainteresowani. Liczba godzin: 40

37. Kurs - LIDER DOSKONALENIA WEWNĄTRZSZKOLNEGO

Adresat: wicedyrektorzy, wyróżniający się nauczyciele. Liczba godzin: 100

38. Kurs - KIEROWANIE ZESPOŁAMI LUDZKIMI

Adresat: dyrektorzy i wicedyrektorzy gimnazjów. Liczba godzin: 100

V. EDUKACJA INFORMATYCZNA**39. Kurs - PODSTAWY OBSŁUGI KOMPUTERA IBM PC**

Adresat: nauczyciele różnych specjalności ze szkół podstawowych i ponadpodstawowych oraz innych placówek oświatowo-wychowawczych, pracownicy administracyjni szkół. Liczba godzin: 40

40. Kurs - PODSTAWY UŻYTKOWANIA KOMPUTERA IBM PC

Adresat: zgłoszeni nauczyciele biorący udział w szkoleniu w ramach projektu "Pracownia Internetowa w każdym gimnazjum". Liczba godzin: 35

41. OBSŁUGA EDYTORA TEKSTÓW MICROSOFT WORD

Adresat: nauczyciele różnych specjalności ze szkół podstawowych i ponadpodstawowych oraz innych placówek oświatowo-wychowawczych, pracownicy administracyjni szkół.

Cele:

- Poznanie podstawowych funkcji edytora tekstów
- Zdobywanie umiejętności wykorzystania edytora tekstów do tworzenia różnego rodzaju dokumentów

Treści programowe:

- Otwieranie, zamykanie i zachowywanie dokumentów
- Wprowadzanie tekstu
- Formatowanie znaków
- Formatowanie akapitów
- Tabele
- Korespondencja seryjna
- Grafika w dokumentach WORDA
- Dostosowanie programu do potrzeb użytkownika

Liczba godzin: 35

42. OBSŁUGA ARKUSZA KALKULACYJNEGO MICROSOFT EXCEL

Adresat: nauczyciele różnych specjalności ze szkół podstawowych i ponadpodstawowych oraz innych placówek oświatowo-wychowawczych, pracownicy administracyjni szkół.

Cele:

- Poznanie podstawowych funkcji arkusza kalkulacyjnego
- Poznanie różnorodnych zastosowań arkusza kalkulacyjnego

Treści programowe:

- Otwieranie, zamykanie i zachowywanie arkuszy
- Podstawowe operacje w arkuszu
- Wbudowane funkcje EXCELA
- Tworzenie i formatowanie arkuszy obliczeniowych
- Tworzenie i formatowanie wykresów
- Arkusz EXCELA jako baza danych
- Dostosowanie programu do potrzeb użytkownika

Liczba godzin: 40

43. ZAAWANSOWANY KURS ARKUSZA KALKULACYJNEGO EXCEL

Adresat: nauczyciele i pracownicy administracyjni, którzy posiadają umiejętność posługiwania się arkuszem kalkulacyjnym

Cele:

- Poznanie podstaw języka Visual Basic dla Aplikacji
- Poznanie podstaw tworzenia aplikacji w EXCELU

Treści programowe:

- Rejestrowanie makr
- Tworzenie własnych przycisków na paskach narzędzi i własnych elementów menu
- Podstawy języka Visual Basic for Applications
- Tworzenie prostych aplikacji przy pomocy języka Visual Basic

Liczba godzin: 50

44. KURS TWORZENIA STRON INTERNETOWYCH

Adresat: wszyscy nauczyciele, którzy pragną umieszczać w INTERNECIE własne lub szkolne strony WWW.

Cele:

- Poznanie podstaw języka HTML
- Poznanie sposobu posługiwania się różnymi generatorami stron WWW
- Poznanie sposobu publikowania stron w sieci INTERNET

Treści programowe:

- Podstawy języka HTML
- Wprowadzanie i formatowanie tekstu
- Tabele
- Ramki
- Grafika na stronach WWW
- Szybkie tworzenie stron przy pomocy generatorów stron WWW
- Elementy języka Java Script

Liczba godzin: 40

VI. KURSY KWALIFIKACYJNE**45. Kurs - OLIGOFRENOPEDAGOGIKA**

Adresat: nauczyciele i wychowawcy ze szkół i placówek specjalnych, a także klas specjalnych integracyjnych oraz inni nauczyciele pracujący z dziećmi upośledzonymi umysłowo. Uczestnikami kursu mogą być nauczyciele z wyższym wykształceniem, przygotowaniem pedagogicznym oraz absolwenci SN ze stażem pracy 20 lat i więcej. Liczba godzin: 260

46. Kurs - KURS PEDAGOGICZNY DLA NAUCZYCIELI PRAKTYCZNEJ NAUKI ZAWODU

Adresat: nauczyciele praktycznej nauki zawodu posiadający świadectwo dojrzałości technikum lub innej szkoły równorzędnej lub posiadający tytuł mistrza w zawodzie, a uzupełniający jedynie brak przygotowania pedagogicznego. Liczba godzin: 150

47. Kurs - KURS PEDAGOGICZNY DLA CZYNNYCH ZAWODOWO NAUCZYCIELI

Adresat: nauczyciele przedmiotów ogólnokształcących lub teoretycznych przedmiotów zawodowych posiadający wyższe wykształcenie ze specjalnością zgodną lub zbliżoną z nauczanym przedmiotem a uzupełniający brak przygotowania ogólnego i metodycznego. Liczba godzin: 270

48. Kurs - "WYCHOWANIE DO ŻYCIA W RODZINIE"

Adresat: - nauczyciele szkół podstawowych, gimnazjum, liceum nie posiadający kwalifikacji do nauczania zajęć "Wychowanie do życia w rodzinie"; - nauczyciele którzy ukończyli kurs 60h związany z ww. tematyką są zwolnieni z 60h. Liczba godzin: 250

49. Kurs - "WYCHOWANIE DO ŻYCIA W RODZINIE" DLA NAUCZYCIELI, ABSOLWENTÓW "STUDIUM ŻYCIA RODZINY."

Adresat: nauczyciele będący absolwentami "Studium Życia Rodziny". Liczba godzin: 30 (zaliczenie 220h "SZR")

VII. INNE FORMY DOSKONALENIA

50. Kurs - JĘZYK NIEMIECKI DLA POCZĄTKUJĄCYCH

Adresat: nauczyciele zainteresowani. Liczba godzin: 80

51. Kurs - ROLA NAUCZYCIELI KONSULTANTÓW I DORADCÓW METODYCZNYCH W REALIZACJI ZADAŃ DOTYCZĄCYCH REFORMY EDUKACYJNEJ

Adresat: nauczyciele konsultanci i doradcy metodyczni oraz nauczyciele innowatorzy. Liczba godzin: 26

II Warsztaty Dziennikarskie

Drugie Warsztaty Dziennikarskie dla Uczniów i Nauczycieli ślupskich szkół podstawowych odbywały się od grudnia 1998 r. do czerwca 1999 r. W zajęciach systematyczny udział brali uczniowie i pedagodzy ze szkół podstawowych nr: 6, 7, 8, 9, 15 i 17. Zaświadczenia o ukończeniu szkolenia otrzymało łącznie 35 uczniów i 7 nauczycieli. Inicjatorem szkolenia był Bogdan Drozdowicz, przewodniczący Zespołu Bezpieczne Miasto, działającego przy Prezydencie Ślupska.

Warsztaty okazały się przedsięwzięciem ze wszech miar udanym. Tym razem punkt ciężkości przesunął się ze spotkań z dziennikarzami na penetrację środowisk szkolnych oraz bliższe zapoznanie z działalnością niektórych ślupskich instytucji i organizacji. Szkolni dziennikarze odwiedzili znaną w całej Polsce Szkołę Policji, "przepytali" dyrektorów sześciu szkół podstawowych, zwiedzili harcówkę przy Komendzie Hufca ZHP, kilkakrotnie pobuszowali w *Interecie*, odpytali także prezydenta miasta Jerzego Mazurka i naczelnika Wydziału Oświaty Andrzeja Leśniaka. Na zakończenie zapoznali się z pracą Straży Pożarnej.

Dwukrotnie miały miejsce spotkania z przedstawicielami redakcji: Waldemarem Ulanowskim z "*Dziennika Bałtyckiego*" i Sławomirem Żabickim z "*Głosu Pomorza*". Celującą wypadło też spotkanie z panią psycholog Bożeną Grabowską, doradcą metodycznym ślupskiego ODN. Do ciekawych należały także prezentacje lekcji historii regionalnej w "szóstce" i "dziewiątce". Równie interesujące było zapoznanie z dokonaniem ukazującej się w środowisku wiejskim gazetki "Szkolne kanapki" z Kępic oraz wymiana doświadczeń nauczycieli prowadzących klasy "dziennikarskie" pod auspicjami metodyka języka polskiego z ODN Grażyny Ciechanowskiej. Pokłosem warsztatów jest kolejny numer międzyszkolnej gazetki uczniowskiej "BEZPIECZNE MIASTO

- BEZPIECZNA SZKOŁA" i kilkadziesiąt artykułów opublikowanych na łamach szkolnych gazetek oraz ich coraz wyższy poziom merytoryczny i techniczny. Cieszy, że ten stosunkowo wyrównany poziom techniczny i merytoryczny gazetek objętych programem warsztatów wyraźnie odbiega od przeciętnego.

W pamięci najbardziej utkwiły chyba jednak spotkania w szkołach, dobrze przecież wiedzieć, co u sąsiadów w trawie piszczy. "Siódemka" oczarowała czystością, pięknym wystrojem pomieszczeń i pierwszą w regionie "Euroklasą". W SP 9 była okazja do zapoznania z dziejami regionu i programami komputerowymi stworzonymi przez uczniów. Dyrekcja szkoły wspominała szkolne sukcesy i próbowała w gościach zaszcześcić "marynistycznego bakcyła". W "piętnastce" okazało się, że uczniowie mają wyjątkowo dużo zajęć dodatkowych, częściowo finansowanych przez Radę Rodziców. Mieli też wyjątkowo dobre ciasto z jogurtem. W SP 6 było utrwalenie dziejów Ślupska, sporo o szkolnych sukcesach i... komputery, które potrafią wciągnąć prawie wszystkich. W "siedemnastce" przywitano wystawą wielkiej ilości zdobytych przez uczniów pucharów. Sprawdzaliśmy - nie były podrobione. Ciasto też mieli bardzo dobre, prawie tak znakomite jak pracownię komputerową. A ich pokój wypoczynkowy dla nauczycieli powinni zwiedzić wszyscy dyrektorzy ślupskich szkół. W SP 8 oprócz tradycyjnego chwaleńia się szkolnymi sukcesami dano młodym dziennikarzom możliwość nurkowania w *Interecie* do woli. Trudno było potem sprowadzać całe towarzystwo na zresztą ciekawe spotkanie z fotoreporterem.

Uczestnicy warsztatów zgodnie oceniali, że udział w nich pomaga w dalszej pracy "dziennikarskiej", pozwala korzystać z doświadczeń zaprzyjaźnionych redakcji, mobilizuje do systematyczności i podnoszenia jakości własnej pracy, wzbudza lokalny, środowiskowy patriotyzm, uczy postaw obywatelskich.

mgr Jan Wild
Koordynator Warsztatów

Kursy metodyczne dla nauczycieli matematyki szkół podstawowych i gimnazjów

Wydawnictwa Szkolnego PWN proponują kursy 20 godzinne (5 spotkań 4-godzinnych raz w miesiącu) dla nauczycieli matematyki szkół podstawowych i gimnazjów w oparciu o programy nauczania Eureka.

Proponowana tematyka kursu: * Interdyscyplinarność matematyki w Szkole Podstawowej w klasach IV - VI * Ciekawa matematyka dla wszystkich. Matematyka w gimnazjum

Wydawnictwo Szkolne PWN, ul. Jaskowa Dolina 81, 80-286 Gdańsk, tel. (058) 340-10-33, fax. (058) 340-10-34, tel. kom. 090 649 1555.

Olimpiady, konkursy

Udział uczniów byłego województwa śląskiego w Ogólnopolskim Konkursie Chemicznym

Wydział chemii uniwersytetu Warszawskiego w dniu 21 maja 1999r. po raz szósty zorganizował ogólnopolski konkurs Chemiczny dla najlepszych chemików ze szkół podstawowych.

W bieżącym roku szkolnym do udziału w zawodach zaproszono po dwóch najlepszych laureatów z każdego województwa według poprzedniego podziału administracyjnego.

W latach ubiegłych uczestniczyło również po dwóch najlepszych laureatów konkursów wojewódzkich. Patronat nad zawodami sprawował Dziekan Wydziału Chemii Uniwersytetu Warszawskiego oraz prezes polskiego Towarzystwa Chemicznego.

Zawody składały się z dwóch części pisemnych. Zadania przygotowane na konkurs miały różny stopień trudności i były tak opracowane, aby pozwoliły zaprezentować swoje osiągnięcia uczniom i zróżnicować umiejętności zawodników.

Po zakończonych zawodach, w trakcie sprawdzania prac, uczestnicy mieli okazję zwiedzić laboratorium chemiczne, obejrzeć pokaz ciekawych doświadczeń, uczestniczyć w kiermaszu książek, a podczas V Ogólnopolskiego Konkursu Chemicznego spotkać się z laureatem Nagrody Nobla w dziedzinie chemii prof. Roaldem Hoffmannem z USA (znanego uczniom i nauczycielom z amerykańskich filmów edukacyjnych pt. „Świat Chemii” emitowanych kilka lat temu w naszej telewizji), wysłuchać wykładu prof. A. Czerwińskiego o promieniotwórczości.

W tym samym dniu odbyło się w godzinach popołudniowych ogłoszenie wyników.

W każdej edycji konkursu przyznano po kilka lub kilkanaście miejsc równorzędnych i tak, np. w

III konkursie przyznano: * 8. miejsc I * 12. miejsc II * 10. miejsc III * 9. wyróżnień

IV konkursie przyznano: * 5. miejsc I * 9. miejsc II * 16. miejsc III * 18. wyróżnień

V konkursie przyznano: * 6. miejsc I * 11. miejsc II * 5. miejsc III * 10. wyróżnień

Wszystkim uczniom wręczono dyplomy uczestnictwa, a zwycięzcom i wyróżnionym nagrody rzeczowe. Dyplomy dla zwycięzców i wyróżnionych oraz gratulacje dla nauczycieli przygotowujących dzieci do zawodów zostały po konkursie wysłane pocztą do szkół.

Uczniowie, którzy uzyskali w konkursach najwyższe miejsca i w dalszej nauce odnoszą sukcesy, np. Uczeń Piotr Mikłaszewicz zdobywca I miejsca na I Ogólnopolskim konkursie Chemicznym, w roku szkolnym 1997/98 zajął I miejsce w XLIV Olimpiadzie Chemicznej i zdobył srebrny medal na XXX Międzynarodowej Olimpiadzie Chemicznej.

Udział uczniów województwa śląskiego w Ogólnopolskim konkursie Chemicznym przedstawiał się następująco:

Lp.	Nr konkursu	Rok szkolny	Miejsce	Nazwisko i imię ucznia	Klasa	Szkoła	Nauczyciel
1.	I	1993/94	I wyróżnienie	Mikłaszewicz Piotr Sadowski Jarosław	VIII VIII	SP-8 Lębork SP Czarne	Maria Pęk Elżbieta Helta
2.	II	1994/95	III wyróżnienie	Tarachowicz Anna Skotnicki Mariusz	VIII VIII	SP-1 Człuchów SP-8 Lębork	Tarachowicz Ludwik Maria Pęk
3.	III	1995/96	I II	Szary Cezary Zabrowarny Marek	VIII VII	SP-7 Lębork SP-1 Człuchów	Jan Drywa Tarachowicz Ludwik
4.	IV	1996/97	I -	Fuks Agata Nadołski Piotr	VIII VIII	SP-7 Lębork SP-4 Słupsk	Jan Drywa Julian Dobrzyniewicz
5.	V	1997/98	II II	Wąlkowicz Marcin Hoppe Marcin	VIII VIII	SP-3 Człuchów SP-1 Człuchów	Maria Kotynia Tarachowicz Ludwik
6.	VI	1998/99	III -	Samborska Agnieszka Krawczyk Krzysztof	VIII VIII	SP-Debrzno SP-1 Ustka	Maria Janas-Lewenka Janina Kuligowska

*mgr Marianna Rogala
doradca metodyczny chemii*

*Osiągnięcia uczniów szkół rolniczych województwa pomorskiego**XXII Olimpiada Wiedzy i Umiejętności Rolniczych*

W dniach 15- 17 kwietnia w Pyrzycach odbyły się okręgowe eliminacje XXII Olimpiady Wiedzy i Umiejętności Rolniczych zorganizowane przez Akademię Rolniczą w Szczecinie. Poniżej zamieszczamy listę laureatów, którzy zakwalifikowali się do eliminacji centralnych:

Nazwisko i imię ucznia	Miejscowość	Punktacja	Nauczyciel
blok: AGROBIZNES			
Lirka Artur	Choszczno	115	Zdzisław Swimo
Zbrożek Bogusław	Słubice	113	Jan Bukalski
Kalisiak Michał	Wolin	112	Grażyna Olender
Nowicka Magdalena	Wolin	111	Małgorzata Matys
blok: MECHANIZACJA ROLNICTWA			
Kowalski Adam	Jarosławie	100	Henryk Trawiński
Dydyna Piotr	Bonin	96	Zbigniew Dampc
Tarciński Przemysław	Pyrzyce	94	Wiesław Szymański
Bogucki Remigiusz	Świątki	93	Waldemar Maciejewski
blok: OGRODNICTWO			
Pajęczkowska Halina	Lębork	84	Małgorzata Bresler
Łyżwiński Paweł	Lębork	83	Małgorzata Bresler
Nowak Paulina	Szczecin	81	Bożena Zarach
blok: PRODUKCJA ROŚLINNA			
Jałocha Rafał	Świątki	97	Dariusz Balcer
Staszuk Marcin	Pyrzyce	89	Walentyna Darczuk
Leda Marcin	Złotów	88	Andrzej Siciarz
Olszewski Mieczysław	Brzostowo	87	Jerzy Zabik
blok: PRODUKCJA ZWIERZĘCA			
Kos Marcin	Lębork	92	Barbara Zdanowska
Minko Mariusz	Płoty	90	Teresa Partyka
Marszałik Paweł	Słubice	87	Małgorzata Kościńska
Jasiński Adam	Smolnica	86	Teresa Mirek
blok: ŻYWIENIE CZŁOWIEKA I GOSPODARSTWO DOMOWE			
Solarczyk Alina	Bytów	99	Henryka Witkiewicz
Pietrulewicz Izabela	Bytów	97	Zofia Durawa
Piankowska Maria	Lębork	96	Mariola Fierek
Czelin Anna	Kamień Mały	95	Ewa Kaniowska
Łopatko Katarzyna	Mieszkowice	95	Bogumiła Żurawiecka
Grobela Grzegorz	Połczyn	93	Zofia kłos

Eliminacje centralne odbyły się w dniach 25 - 27.05.1999r. w Akademii Rolniczej we Wrocławiu, uczniowie województwa pomorskiego zajęli następujące miejsca:

Blok: OGRODNICTWO

1. Łyżwiński Paweł - IX miejsce - ZSGŻiA Lębork
2. Pajęczkowska Halina - XX miejsce - ZSGŻiA Lębork

Blok: MECHANIZACJA ROLNICTWA

1. Gąbarowski Andrzej - XVIII miejsce - ZSR -CKU Rusocin

Blok: ŻYWIENIE CZŁOWIEKA I GOSPODARSTWO DOMOWE

2. Stolarczyk Alina - III miejsce - ZSE-R Bytów
3. Piankowska Maria - VI miejsce - ZSGŻiA Lębork
4. Pietrulewicz Izabela - XXII miejsce - ZSE-R Bytów
5. Greber Katarzyna - XXXIII - ZSR-CKU Rusocin

Blok: PRODUKCJA ZWIERZĘCA

1. Kos Marcin - XII miejsce - ZSGŻiA Lębork

Wymienieni uczniowie otrzymali dyplomy laureatów lub uczestników eliminacji centralnych upoważniające do podjęcia nauki na uczelniach bez egzaminu wstępnego.

Olimpiada Wiedzy o Produkcji Żywności w Poznaniu

W dniach 9 - 10.04.1999r. odbyła się w Poznaniu Olimpiada Wiedzy o Produkcji Żywności - etap centralny, w której wzięło udział 56 finalistów z 248 szkół w Polsce. Województwo pomorskie reprezentowali:

1. Grzelachowski Bartosz - IV miejsce - ZSP-Ch Gdańsk
2. Tuskowski Tadeusz - XXXIX miejsce - ZSGŻiA Lębork
3. Gryko Mariusz - XX miejsce - ZSGŻiA Lębork
4. Korpus Norbert - XVIII miejsce - ZSGŻiA Lębork

Finaliści otrzymali tytuł finalisty i indeks na uczelnie wyższe.

Olimpiada Wiedzy z Zakresu Technologii Mięsa w Działdowie

W dniach 24 -25.05.1999r. odbyła się w Działdowie Olimpiada Wiedzy z Zakresu Technologii Mięsa. Województwo pomorskie reprezentowali:

1. Bojarczuk Radosław - ZSGŻIA Lębork
2. Gad Michał - ZSGŻIA Lębork
3. Wekwert Paweł - ZSGŻIA Lębork

Uczniowie ci otrzymali dyplom finalisty szczebla centralnego i indeksy na uczelnie wyższe na kierunku: technologia żywności i żywienia człowieka, inżynieria chemiczna i procesowa i towaroznawstwo.

Łącznie w wymienionych olimpiadach szczebla centralnego poszczególne szkoły województwa pomorskiego zdobyły następujące ilości indeksów na uczelnie wyższe:

1. ZSGŻIA Lębork - 10 indeksów
2. ZSER Bytów - 2 indeksy
3. ZSR-CKU Rusocin - 2 indeksy
4. ZSP-Ch Gdańsk - 1 indeks

Informację opracowano na podstawie protokołów komitetów głównych poszczególnych olimpiad i biuletynu Nr 5 Akademii Rolniczej w Szczecinie.

mgr Izidor Malinowski
Dyrektor Zespołu Szkół Gospodarki
Żywnościowej i Agrobiznesu w Lęborku

V Festiwal Piosenki Marynistycznej i Turystycznej "Łajba - 99"

W dniu 29 maja 1999r. jury po wysłuchaniu 11 podmiotów wykonawczych przyznało:

w kategorii zespołów wokalnych:
II miejsce Zespół Kameleon ze SP nr 17 w Słupsku
w kategorii zespołów piosenki i ruchu:
I miejsce-Zespół Muszelki ze SP nr 3 w Ustce
II miejsce-Zespół Żagielki ze SP nr 9 w Słupsku
w kategorii dziecięcego muzykowania:
I miejsce-Zespół Bursztynki ze SP nr 14 w Słupsku
w kategorii wokalnno-instrumentalnej:
I miejsce-Zespół Dziurawa Tratwa ze SP nr 3 w Słupsku
II miejsce zespół ze SP nr 1 w Słupsku
w kategorii solistów:
I miejsce-Katarzyna Migga ze SP nr 9 w Słupsku
Grand Prix otrzymał zespół Delfinki ze SP nr 3 w Ustce.

Jury stwierdziło, że poziom muzyczny był wysoki i wyrównany. Wykonawcy zaprezentowali ciekawy repertuar. Jury gratuluje Marysi Podhajskiej udanej kompozycji "Erendi". Nagrodę swoją publiczność przyznała Zespołowi Delfinki ze SP nr 3 w Ustce. Jury wyraziło podziękowanie organizatorom, wiele słów uznania skierowało do Dyrekcji SP nr 9 i Ośrodka Kultury w Słupsku.

I Powiatowa Olimpiada Młodzieży

Decyzją Starostwa Słupskiego zorganizowano w roku szkolnym 1998/99 I Powiatową Olimpiadę Młodzieży. Brały w niej udział szkoły podstawowe z terenu Słupskiego Powiatu Ziemskiego z wyjątkiem szkół z gminy Kepice, które to szkoły do POM przystąpią od następnego roku szkolnego. Do końca bieżącego roku szkolnego szkoły z w/w. gminy brały udział w rozgrywkach rejonu miastecckiego.

W rozgrywkach na szczeblu powiatu startowali zawodnicy i zespoły wyłonione w eliminacjach gminnych. Na szczeblu powiatu w zawodach wzięło udział 2232 dzieci i młodzieży z 38 szkół na 44 szkoły w rejonie rozgrywek.

Powiatową Olimpiadę Młodzieży rozgrywano w 27 konkurencjach - dyscypliny sportu w dwóch przedziałach wiekowych, rocznik klas VII- VIII oraz roczniki klas VI-tych i młodsi.

W ramach Olimpiady Powiatowej przeprowadzono 43 imprezy sportowe i rozegrano 163 mecze. Do najbardziej popularnych należały: * indywidualne biegi przełajowe - 28 startujących szkół; * sztafetowe biegi przełajowe - 12 szkół; * piłka nożna -12 szkół.

Na 27 dyscyplin w największej ilości dotarli do finałów powiatowych zawodnicy z SP-4 Ustka (16), SP-Łupawa (13), SP- Główny (12 dyscyplin).

Najwięcej zwycięstw na swym koncie ma SP-4 Ustka (8), SP-Łupawa (7), SP-Głobino (3). W ostatecznej klasyfikacji, w której punktowano miejsca finałowe, 7 pkt. za I miejsce, 6 pkt. za II, 5 pkt. za III, 4 pkt. za IV, 3 pkt. za V, 2 pkt. za VI miejsce oraz 1 pkt. za udział w finałach. Poszczególne miejsca zajęły następujące szkoły z liczbą punktów:

1. SP-4 Ustka - 98 pkt.
2. SP Łupawa - 73 pkt.
3. SP Główny - 53,5 pkt.
4. SP Głobino - 49 pkt.
5. SP-1 Ustka - 39 pkt.
6. SP Motarzyno - 33 pkt.
7. SP Dębica Kaszubska - 29 pkt.
8. SP-3 Ustka - 28 pkt.
9. SP Jezierzycy - 26 pkt.
10. SP Potęgowo - 25,5 pkt.
11. SP Objazda - 22,5 pkt.
12. SP Kwakowo - 22 pkt.
13. SP Sycewice - 19 pkt.
14. SP Siemianice i SP Bierkowo - 17 pkt.
15. SP Gogolewo i SP Kobylnica - 16 pkt.
16. SP Zagórzycy - 13 pkt.
17. SP Zaleskie - 12 pkt.
18. SP Szczyrkowice - 11 pkt.
19. SP Damno - 8 pkt.
20. SP Damnica i SP Charnowo- 7 pkt.
21. SP Smółdzino - 6,5 pkt.
22. SP Stowieńcono i SP Będziechowo - 5 pkt.
23. SP Żelkowo - 3,5 pkt.
24. SP Wrzeście - 2,5 pkt.
25. SP Wytowno - 2 pkt.
26. SP Kończewo, SP Budowo, SP Domaradz, SP Poblócie, SP Dobieszewo, SP Niepogłędzie, SP Skórkowo, SP Gardna Wielka, SP Słosinko - 1 pkt.
27. SP Słonowice, SP Włynkówko, SP Rędzikowo, SP Gąbino - bez punktów.

Mistrzowie powiatowej Olimpiady Młodzieży reprezentowali powiat w rozgrywkach wyższego szczebla i odnotowali znaczące sukcesy. I tak w Słupskiej Olimpiadzie Młodzieży (dawne woj. słupskie) zajęli miejsca:

I miejsce:

- SP Łupawa - konkurencje: * tenis stołowy dziewcząt rocznik 86 i młodsi; * tenis stołowy dziewcząt rocznik 84/85; * unihokej rocznik 86 i młodsi
- SP Biesowice - konkurencja: * tenis stołowy chłopców rocznik 84/85

II miejsce:

- SP-4 Ustka - konkurencje: * mini piłka ręczna chłopców; * mini piłka siatkowa chłopców; * mini koszykówka chłopców
- SP Łupawa - konkurencje: * piłka ręczna dziewcząt; * sztafeta 10x800 m dziewcząt rocznik 86 i młodsi
- SP Kępice - konkurencja: mini piłka ręczna dziewcząt
- SP Biesowice - konkurencja: * tenis stołowy chłopców rocznik 86 i młodsi
- SP Bierkowo - konkurencja: * unihokej rocznik 84/85
- SP Motarzyno - konkurencja: * sztafeta 10x800 m chłopców rocznik 86 i młodsi
- SP Głobino - konkurencja: * przełaje indywidualne.

III miejsca:

- SP Motarzyno - konkurencja: * piłka nożna
- SP Bierkow - konkurencja: * unihokej rocznik 86 i młodsi
- SP Damnica - konkurencja: * unihokej rocznik 84/85
- SP Głobino - konkurencja: * mini koszykówka dziewcząt
- SP Kępice - konkurencja: * piłka ręczna chłopców.

W mistrzostwach Województwa Pomorskiego:

II miejsce: SP-4 Ustka - konkurencje: * mini koszykówka chłopców; * czworobój lekkoatletyczny dziewcząt; * mini piłka siatkowa chłopców

III miejsce: SP Łupawa - konkurencja: * unihokej rocznik 84/85

IV miejsce: SP Bierkowo - konkurencja: * unihokej rocznik 84/85

V miejsce: SP Łupawa - konkurencja: * unihokej rocznik 86 i młodsi.

Finały krajowe: SP Sycewice - konkurencja: * halowa piłka nożna - XV miejsce.

Imprezy Powiatowej olimpiady Młodzieży były przez - Szkolne Kluby Sportowe i nauczycieli wychowania fizycznego - zorganizowane wzorowo. Przyniosły dzieciom wiele satysfakcji radości, za co Słupski Szkolny Związek Sportowy dziękuje wszystkim organizatorom, dyrektorom szkół, nauczycielom, rodzicom i sponsorom.

Szczególne podziękowania składamy Starostwu powiatowemu w Słupsku za życzliwe podejście do potrzeb sportowych dzieci i młodzieży oraz sfinansowanie systemu rozgrywek.

Za Słupski Szkolny Związek Sportowy

Jerzy Polak

Odnotowano w prasie

Reforma oświaty

Przed rozpoczęciem roku szkolnego tematem dyżurnym w prasie były zagadnienia związane z nowym ustrojem szkolnym oraz programami nauczania. W wakacje informowano najczęściej o remontach i zarysowujących się trudnościach z dowożeniem uczniów. Aspekt przyszłościowy, dominujący w notatkach prasowych, stopniowo, w miarę wchodzenia w nowy rok szkolny i podejmowania realizacji założeń, zmieniał się na teraźniejszy. Rzeczywistość szkolna okazała się, pomimo istniejących trudności, możliwa do zaakceptowania i do ogarnięcia. Zaczęły się lekcje, zakupy podręczników, zeszytów, ćwiczeń itp. Nauczyciele podjęli próbę „programowania”, włączając się w opracowanie programów szkolnych, poziomów wymagań, kryteriów oceniania. Dyrektorzy szkół różnych typów starali się załatwić sprawy kadrowe, gdyż okazało się, że w podstawówkach i gimnazjach brakuje nauczycieli języków obcych. Dobra wiadomość napłynęła z Pomorskiej Kasy Chorych: od 1 września będzie ona podpisywać odrębne kontrakty z pielęgniarkami na opiekę zdrowotną nad uczniami. Pielęgniarka według wykładni „gazetowej” jest rzecznikiem spraw zdrowia ucznia i jedynym profesjonalnym pracownikiem ochrony zdrowia samodzielnie pracującym na co dzień w szkole.

Remonty i inwestycje

Są konieczne. Prasa odnotowuje osiągnięcia i porażki. W Słupsku przy ulicy Hubalczyków oddany został do użytku budynek dydaktyczny - pierwsza część dużej inwestycji. Szkoła jest nowoczesna i „cieszy oczy”. W jednej z klas będą się uczyć dzieci niepełnosprawne. Kolejne obiekty - sala gimnastyczna, stołówka i basen wzbogacą bazę szkolną w następnych latach. Osiągnięciem inwestycyjnym jest też przedszkole integracyjne przy ulicy Wiatracznej. Zadbano o podjazdy, windę i specjalne wózki, a także o przygotowaną do pracy z dziećmi specjalnej troski kadrę pedagogiczną (17 wychowawczyń pod kierunkiem dyrektora Mirosławy Bajerskiej). Przedszkole wybrano na miejsce miejskiej inauguracji roku szkolnego. „Jest bajecznie kolorowe i wyposażone w piękne, nowe zabawki i sprzęty. Każda z grup liczy 15 dzieci zdrowych i 5 niepełnosprawnych” - napisał Dziennik Słupski, dodając do „Dziennika Bałtyckiego”. W Kołczygłowach w powiecie bytowskim powstała duża nowoczesna sala gimnastyczna z pomieszczeniami socjalnymi i trybunami dla publiczności. W jej otwarciu uczestniczył wicewojewoda pomorski Edmund Głombiewski, Kurator Oświaty Andrzej Jachnik i bytowski starosta Leszek Pałasz. - ”To wielkie dzieło rąk i umysłów ludzkich. Życzę sobie, żeby optymizm i zadowolenie, które towarzyszą mi teraz, nie opuściły mnie po sezonie grzewczym” - powiedział dyrektor Szkoły Piotr Zaborowski. W Kępicach sanepid zakwestionował przygotowanie do zajęć w budynku przeznaczonym na gimnazjum. W Dębnicy Kaszubskiej w trakcie roku szkolnego oddana zostanie do użytku nowa sala gimnastyczna. W Bytowie dwie klasy ze Szkoły Podstawowej Nr. 2 będą odbywać zajęcia w pomieszczeniach plebanii przy parafii Filipa Neri - jeszcze jeden argument za przyspieszeniem ukończenia budowanej już nowej szkoły przy ulicy Gdańskiej. W budynkach bytowskich szkół ponadpodstawowych dokonywano różnych adaptacji związanych z potrzebami dydaktycznymi. W Lęborku kosztem 120 tys. zł. przeprowadzono remont budynków SP nr 4. Naukę podejmie tam - w podstawówce i gimnazjum (nr 3) 1120 uczniów. W Tuchomiu, pow. bytowski, gimnazjum ulokowano w nowo wybudowanym skrzydle szkoły podstawowej.

Podręczniki

Do gmin przekazywane są dotacje na zakup podręczników dla dzieci z najuboższych rodzin. Księgarnie informują, że brakuje podręczników dla klasy IV szkoły podstawowej. „Pierwszą niespodzianką są ceny książek - coraz wyższe. Komplet może kosztować i 300 złotych. Do tego zeszyty i przybory, czasem nowy plecak - wyjdzie 500. Ale najbardziej bulwersuje wydawanie książek na jeden raz - połączonych z ćwiczeniami” - napisała w „Głosie Pomorza” - Małgorzata Budnik - Żabicka. MEN dopuściło do użytku 60 podręczników dla klasy IV i ok. 90 dla klasy VI.

Różne informacje z okresu lata

Po pierwszym miesiącu wakacji liczba osób, które zginęły w województwie pomorskim w wypadkach drogowych lub podczas kąpieli była tak wielka (45+27), że decyzją wojewody Tomasza Sowińskiego, w sierpniu ogłoszono dzień żałoby.

W Ustce, Człuchowie, Lęborku, Tczewie i Gdańsku zorganizowano (ze środków przyznanych przez MEN) młodzieżowe obozy językowe.

W powiecie lęborskim wycieczka wypoczywała na koloniach i obozach 10 tysięcy dzieci i młodzież. W Czarnem miejscowa parafia organizowała dla 40 dzieci w każdy wakacyjny czwartek gry zabawy, wycieczkę. Uczniowie, którzy nie wyjechali na kolonie odwiedzili m. in. Kołobrzeg. Także w wielu innych miejscowościach, głównie w szkołach, organizowano półkolonie. Harcerstwo było organizatorem Nieobozowej Akcji Letniej. Szereg placówek kultury i sportu zapraszało na cykl imprez pn. „Wakacje w mieście”, „Lato z radiem” itp. W Duninowie, gmina Ustka, 50 dzieci z Wilna i okolic wycoczywało na kolonii prowadzonej przez Caritas.

WSP w Słupsku było organizatorem szkoły letniej języka i kultury polskiej dla Polaków ze Wschodu. Najliczniejszą grupę tworzyli nauczyciele z Litwy, Łotwy i Białorusi. Ich opiekunką była dr Daniela Podlawska.

W szeregu miejscowościach miały miejsce duże imprezy plenerowe połączone z „dniami”, np. w Bytowie, Lęborku. Towarzyszyły im wystawy, koncerty, spotkania. W Lęborku w ramach Jarmarku św. Jakuba odbył się bieg i turniej rycerski. W Bytowie duże zainteresowanie wzbudziły: turniej miast, „Bytów - Kartuzy - Kościerzyna”, IX. Bytowska Watra oraz wystawy w Muzeum Zachodnio - Kaszubskim, w tym pejzażysty - i poety Janusza Jutrzenki - Trzebiatowskiego. Z kolei w Starogardzie Gdańskim zorganizowano I Turniej Powiatów Województwa Pomorskiego w Tuchomiu miał miejsce VI zjazd rodu Borzyszkowskich (300 osób). W tej miejscowości odbyły się także VII Międzynarodowe Spotkania Artystów Tuchomie 99. W Świeszynie, gm. Miastko, odbywał się coroczny plener malarsko - rzeźbiarski dla artystów amatorów. W Luzinie odbył się III finał Talentów Dzieci i Młodzieży. Wystąpiło 16 piosenkarzy. W Jasieniu, gm. Czarna Dąbrówka, zorganizowano widowisko pn. kaszubskie wesele. W izbie pamięci w Kłęczynie prezentowano wystawę prac Jana Rekowskiego z Bytowa. Dzieło „Skansen sznurkowy” wzbudza podziw i uznanie. W Wielu, miejscu urodzenia Hieronima Derdowskiego odbył się XXII Turniej Gawędziarzy Kaszub i Kociewia. Z Borowego Młyna k. Lipnicy wyruszył w lipcu XIV Kaszubski Spływ Kajakowy „Śladami Remusa”. Otwarcie spływu miało miejsce nad rzeką Gwiazda. Po mszy (we fragmentach w kaszubszczyźnie) w dniu 13 lipca miała miejsce promocja książki Edmunda Szcześniaka „Porwana. Opowieść o brance”. Książka dotyczy tragicznych losów jednej z mieszkanek Borowego Młyna - Gertrudy Jutrzenki - Trzebiatowskiej. Podczas ogniska w Lipnicy wystąpił zespół „Gochy”. Trasa spływu wiedzie przez Ziemię Zaborską i Park Narodowy „Bory Tucholskie”. Sporo uczestników zgromadził też V Wielki Ogólnopolski Rajd Rowerowy „Szlakiem Zwiniętych

Torów” z Ustki do Poddąbia. W kolejnej już powakacyjnej pieszej imprezie rekreacyjno - turystycznej z „Głosem Pomorza” w plener zapowiedziało udział wielu czytelników gazety. Tym razem początek dziesięciokilometrowej trasy zaczyna się w Żydowie, zakończenie w Bobęcinie w gminie Miastko.

W Słupsku w kościele św. Jacka w lipcu odbywał się XVII Międzynarodowy Festival Muzyki Organowej i Kameralnej. Koncerty prowadzi, obok Zbigniewa Pawlickiego, Mikołaj Szczepny - muzykolog ze Szczecina. w każdy następny dzień koncerty organowe i kameralne powtarzane były w kościele Najświętszej Marii Panny w Sławnie. Prowadził je Konrad Mielnik.

W Słupsku w sierpniu bawiono się z okazji „Święta Ryby”. Podczas II Międzynarodowej Konferencji Bałtyckiej rozmawiano o możliwościach polskiego rybołówstwa w ramach Unii Europejskiej. Później nieco poruszenie wywołała wystawa fotograficzna w BWA pn „Miasto bez serca”. Autorem wystawy jest dziennikarz telewizyjny - Piotr Ostrowski. Na trzech kondygnacjach galerii (w Baszcie Czarownic) przedstawiono chronologicznie jak wyglądała zabudowa rynku w Słupsku w l. 1900 - 1945, a potem ten sam fragment miasta po zniszczeniach wojennych.

Święto Anny Łajming

12 lipca w Sali Rycerskiej zamku Książąt Pomorskich w Słupsku odbyła się podniosła uroczystość jubileuszowa 95. -lecia urodzin Anny Łajming - wybitnej pisarki, mieszkającej w Słupsku. Uroczystość prowadził profesor Józef Borzyszkowski z UG, a referat „miejsce Anny Łajming w literaturze kaszubsko - pomorskiej” wygłosił profesor Zbigniew Zielonka z WSP w Słupsku. Podczas spotkania, w którym uczestniczyło wiele znakomitych gości, dr Jowita Kęcińska zaprezentowała książkę „Dom słowa Anny Łajming”. Książka zawiera referaty i wystąpienia z sesji naukowej, zorganizowanej w 1998 roku przez WSP i przez Oddział ZK-P w Słupsku. Na ręce Jubilatki złożono okolicznościowe posłania. Wystąpił zespół „Krajniacy” z Buczka Wielkiego k. Złotowa. „Uroczystości towarzyszyła radość i wzruszenie, życzenia i toasty na cześć pogodnej Jubilatki. Były słowa i śpiewy. Pozostaną wspomnienia i pamięć oraz przekonanie o tym jak ważne jest poczucie odrębności kulturowej regionu w budowaniu jednego wspólnego domu - naszej Ojczyzny” napisała w liście do Głosu Pomorza czytelniczka Katarzyna Mazepa.

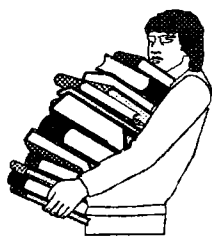
33. Festival Planistyki Polskiej

Odbywał się od 4 do 10 września. W sali teatralnej prezentowali się soliści i orkiestry, w Zamku Książąt Pomorskich - najmłodsi wykonawcy w ramach Estrady Młodych. Czterech z nich otrzymało w nagrodę zaproszenie na recitale, piąty wyróżnienia indywidualne Małgorzaty Cwojdzńskiej-Wisniewskiej z Sydney. Było kilka „wydarzeń”. Koncert Haliny Czerny - Stefańskiej i końcowy koncert fortepianowy e - mol Chopina wspaniale wykonany przez Piotra Palecznego. Inni wykonawcy: Józef Stempel, Andrzej Jasiński, Maciej Zagórski, Kordian Góra, Wojciech Świtala, Tamara Granat, Paweł Rydel. Pożegnano wieloletniego kierownika artystycznego Festivalu - Andrzeja Cwojdzńskiego. Jego miejsce zajmie wieloletni sprawozdawca festivalowy, muzykolog Jan Popis.

Konkurs „Poznajemy las”

Wzięło w nim udział 2,2 tys. uczniów ze 126 szkół podstawowych i średnich z terenu b. województwa słupskiego i koszalińskiego, tj. także rejonowe j Dyrekcji Lasów Państwowych w Szczecinku. „Wygrały” m. in. Zespoły uczniów z II(Liceum Ogólnokształcącego, Liceum Społecznego i Szkoły Podstawowej nr 6 w Słupsku.

(J.T.)

Książki i czasopisma

Andrzej Turczyński, Tryptyk ruski. Upadek w Tartarię. Chłopiec na czerwonym koniu. Spalone ogrody rozkoszy. Orthdruk. Białystok 1998, s.297

Trzy opowieści składające się na *Tryptyk ruski* ukazywały się oddzielnie w ciągu kilku lat. Najpierw wizyjno-dygresyjny *Upadek w Tartarię* w *Twórczości* nr 6 z 1984 roku, a następnie stylizowany na baśń *Chłopiec na czerwonym koniu* jako odrębna pozycja książkowa w wydawnictwie *Czytelnik* w 1991r., potem moralitetowe kroniki (utrąty, upadku, umocnienia) - *Spalone ogrody rozkoszy* w *Twórczości* nr 10 z 1995 i w *Czytelniku* w 1998. Obejmując opowieści wspólnym tytułem Autor stworzył nową jakość estetyczną, uwybraźnił ich sensy nadrzędne (utwory zostały w stosunku do pierwodruków poprawione i fragmentami przerepracowane), poszerzył pola odniesień do kontekstów historycznych i kulturowo-artystycznych, w tym do własnej twórczości. Można przypuszczać, że jednym z takich odniesień mogą być także nadrzędne sensy dwu opowiadań Gustawa Herlinga-Grudzińskiego (o niszczącej i wyzwajającej sile samotności i cierpienia) objętych wspólnym tytułem *Skrzydła ołtarza*. Odniesienia nie oznaczają, oczywiście, zależności. Andrzej Turczyński należy do tych pisarzy współczesnych, którzy osiągnęli własny, w pełni oryginalny wyraz artystyczny.

Opowieści przedstawiają w trzech wersjach ten sam temat: dokonywaną z dystansu lat około pięćdziesięciu analizę doświadczeń wewnętrznych bohatera, który podczas drugiej wojny światowej w okresie dzieciństwa, gdy przekraczał próg nieświadomości, utracił bliskich i swoją domową ojczyznę, a potem podjął wysiłek przezwyciężenia samotności, zakorzenienia się w kulturze. Oprócz tematu, bohatera i narratora w trzech opowieściach powtarzają się wersje podobnych motywów sytuacyjnych i obrazowych, np. sylwetki ludzi bliskich, drogi, rzeki, lotu (ptaka), ogrodu, drzewa. Powtarzają się również słowa - klucze, takie jak: czas, przestrzeń, kula, kolistość, cień, prawda, pamięć. W przedstawianiu doświadczeń wewnętrznych uwzględniane jest to, co należy do jaźni i to, co bohater poznaje poprzez sen, wyobraźnię, przekaz kulturowy (baśń, legendę, księgę).

Tytuł zbioru - *Tryptyk ruski* - odsyła czytelnika do sztuki sakralnej - ołtarza (poliptyku) i do ikonostasu, tj. typowej dla wystroju cerkwi prawosławnej przegrody i bramy, którą tworzą trójdrzwiowe ozdobione ikonami drzwi. W zbiorze

esejów Andrzeja Turczyńskiego, *Rzeki popiołu* (1995), znajdujemy m. in. taki opis ikonostasu: *W rzędzie pierwszym, pośrodku, znajduje się Brama Królewska (ros. Carskije Wrata), na której przedstawione są zawsze scena Zwiastowania oraz postacie czterech Ewangelistów. Nad nią namalowana jest Ostatnia Wieczerza. Po prawej stronie Bramy Królewskiej umieszczona jest ikona patrona(ów) cerkwi, za nią zaś znajdują się drzwi diakońskie ozdobione ikonami świętych diakonów lub archaniołów. Natomiast po lewej stronie Bramy umieszczona jest ikona Bogurodzicy, a za nią trzecie w ikonostasie drzwi dla celebransów lub innych osób duchownych biorących udział w liturgii bądź nabożeństwie, ozdobione podobnie jak drzwi diakońskie. Ponad pierwszym rzędem nad Bramą Królewską znajdują się ikony Chrystusa Tronującego (w środku), Matki Bożej (ze strony lewej) i Jana Chrzciciela (z prawej strony). Ich modlitewne gesty wyrażają ideę modlitwy błagalnej i wstawienniczej. Wyżej jeszcze ustawione są ikony przedstawiające dwanaście najważniejszych świętów prawosławnych, rząd ikon proroków królujących z ikoną Marii Panny w centrum hierarchii. Zwieńczenie tworzy rząd ikon tzw. patriarchalnych z ikoną Boga Ojca pośrodku. Układ (poziomy i hierarchiczny) ikon odzwierciedla potrzebę świętości, podnoszenia się człowieka ze sfery profanum do sfery sacrum.*

O ile tryptyk ołtarzowy jest, jak wiadomo, dziełem rzeźbiarsko-malarskim, o tyle ikonostas jest przede wszystkim dziełem malarskim. Hierarchiczny i przestrzenny układ tryptyku i ikonostasu określa, w pewnym sensie, zasady kompozycji i sposób prezentowania postaci i sytuacji w omawianych utworach. Zauważalne jest mianowicie dążenie do „ikonizacji” - unieruchomienia scen i ujęcia ich w ramy wyrazistych obrazów. Narracja odbywa się jakby skokowo: momenty zatrzymania, unieruchomienia zdarzeń, przeplatane są przyspieszonym relacjonowaniem tego co pomiędzy. Zauważalna jest również stałe odnoszenie realnego, konkretnego do tego co ogólne, idealne; zmysłowego do umysłowego.

Nazwa *Tryptyk ruski* zapowiada liczne w tych trzech opowieściach „cytaty malarskie” (*nic ponad obraz nie zatrzyma pamięci* - mówi narrator) z dzieł o tematyce religijnej i świeckiej. Tytuły trzech opowieści są także zaczerpnięte z malarskich (i nie tylko) motywów tematycznych - upadku i pickła, zwycięstwa nad mocami zła (wyzwolenia), ogrodu (raju, Arkadii).

W utworach - płaszczyźnie realiów - znajdujemy opisy zniszczonych i sprofanowanych budowli cerkiewnych. W kolchozie *Czerwona Gwiazda Ludu* (*Upadek w Tartarię*) na równinie zasypanej śniegiem: *roztrzaskana cerkiew (...), wysoko nad sklepieniem oko opatrności szeroko rozwarte, zdziwione jakby i jakby nieludzkie; zimno patrzące na wachlarz, obszarpanych do połowy przysypanych śniegiem dzieci, z otwartymi, mętnymi źrenicami, z ustami wypełnionymi śniegiem, z zaciśniętymi piąstkami...* W drugiej opowieści w centralnym punkcie Wyspy przykuwa uwagę białokamienny *Sobór pod wezwaniem Ikony Matki Bożej Umilowania Wszystkich Strapionych* Znajdujące się na nim płaskorzeźby przedstawiają sceny z życia Bogurodzicy, Jana Chrzciciela i Apostoła Calej Rusi Andrzeja, Piotrowego brata. Jednak z kopuł postrącano krzyże. W świątyni mieści się

komendantura obozu. Znajdujemy się w przestrzeni sprofanowanej, w świecie odwróconych wartości, w piekle okolonym rzeką niepamięci.

W Krasnorogu, gdzie zamieszkał po wojnie Chłopiec z babcią, w dzielnicy Białe Rzeczki widać na wzniesieniu kopuły Soboru i wieże barokowego kościoła, zaś nad dzielnicą nędzy (tam ma miejsce pogrom, w którym zamordowano 42 Żydów, a wśród nich Różę Szejwajns) góruje katedra zbudowana w stylu gotyku nadwiślańskiego. Okala ją mur pokryty od wewnątrz przez Arkadiusza Pauksztę freskami przedstawiającym Stację Męki Pańskiej.

W trudnych chwilach Babka, Chłopiec, Daria i Anastazja, przywołują postacie z ikon i modlą się za żywych i umarłych. Jedną z zabitych podczas transportu na Wyspie kobiet („zbrodniarek” w nazewnictwie Doktorki) przypomina Chłopcowi jego matkę i *prawdź wszystkich ikon* - Bogarodzicę. Bohater wyznaje, że ikona Bogarodzicy Smoleńskiej towarzyszy mu przez całe życie i jest *arką, znakiem baśniowej Rosji i świętej, świętej Ukrainy*. Teksty litaniijnych wezwań oraz modlitwy błagalne i wstawienne (po polsku i w języku cerkiewno - słowiańskim), urozmaicają tkankę narracyjną, ale są też przekazem, składnikiem pamięci - indywidualnej i zbiorowej, kierują wzrok i pragnienia ludzi ku górze, pomagają im w zachowaniu postawy wartościowej. W opowieściach bowiem to co poziome (równina) przeciwstawiane jest temu, co wyżej (wzgórze, góra); ruch poziomy - pionowemu.

Dla świata przedstawionego ważne są także treści narodowo - geograficzne, te związane z Rosją, państwem istniejącym w średniowieczu jako Ruś Kijowska, potem, w wyniku rozpadu, także jako księstwa - ruskie. Halicko - Wołyńskie i Włodzimiersko - Suzdańskie. Do tradycji historyczno - kulturowych Rusi nawiązuje Rosja, Białoruś i Ukraina. Przez wieki Ruś była częścią państwa polskiego, wzbogacając o swoją tradycję i język kulturę polską. Z kolei rdzennie polskie ziemie Rzeczypospolitej znajdowały się pod zaborem rosyjskim. Zatem historyczne i kulturowe związki i zależności są wprawdzie trwałe, wielostronne, ale zarazem bardzo skomplikowane i skonfliktowane. *Tryptyk ruski* nie pomija trudnych uwarunkowań historycznych, stawiając bohatera literackiego w sytuacji zmuszającej do szukania odpowiedzi na pytanie - kim jest. Punktem odniesienia jest jednak wydobyty z wiedzy o przeszłości oraz z przekazów kultury obraz (ikona) Rusi jako krajiny idealnej.

U podstawy literackiego tryptyku umieścić trzeba zatem poetycko przedstawioną mapę domowej ojczyzny z *Upadku w Tartarię* - *żeby nie zabłąkać się między ziemią a niebem, czyli na tamtym terenie, o co łatwo tym bardziej że on już tylko na wyobraźni się rozciąga*. Obszar (opowiadanej) mapy przecina Seret (dopływ Dumaju) - *rzeka królewska, pierwsza rzeka świata, źródła swoje biorąca ze stoków wysokiej połoniny*. Płyńcie półkołom z południa ku zachodowi przez *otwarte jasne przestrzenie, gdzie krzyżują się drogi cygańskich taborów z tajnymi ścieżkami koniokradów*. Na mapie tej narrator rytuje słowami charakterystyczne elementy krajobrazowe: *rogoże, burzany, łopiany, a także, brzeziniaki, a w nich dla okraszy dziewanny - panny weselne i żarnowce (...)* i *wysokie wiązy tak splątane konara-*

mi, że człowiek w nich czuje się tak, jakby wszedł do nawy pogańskiej świątyni. W centrum znajduje się - *„dom niski, ale rozłożysty, jak te wszystkie kobiety, które rodziły w nim dzieci, okna niewielkie ze szpalerem płonącego szlazu, dach łamany z trzema facjatkami, a całość przywalona wełnistymi gałęziami buków(...), modrzewi(...), i tych wiązów, za którymi niepostrzeżenie sad się rozpościera, w krawca w maliniak nieprzystępny gęstniejąc, dalej skarpu ku tej właśnie rzeczce porywistej nachylona*. Za domem - *miejscem pamięci, gniazdem pokoleń - łany srebrzystopłowego żyta, a w księżycu całkiem srebrnego, i biblijna pszenica i także proso; zamknąwszy teraz oczy można wyłuskać z ciszy tej mapy dźwięk sygnaturki, na anioł pański bijącej albo na nieszpory, suchy z lekka matowy, dźwięk gongu, w południe nakazujący folwarcznym odpoczynek, a pastuchom powrót do obór; dobrze się wsłuchawszy łowimy ciężki umordowany gorącym łomot krowich racic, mycenie czarnego kozła ze złymi ślepiami i utamanym rogiem, naszczekiwanie psa borysa, ludzkie głosy gadające różnymi językami, a mimo to nie pomieszanyżni jak w wiczy babel, ale rozumiejącymi się i otwartymi jakby ku pojednaniu... Obraz i dźwięk, widzenie i słuchanie - to składniki wskrzeszonej we wspomnieniu i wyobraźni Arkadii. Jeden z nielicznych w opowieściach Turczyńskiego pogodny, rozjaśniony krajobraz wewnętrzny. Pytanie, jak to się mogło stać, że *Arkadia ujawniła swoją obecność na śmietniku doliny Gehinnon* (taką Doliną jest w świecie przedstawionym Wyspa) będzie stale powracać w refleksjach bohatera.*

Opis domowej ojczyzny uzupełnia *hymn szalenstwa i wyobraźni*, wspaniała pieśń zachwytu nad ziemią, niebem i człowiekiem, a zarazem rapsod o śmierci i utracie. Poemat pełen reminiscencji literackich - biblijnych i świeckich, zostaje ironicznie skomentowany przez bohatera. Ujawnia zarówno żar jak i chłód narracji; bliskość wobec przedmiotu opisu i dystans czasowy i psychiczny; ujawnia także stałą obecność słuchacza - adresata tej wypowiedzi. Fragment przypomina utwór muzyczny. Słowa (dźwięki) i obrazy układają się w przedziwny koncert *unoszący tęsknoty i pragnienia, i ciemne sny*, wiążąc, jak stwierdza narrator w *Spalonych ogrodach rozkoszy*, to, co malarskie z muzycznym. Należy zaznaczyć, że cytaty z pieśni oraz odwołania do utworów muzycznych współtworzą nastrój wypowiedzi i są elementem charakterystyki czasu i miejsca. Tkanina narracyjna utworów wzbogacona zostaje też o elementy języka poetyckiego, co w połączeniu ze słownictwem z różnych dziedzin życia, nauki i sztuki oraz z języków - cerkiewnego, ukraińskiego, białoruskiego, rosyjskiego i francuskiego - daje oryginalny, wysokiej próby stop stylizowanej na język mówiony, kolażowej prozy.

W opowieściach dominuje tonacja ciemna (kolory: czarny, czerwony), niekiedy rozjaśniana bielą, błękitem (błaskiem).

Kluczem do zrozumienia bohatera i sposobu prezentacji świata w jego opowieściach wspomnieniowych jest, jak się wydaje, znajdująca się na początku baśniowo - realistycznej opowieści o transporcie dzieci i „zbrodniarek” do Gularteku na Wyspie, scena oglądanych (z bryczki) przez Chłopcę i Anastazję popisów żonglera cyrkowego na rynku małego miasteczka. Narrator skupia uwagę na Anastazji -

Nastii, która okazuje się być kim innym, niż była w rzeczywistości, postacią z baśni: *barysznia, Ptak - Ałkanost, Żar - Ptak mnie tylko objawiony na środku rynku owego czerwonego dnia (...). Od tego dnia, od chwili gdy sztukmistrz zarzucił na niebo całun (...) nie mogą zbyć wrażenia, że gram w wertepie, drewniany ludzik - Andriuszka - Iwaniszka (...), tamto wysnuwa się z dzisiejszego nieustannie, jakby się nie skończyło definitywnie, a przecież się skończyło: karta Losu niewidzialną czyjąś ręką została przełożona (...)* A teraz spisując to z pamięci, wierzę, że ogniomistrz ów był zapowiedzianą przez Proroków karą Boską, wieczystą śmiercią, wyobrażeniem Zagłady. Nie mogło być inaczej, skoro latające na tle czarnego nieba iskry przypominały ogień buchający z ust cudaka, tak jak jego koza te jutrzejsze kozy całe w ogniu, w strzępiących się płomieniach, skaczące wprost w wielkie jezioro krystalicznie zimnego nieba. A to jutro było już przecież, tylko w tym wspomnieniu będzie dopiero”.

Wertep to znana na kresach wschodnich nazwa jaselek, dwupiętrowej szopki połączonej z teatrem kukielkowym. Dwa piętra wertepu zapowiadają dwupoziomowość i dwuczasowość (kiedyś - dziś) narracji. Drewniany ludzik, zdrewnienie - to jeszcze jedno odniesienie do drzewa - jesionu z baśni, z którego raz na tysiąc lat wykonywane są cudowne skrzyпки oraz do drewna brzoźowego, w którym Chłopiec rzeźbi posąg - „nową Anastazję”. Zatem do motywu przemiany. Rzeźbienie posagu to także metafora pracy nad sobą, jakby realizacja rady Leśnego Człowieka: *Musisz rzeźbić siebie (...)* nosisz w sobie obraz Nowego Człowieka, lecz tylko od ciebie zależy, czy i kiedy go wydobędziesz na zewnątrz”. Zdrewnienie - na innym planie - odnosi się do stanu psychicznego postaci mówiącej. Narrator jest jakby medium, przez które przemawiają nieobecni oraz „owa nierzezywista doskonałość, która ocali go od śmierci”.

Wydawca zwrócił uwagę na inny jeszcze motyw spajający trzy opowiesci, zamieszczając na okładce fragment obrazu Michaiła Niestierowa z 1896 roku: „*Sirin i Ałkanost. Pieśń radości i smutku*”. Należy zaznaczyć, że baśń o cudownym jesionie, o Dziewoptyku Sirinie i jego zimorodnej siostrze Ałkonosta przytoczona jest w „*Chłopcu na czerwonym koniu*”, który tworzy środkową część literackiego tryptyku, lecz przywoływana bywa także w innych opowiesciach. W tej ta baśń zostaje urealniona. Chłopiec - węzień, znalazł się dzięki przywołanej we śnie (okrutnie zamęczonej) Anastazji na wzgórzu. Rośnie tam cudowny jesion, z którego pnia wyrabia się raz na tysiąc lat owe cudowne skrzyпки, a w jego gałęziach mieszka ptak Sirin, który tym skrzyptom uczycza „*mocy śpiewu świętego, daru słowa Wieszczego*”. Dźwięki skrzyptic sprawiają, że słuchającemu łagodnieje wzrok, że zapomina krzywd, zła i niesprawiedliwości, „*serce zaś zaczyna wyspiewywać pieśń miłości*”, za którą postępując można dojść do Złotej Świątyni, gdzie czeka „*Miłość Miłości*”. Chłopiec pod tym drzewem poznaje baśniowego ptaka, wielkiego jak paw, który od bioder w górę był obnażoną kobietą; porażony jego pięknnością oddał mu pokłon jakby „*Wszystkiej Rusi*”. Zobaczył też maleńkiego ptaszka Alkiona, „*którego historię opowiedział Owidiusz, a którego na północy, na tej Wyspie, której jestem opiekunką i wię-*

niarką nazywają Ałkanostą”. Ptasek ten także przeistoczył się „*w cud piękności dziewicoptaka*”. Od niego, a właściwie od niego, gdyż oba ptaki są Jednią, otrzymał Chłopiec dar przetrwania, dar widzenia „*trzecim okiem*” i pamiętania, a zarazem nakaz śpiewania, pisania. Przeżycie iluminacji spełnia ważną funkcję w warstwie ideowej: wyrażnia i uzasadnia wyjątkowość głównego bohatera, określa charakter jego misji pisarskiej. Należy zaznaczyć, że motyw jedni i rozdwojenia, przewijający się przez tę baśń, jest stale w opowiesciach stale reinterretowany. Dotyczy i rozdarcia wewnętrznego, dramatu utraty jakby części siebie - siostry (*kwęw mojej krwi, myśl mojej myśli, nadzieja nadziei, sen snu*) i prób łączenia różnych złych doświadczeń w harmonię zgody.

Dla zrozumienia dramatu egzystencjalnego bohatera ważny jest przede wszystkim jego stosunek do rodziny.

Rodzina, mieszkająca w domu nad Seretem, ma tradycje arystokratyczne, inteligencje - ziemiańskie i wielonarodowe. Jeden z fragmentów *Upadku w Tartarię* przedstawia ją podczas ostatniej wspólnej kolacji we wrześniu 1939 roku (jakby ikona ostatniej wieczerzy): „*...mężczyzna w ciemnotabaczkowym garniturze, po jego prawej stronie jego matka, była frejlina, po lewej żona, piękna, nieco senna młoda kobieta w niewielkiej odległości od stołu, bo ciężarna przecież, obok jasnowłosa dziewczynka, a na wprost ojca, również przy długim stole, jego siedmioletni syn; wisząca lampa naftowa miękko oświetla miodowym blaskiem twarz...*” Opowiadający, interpretując scenę, zwraca uwagę, na jej podobieństwo do obrazu Rembrandta. Gdy unieruchomiony we wspomnieniu obraz zostanie ożywiony, usłyszymy rozmowę w języku francuskim i ukraińskie słowa babki skierowane do syna. Potem następuje okrutna scena zastrzelenia na oczach chłopca trzynastu koni - „*żeby nie poszły do Ruskich*”. Jedyne to wyraziste wspomnienie postaci ojca, a zarazem powód nienawiści do niego i żalu, gdyż może i on - syn powinien zostać zabity, skoro trafił do obcych. Należy nadmienić, że konie są jednym z przewijających się w opowiesciach motywów obrazowych; *cud - koń czerwonej, zupełnie niebywałej maści*, unosi Chłopca poza obóz, wyrwa z kręgu zła; na *białobieluśkim długogrzywym i ze Złotymi Oczami koniu cwałuje Car po Wielkoruskim Niebie* w bajecznej opowiesci babki Aleksandry.

Inny fragment tego utworu ukazuje rodzinę - już bez ojca - w trakcie deportacji: wyboista droga, na wozie zaprzężonym w jednego konia kilka zgębnionych ludzi eskortowanych przez pięciu Kozaków (pięciu uzbrojonych to także jeden z powtarzających się w opowiesciach obrazów). Podczas porodu na postoju umiera matka i niemowlę. Odbywa się pogrzeb: *Dno grobu wyłożono gałęziami jesionu, a potem deskę z ciałem położnicy i noworodka znów okryto gałęziami*. Babka zabroniła sypania kopczyka - *oni machnęła laseczką w kierunku chłopca i dziewczynki, nigdy tutaj nie wrócą, obcy także, więc po co sypać grób (...)* niechaj trawa pokryje to miejsce, żeby po nas, tych na szlaku i tych odchodzących na zawsze, żaden ślad nie pozostał...

Kolejne przybliżenie i unieruchomienie obrazu: kołchoz *Czerwona Gwiazda Ludu*, do którego trafili deportowani. Tam zastaje ich znowu wojna, a to oznacza głód i pacyfikację wsi zimą czterdziestego pierwszego i czterdzieste-

go drugiego roku. Tam zamarzyła w lesie podczas zbierania chrustu babka, tam któregoś dnia zniknęła siostra (*nasz ludzie zabrali dziewczynę w bezpieczne miejsce...*). Pozostał samotny, dziewięcioletni chłopiec z samotną obcą kobietą, w której odnajduje mat' matuszkę. Płakał, gdy go od niej oddzielili, *uprowadzili w jasyr, porwali w tartarię, diabły w uszankach, papachach, kosoworokaczi*" Nosicielami zła (a to znaczy przede wszystkim kłamstwa i przemocy) w opowieściach są ludzie umundurowani, dyspozycyjni, władczy. Zawsze przychodzą z zewnątrz i zawsze towarzyszy im śmierć, zniszczenie, przemoc. Uosobieniem zła są w szczególności panujący nad dzieciarnią podczas transportu towarowym pociągami i w obozie na Wyspie, „wychowawcy” - Komendant, umundurowana Doktorka i skośnooki Czyngis Achmiedowicz, który zhańbił i zamordował Anastazję.

To jedna z wersji wojennych dziejów rodziny. W *Chłopcu na czerwonym koniu* bliscy zostają oddzieleni od siebie na dworcu podczas wywózki. *Dokładnie nie wiadomo, ale przyszedł do dworu, podobno, stójkowy z bumagą, że dali znać, żeby się zbierać do drogi. Dorosli na lewo, dzieci na prawo. Było krzyku, rozpacz, rzucania się na ziemię, nic z tego.*" Bliscy (matka, babka, siostra Barbara) będą obecni w myślach i modlitwach Chłopca, także w jego rozmowach z Darią i Anastazją. W *Spalonych ogrodach rozkoszy* znowu inne przybliżenie i inna wersja zdarzeń: babka, mama, siostra i chłopiec, a prócz nich pokojówka Łesia - Ukrainka i Francuzka Anne - Marie prowadzeni są pod eskortą Ukraińców i Niemców pod cmentarz. Tam, w obecności mieszkańców wsi, babka wykopuje gołymi rękami grób i grzebie w nim swego zabitego syna.. W Krężnej zjawiał się też drugi jej syn, ten, który swego czasu przystał do bolszewików (*a to był Anioł Śmierci nie mój drogi stryj Innokienty*). Rozmawiał z babką Aleksandrą, a ona *całowała go i płakała i chwyciła za dłonie*. W opowieści tej matka umiera na gruźlicę. Przed śmiercią w rozmowie z Aleksandrą Dmitriewną wyraża swą ostatnią wolę: *zapomnij o Rosji (...), nigdy nie było żadnej baśniowej, mitycznej Rosji; szczególnie Andriuszka niech będzie po prostu Andrzejem lub Jędrkiem, po polsku, bo tutaj się urodził. - A prawosławie córko? Polka to Polska, a prawosławie to prawosławie, jedno drugiemu nie wadzi (...)* *spal te wszystkie rosyjskie książki (...)*. Babka odpowiada: *niech czas pokaże*. Pogrzeb matki odbywa się bez księdza, gdyż nie chciał przyjechać *do zdrayczyni i heretyczki*. Babka zostaje zmuszona przez mieszkańców do opuszczenia wsi, nad którą powiewa czerwony sztandar. Siostra Olga umiera po wojnie w sanatorium w Otwocku.

Nie ma spójności, choć są nawiązania i podobieństwa, w przedstawianiu losów poszczególnych postaci. Było tak i tak, a mogło być inaczej - zastrzega się postać opowiadająca - *a to było tyle razy dlatego, żeby co jest miało ciężar naszej wirującej planety*. Stąd kilka wersji utraty siostry, śmierci matki, losów babki. Ważna jest prawda nadrzędna, to, co wynika z prób opowiedzenia - w formie wspomnienia, zeznania, wyznania, baśni, legendy, opisu snu (*Sen wydobywa z bezwładnej miazgi życia to co esencjonalne* stwierdza narrator we wspomnianym już dyptyku Gustawa Herlinga - Grudzińskiego) - dramatycznych zdarzeń, w których uczestniczył bohater literacki, gdy był chłopcem w wieku 7 - 10

lat. Prawda nadrzędna wylania się z analizy i interpretacji jego przeżyć i ujawnia w błyskach nagłych olśnień (zrozumienia). Prawda wylania się też z przekazów tradycji rodzinnej, a żywą pamięcią o niej jest przede wszystkim babka - Aleksandra Dmitriewna, wdowa po profesorze filozofii i teologii prawosławnej, który swego czasu podjął decyzję przesiedlenia się z Rosji do majątku Krężna w guberni iubełskiej. Ona to przekazuje wnukowi, którym jest bohater opowieści, swoją mądrość życiową, wiedzę o świecie i odsłoni ukryty sens przeszłości; umocni też w postanowieniu poznawania krzeselkowatych liter i ksiąg nimi zapisanych - *skoro ona sama, Ruś(...) poprzez język do Ciebie przychodzi, o Ciebie mówią ruską się upomina*.

Zagadnienie prawdy i kłamstwa stanowi temat częstych refleksyjnych dygresji, odnoszonych do literatury i do opisów przeżyć intymnych bohatera. Dlatego tak ważne są fakty, szczegóły i odkrywanie ich ukrytych znaczeń. Ważne są detale - rękawiczki safianowe babki, buty Doktorki, skośne oczy Czyngisa, liść oglądany jakby przez szkło powiększające, pęk róży w fazie rozkwitania itp. Szczegóły to także słowa i gesty, sytuacje unieruchomione. Przywołane i oglądane z dystansu odsłaniają swój prawdziwy sens. Celem nadrzędnym zapisu *tego, co było* jest próba określenia tożsamości bohatera - kiedyś i obecnie.

Na wersje utraty bliskich (rodziny) nakładają się wersje biografii bohatera literackiego, a właściwie tylko krótkiego okresu życia, gdy przekraczał on próg nieświadomości, popadając w „grzechy dzieciństwa” i doświadczając pierwszych skutków przerażenia dramatem egzystencji. Pierwsze inicjacje w sferę erotyzmu łączą się bowiem z doznaniem skutków śmierci. Stąd tyle w opowieściach powracających stale obrazowych motywów nagości, poznawania ciała, a także zabijania, grzebania (pochówku). Upadek w Tartarię w planie biografii indywidualnej bohatera oznacza więc doświadczenie zła, utraty niewinności, a spalone ogrody rozkoszy - świadomość podjęcia trudu budowania własnego życia wśród innych krajobrazów i innych ludzi.

Obok ikony rodziny (prawozorem jest Św Rodzina), w opowieściach przywołany jest pośrednio inny motyw tematyczny malarstwa sakralnego, mianowicie temat Świętej Rozmowy. Narracja ukształtowana jest właśnie według wzorca rozmowy, a więc formy porozumienia i kontaktu. W zakończeniu *Spalonych ogrodów rozkoszy* narrator zwraca na to uwagę, ujawniając wychowawczy i uszlachetniający wpływ rozmów *spólnych* z Aleksandrą Dmitriewną. Jej monologii, a zwłaszcza tamten wieczór baśni, odsłoniły bohaterowi opowieści piolunny smak wewnętrznej dwoistości i podwójności - życia realnego i tego ze snów, z marzeń i tęsknoty za pięknem idealnej ojczyzny. Rozmowy są jak krzew i jak drzewo, które *rozkrzewiało się, rozdrzewiało, rozwijało, obejmując coraz większe połacie znaczeń, zdając się być nieposkromione i szalone. Wciąż wypychając w przestrzeń nowe pędy, liście, kwiaty, owoce, wciąż rosnąc i rosnąc (...) pod Niebieski Strop.*" Drzewo rozmowy - "baśniowe i zarazem realne" - stanowi budulec i zwieńczenie *Tryptyku ruskiego*. W warstwie znaczeń ogólnych utworu odnosi się to wielorako do przywoływanych w opowieściach toposów Słowa i Księgi, Litery i Znak.

Narratorów, a zarazem kreatorów świata przedstawionego, jest w pierwszej opowieści (*Upadek w Tartarię*) co najmniej dwóch: pisarz i znawca malarstwa - człowiek około sześćdziesięcioletni, który usiłuje przywołać w pamięci i zinterpretować swoje przeżycia z okresu dzieciństwa (*co powiedzieć? Jak? Jak? Oto jest pytanie*) oraz bliżej nie określona - postać słuchacza, który tę opowieść pisarza rejestruje, przytacza, pamiętając o trudnościach w wyrażeniu prawdy. Powstaje zróżnicowana tkanka narracyjna, w której dominują cechy języka inteligenta z kresów wschodnich, znającego literaturę, sztukę, historię, filozofię. Strumień mowy układa się w wypowiedzenia, zdania wielokrotnie złożone, czego wyrazem zastępowanie kropki średnikiem; używanie w nadmiarze przecinków (i zdań wtrąconych), znaków zapytania, niekiedy myślników. Nazwy własne nie są zapisywane z użyciem wielkich liter. Od inicjalnej wielkiej litery zaczyna się natomiast każdy z wydzielonych fragmentów tekstu (jest ich 27).

Narrator nadrzędny swoją obecność ujawnia poprzez wtrącenia odnoszące się do bohatera: *mówi, powiedział, zamilkł, strząsnął popiół, popatrzył zapytał* itp. Kreśli także portret, a raczej wizerunek, tego pierwszego i głównego narratora: *„mówi obiema łonami zasłaniając oczy, gdy je odejmie będą jakby pozbawione źrenic, podobne tym, jakie możemy oglądać na portretach modiglianego, oczy niebios, mające zdolność przenikania na wskroś sumienia i charakterów, tajemnic grobów i milczenia...”* (Oczy są stale powracającym motywem obrazowym, np. dziadek oglądany na portrecie ma oczy surowe - błękitne, babka na zdjęciu z okresu młodości - siwe, Doktorka - złe i kłamliwe). Z kolei bohater, który opowiada, pisze zeznanie, zwierza się, nieustannie zwraca się do słuchacza: *punkt dla pana, proszę zaufać, koniec końców dojdziemy i do choroby mojej siostry (...) do tego pociągu wiozącego mnie ku gwiazdzie wschodu i tego, który mnie wiozł ku zgruchotanemu miastu (...) dojdziemy drogami pogmatwanymi, zmaconymi mgłą, nocą i śniegiem, inaczej jaki sens miałoby to wypatrywanie przez czarny wiatr? Żadnego, powie pan, i słysznie*. Wolno przyjąć, że zwroty do słuchacza są zarazem sygnałami słownymi dialogu z czytelnikiem. Zachęcają go do śledzenia dziejów i doświadczeń wewnętrznych bohatera, a także dość często do zauważania odniesień do utworów literackich, ukrytych cytatów, aluzji.

W pozostałych opowieściach zapis dygresji, wyznań (i zeznań) narratora dokonywany jest z zachowaniem wszystkich reguł ortografii. Słuchacz zaś (narrator nadrzędny) pozostaje jakby w ukryciu. Nadal jednak dominującą formą podawczą stają się opis i przytoczenie jako składniki monologu wewnętrznego bohatera, jego rozmowy z sobą dawnym, gdy był chłopcem i z sobą obecnym. Rozmowy pełnej liryzmu, współczucia, ale i sarkazmu, szyderstwa, ironii. Narracja uwzględnia dwie płaszczyzny czasowe i trzy okresy życia bohatera: dzieciństwo w okresie przelomu, gdy chłopiec przekraczał progi nieświadomości; skrótowo ujęty okres pomiędzy dzieciństwem a dorosłym życiem oraz terażniejszość, tj. mniej więcej pięćdziesiąty rok po wojnie, gdy bohater przekroczył już granicę między dojrzałością a *równiną coraz wyżej zanoszoną śniegiem*. Wspominanie to unieruchamianie, wydobywanie i oczyszczanie spraw ważnych z magmy rzeczy byle jakich; to także patrzenie wewnętrznym

(trzecim) okiem w przeszłość, *w głąb ku mrocznym źródłom*, więc jakby zagładanie do wnętrza kuli: *„każdy, nawet pan, może ujrzeć tam siebie, tyle, że wizerunek ten nie będzie w żadnym stopniu podobny temu, jaki podaje lustro lub zmysły; ujrzy drogę nieskończoną, rozwijającą się po wewnętrznej stronie kuli, owianą mgłą, a na niej tego właśnie, który sobie idzie, a to ja akurat i jeszcze ktoś inny zarazem, o kim wiadomo cokolwiek i nic; może tam być las lub bór, biała łąka i rosochaty łąkowiec z żywicznymi naroślami na bokach, ale wszystko niepewne, rozmazane, niejednoznaczne i straszliwie kuszące; powróciwszy: gdzie? także dokładnie nie wiadomo skąd i dokąd? próbuje się prosić pana, napisać coś w rodzaju raportu z peregrynacji...”* Wspominanie to patrzenie „przez okno pamięci”, a w przypadku bohatera oznacza to także wypełnianie nakazu babki i innych osób: *„patrz i pamiętaj”, „trwaj, żyj, żyj i pamiętaj”*. Przez wszystkie opowieści snują się refleksje o darze, ale i ciężarze pamięci.

Wspominanie to także układanie całości ze strzępków zapaniętanego, ze szczątkowych powidoków (...) *otwieranie zamków, bram, furtek i drzwi osadzonych w murze dzielącym nas dzisiejszych od tych, których pozostawiliśmy doroślejąc po tamtej stronie muru*.

Wspominanie jest procesem psychicznym, którego rezultatem bywa dochodzenie do prawdy o sobie i o innych ludziach; o tyle to utrudnione, że miesza się to, co realne z wyobrażonym, a na zdarzenia przypominane nakłada się późniejsze swoje doświadczenia i wiedzę. Stąd tyle możliwych wersji, jakby odbić w wielu lustrach, *co w nieskończoność podają sobie obrazy, gdzie odbite jest tylko odbitym od innej odbitej rzeczywistości, i człowiek, który się tutaj zaplątał, ma wrażenie, że jego życie jest także odbite od czyjś doskonałego życia*.

Wspominanie to również forma spowiedzi, złożony proces uwalniania pamięci, poprzez reinterpretację, od poczucia winy (grzechu), od kompleksów i urazów nie tylko własnych, indywidualnych, ale i zbiorowych. To, jak się wydaje, ważny etap na drodze do osiągnięcia zrozumienia istoty (esencji) bytu.

Opowieści zawarte w *Tryptyku ruskim* mimo ciemnej tonacji, nie są utworami pesymistycznymi. Bohater pokonuje swoją samotność i zakorzenia się w kulturze, odnajdując w jej przekazach wartości, przy pomocy których określa swoją odrębność i tożsamość. Refleksje nad trudnymi, dramatycznymi doświadczeniami osobistymi i zbiorowymi prowadzą do wniosku, że *piołunny smak wewnętrznej dwoistości jest immanentną cechą nie tylko tego jednego, ale i każdego innego ludzkiego istnienia*.

Jan Tyborczyk

Andrzej Turczyński - znany i ceniony prozaik, poeta, eseista, dramaturg i tłumacz - od 1978 roku mieszka i tworzy w Słupsku. Opublikował kilkudziesiąt książek; niektóre w innych krajach (Rosja, Francja, Grecja). O jego twórczości pisują najwybitniejsi krytycy literaccy. Jego sztuki teatralne wystawiały teatry w Szczecinie, Słupsku i Zabrzu. Napisał wstępy do katalogów wystaw malarskich (Jana Fabicha, Ryszarda Patzera, Edwarda Rokosza, Witolda Lubinieckiego); osobną pozycję w jego dorobku zajmują studia nad ikonami. W 1995 obchodził jubileusz 40 lecia pracy twórczej. Jest laureatem wielu nagród i wyróżnień.

Ponad milion egzemplarzy Biblioteczki Reformy

Każdy tytuł „Biblioteczka Reformy” przekazywany jest bezpłatnie i dzielony sprawiedliwie - stosownie do liczby nauczycieli w województwach. Dociera do nich poprzez pełnomocników do spraw reformy. Zeszyty „BR” otrzymują również: biblioteki pedagogiczne, Wojewódzkie Ośrodki Metodyczne, Wydziały Pedagogiczne Uniwersytetów, Wyższe Szkoły Pedagogiczne a także: Sejm i Senat, Ministerstwa, wojewodowie.

Oto tytuły dotychczas wydanych zeszytów Biblioteczki Reformy:

1. Ministerstwo Edukacji Narodowej o reformie
2. Ministerstwo Edukacji Narodowej o sieci szkół
3. Ministerstwo Edukacji Narodowej o szkolnictwie zawodowym
4. Ministerstwo Edukacji Narodowej o doskonaleniu nauczycieli
5. Ministerstwo Edukacji Narodowej do dyrektorów szkół
6. Ministerstwo Edukacji Narodowej o zasadach finansowania oświaty w 1999 r. (Ten zeszyt zawiera rozdział o bonie oświatowym)
7. Ministerstwo Edukacji Narodowej o reformie programowej. Kształcenie zintegrowane
8. Ministerstwo Edukacji Narodowej o reformie programowej. Kształcenie Blokowe.
9. Ministerstwo Edukacji Narodowej o reformie programowej. Gimnazjum
10. Ministerstwo Edukacji Narodowej o edukacji na wsi
11. Ministerstwo Edukacji Narodowej o programach nauczania - szkoła podstawowa
12. Ministerstwo Edukacji Narodowej o programach nauczania - gimnazjum
13. Ministerstwo Edukacji Narodowej o wychowaniu
14. Ministerstwo Edukacji Narodowej o nauczaniu przyrody w przygotowaniu
15. Ministerstwo Edukacji Narodowej o podręcznikach szkolnych
16. Ministerstwo Edukacji Narodowej o ocenianiu

Ze Strony Domowej MEN

7. J. Miazgowicz, *Wychowanie prorodzinne i seksualne. Scenariusze lekcji.** dla nauczycieli
8. K. Ostrowska, *W poszukiwaniu wartości* * dla młodzieży
9. K. Ostrowska, M. Ryś, *Przygotowanie do życia w rodzinie cz. I-III* * dla młodzieży, rodziców i nauczycieli
10. M. Komorowska - Pudło, *Metodyka wychowania seksualnego* * dla nauczycieli
11. M. Komorowska- Pudło, G. Kowalczyk, *Programy zajęć edukacyjnych z wychowania do życia w rodzinie (Pełnia)* DKW-4014-286/99 dla szkoły podstawowej* DKW-4014-287/99 dla gimnazjum* * dla nauczycieli
12. M.W. Grabowscy, A.M. Niemscy, M.P. Wołochowiczowie, *Zanim wybierzesz...** dla młodzieży
13. St. Sławiński, *Dorastanie do miłości* * dla młodzieży
14. St. Sławiński, *Wychowanie do miłości* * dla nauczycieli
15. T. Król, G. Węglarczyk, K. Maśnik, *Program nauczania klas V—VI (cz. I), DKW-4014-253A/99 I-III gimnazjum (cz. II); DKW-4014-253B/99* * dla nauczycieli
16. T. Król, K. Maśnik, G. Węglarczyk, *Wędrując ku dorosłości* * Nr 189/99* Nr 190/99* dla uczniów szkoły podstawowej (cz. I), i gimnazjum (cz. II)
17. W. Półtawska, *Przygotowanie do małżeństwa** dla młodzieży, rodziców, nauczycieli
18. W. Fijałkowski, *Niewykorzystany dar płci** dla rodziców i nauczycieli
19. W. Fijałkowski, R. Jędrzejewska- Wróbel, *Oto Jestem* * dla dzieci
20. W. Papis, *Wzrastam w mądrości* * dla nauczycieli
21. W. Papis, *Życie i miłość* * dla nauczycieli

Adam Sasiuk

konsultant ds. wychowania prorodzinnego

Wychowanie do życia w rodzinie

Spis książek i programów (autor, tytuł, adresaci)

1. O. Karol Meissner, *Skąd się biorą dzieci?* * dla dzieci
2. E. Ozimek, D. Jackowiak, *Program nauczania dla klas gimnazjalnych DKW-4014-192/99* * dla nauczycieli
3. A. Lichtarowicz, *Kiedy jestem płodna a kiedy nie** dla młodzieży, rodziców, nauczycieli
4. G. Węglarczyk, *Scenariusz zajęć z "Wychowania do życia w rodzinie"* * dla nauczycieli
5. G.A. Urbaniak, J. Pulikowski, *Wychowanie do miłości* * dla katechetów
6. G.A. Urbaniak, J. Pulikowski, *Młodzi i miłość* * dla młodzieży

Uwaga!

Wykaz podręczników przeznaczonych do kształcenia ogólnego dopuszczonych do użytku szkolnego po 10 marca 1999r. znajduje się w całości na stronie domowej MEN w internecie: www.men.waw.pl Został również opublikowany w zeszycie nr 16 Biblioteczki Reformy. Ukaże się także w Dzienniku Ustaw.

Nowości biblioteki ODN

I. PRZEDSZKOLA

1. Bajkowska L.: Teatr marzeń. Inscenizacje dla dzieci od 5 do 10 lat. Wwa: Prószyński i S-ka, 1998
2. Łada-Grodzicka A.: ABC sześciolatka. Przygotowanie do czytania. Cz.1: Poznaję litery. Klasa "0". Wwa: WSiP, 1999
3. Łada-Grodzicka A.: ABC sześciolatka. Przygotowanie do czytania. Cz.2: Zaczynam czytać. Wwa: WSiP, 1999
4. Łada-Grodzicka A.: ABC sześciolatka. Przygotowanie do matematyki. Klasa "0". Wwa: WSiP, 1999
5. Łada-Grodzicka A.: Przewodnik metodyczny do "ABC sześciolatka". Wwa: WSiP, 1999
6. Milutek i ja. Poznajemy świat. Karty pracy dla pięciolatek. Łódź: "Res Polona", 1998
7. Picz G.: Moja muzyczna książeczka. Słupsk: ODN, 1999

II. NAUCZANIE W KLASACH 1-3

1. Cheba A.: Utrwalamy i sprawdzamy. Pomiar dydaktyczny w nauczaniu początkowym matematyki. Łódź: "Res Polona", 1998
2. Chłopecka K. i 2 in.: Integralny plan pracy dydaktyczno-wychowawczej dla klasy. Scenariusze lekcji. Semestr 1. Wwa: WSiP, 1999
3. Cywińska E. B. i 2 in.: Nauczanie zintegrowane w klasach 1-3. Przewodnik metodyczny dla nauczyciela. Klasa 1. Semestr 1. Wwa: "Juka", 1999
4. Cywińska E. B. i 2 in.: Nauczanie zintegrowane w klasach 1-3. Przewodnik metodyczny dla nauczyciela. Klasa 1. Semestr 2. Wwa: "Juka", 1999
5. Gryszanowicz K.: Zabawowe formy nauczania ortografii w klasie 2. Łódź: WODN, 1999
6. Gut H.: Elementariusz ekologiczny. Wwa: "Nowa Era", 1999
7. Jędras H. i 1 in.: Matematyka dla klasy 2 szkoły podstawowej. Zeszyt 1. Wwa: WSiP, 1998
8. Kitlińska-Pięta H. i 2 in.: Z Ekoludkiem w szkole. podręcznik z ćwiczeniami do nauczania zintegrowanego w klasie 1. Cz. 1: Już się uczę. Poznaję samogłoski. Wwa: "Żak", 1999
9. Kitlińska-Pięta H. i 2 in.: Z Ekoludkiem w szkole. Podręcznik z ćwiczeniami do nauczania zintegrowanego w klasie 1. Cz. 2: Barwy jesieni. Poznaję spółgłoski. Wwa: "Żak", 1999
10. Klimkiewicz D. i 1 in.: Ćwiczenia uzupełniające. Propozycje do zajęć integralnych dla klasy 1. Kraków: P.U.H. Technet, 1999
11. Klimkiewicz D. i 1 in.: Ćwiczenia uzupełniające. Propozycje do zajęć integralnych dla klasy 2. Kraków: P.U.H. Technet, 1999
12. Klimkiewicz D. i 1 in.: Środowisko społeczno-przyrodnicze. Podręcznik dla klasy 1 szkoły podstawowej. Wyd. 3. Kraków: P.U.H. Technet, 1997
13. Klimkiewicz D. i 1 in.: Środowisko społeczno-przyrodnicze. Podręcznik dla klasy 2 szkoły podstawowej. Wyd. 2. Kraków: P.U.H. Technet, 1996
14. Klimkiewicz D. i 1 in.: Środowisko społeczno-przyrodnicze. Podręcznik dla klasy 3 szkoły podstawowej. Kraków: P.U.H. Technet, 1998
15. Łukasik S. i 2 in.: Czytamy ze zrozumieniem. Karty pracy ucznia-sprawdziany. Klasa 3. Wwa: WSiP, 1998

III. NAUCZANIE MATEMATYKI

1. Bryński M. i 1 in.: Matematyka. Podręcznik dla klasy 1 liceum i technikum. Wyd. 3. Wwa: WSiP, 1998
2. Bryński M. i 1 in.: Matematyka. Podręcznik dla klasy 2 liceum i technikum. Wyd. 2. Wwa: WSiP, 1999
3. Dróbka N. i 1 in.: Zbiór zadań z geometrii dla klasy 1 i 2 liceum ogólnokształcącego. Wyd. 2. Wwa: WSiP, 1998
4. Klaczek K. i 2 in.: Matematyka dla licealistów. Zbiór zadań do klasy 1. Wwa: Oficyna Edukacyjna, 1999

5. Łodzińska E.: Zbiór zadań konkursowych z matematyki dla gimnazjum. Opole: "Nowik", 1999
6. Zadania dla uczniów klas 6 uzdolnionych matematycznie. Rzeszów: CDP, 1999
7. Zieleń S.: Matematyka dla klasy 4 szkoły średniej. Opole: "Nowik", 1999

IV. NAUCZANIE CHEMII

1. Earl B. i 1 in.: Chemia. Podręcznik dla gimnazjum. Wwa: Prószyński i S-ka, 1999
2. Earl B. i 1 in.: Zeszyt ćwiczeń i testów. Poradnik dla nauczycieli chemii w gimnazjum. Wwa: Prószyński i S-ka, 1999
3. Kluz Z. i 1 in.: Chemia w gimnazjum. Podręcznik. Wwa: WSiP, 1999
4. Kluz Z. i 1 in.: Chemia w gimnazjum. Zeszyt ucznia 1. Wwa: WSiP, 1999
5. Pazdro K. M. i 1 in.: Chemia dla gimnazjalistów. Rozwiązania z komentarzem metodycznym do zbioru "Zadania od łatwych do trudnych". Wwa: Oficyna Edukacyjna, 1999

V. NAUCZANIE BIOLOGII

1. Botanika i biologia komórki. Podręcznik dla liceum ogólnokształcącego. Profil ogólny i rozszerzony. Wwa: Prószyński i S-ka, 1998
2. Gater S. i 1 in.: Podręcznik dla gimnazjum. Wwa: Prószyński i S-ka, 1999
3. Gater S.: Zeszyt ćwiczeń i testów. Poradnik dla nauczycieli biologii w gimnazjum. Wwa: Prószyński i S-ka, 1999
4. Grzegorek J. i 2 in.: Zoologia. Podręcznik dla liceum ogólnokształcącego. Wyd. 2. Wwa: Prószyński i S-ka, 1998
5. Kowalski R. i 1 in.: Biologia 5. Biologia bakterii, grzybów i roślin. Podręcznik dla klasy Wwa: Prószyński i S-ka, 1998
6. Kowalski R. i 1 in.: Poradnik metodyczny dla nauczycieli biologii uczących w klasie Wwa: Prószyński i S-ka, 1998
7. Marko-Worłowska M. i 1 in.: Przyroda dla klasy czwartej. Wwa: "Nowa Era", 1999
8. Przyroda. Klasa 4. Książka dla nauczyciela. Wwa: WSiP, 1999
9. Poradnik metodyczny do nauczania botaniki i biologii komórki w liceum ogólnokształcącym. Wwa: Prószyński i S-ka, 1998
10. Pyłka-Gutowska E. i 1 in.: Poradnik metodyczny do nauczania zoologii w liceum ogólnokształcącym. Wwa: Prószyński i S-ka, 1997

VI. NAUCZANIE FIZYKI

1. Elbanowska S.: Dookoła fizyki. Anegdota, zagadki, zabawy słowne. Wwa: Prószyński i S-ka, 1998

VII. NAUCZANIE INFORMATYKI

1. Lewicki J.: Informatyka w szkole. Podręcznik dla klasy 1 gimnazjum. Cz. 1. Wwa: "Oficyna Edukacyjna", 1999
2. Walat A.: Informatyka dla gimnazjalistów. Podręcznik dla klasy 1. Wwa: "Oficyna Edukacyjna", 1999

VIII. NAUCZANIE JĘZYKA POLSKIEGO

1. Bobiński W.: Podróże wśród słów. Podręcznik do kształcenia literackiego i kulturalnego dla klasy 5 szkoły podstawowej. Wwa: WSiP, 1999
2. Czarniecka-Rodzik Z.: Lektury szkolne w ćwiczeniach i testach. Kurs przygotowawczy dla kandydatów do szkół średnich. Wwa: Prószyński i S-ka, 1998
3. Dietrich J. i 1 in.: Jak pracować z podręcznikiem "Ślad na fali" w pierwszej klasie gimnazjum. Wwa: "Oświata", 1999

- Dietrich J. i 1 in.: Ślad na fali. Język polski 7. Podręcznik do kształcenia literackiego i kulturalnego. Wwa: "Oświata", 1998
- Dietrich J. i 1 in.: Ślad na fali. Przewodnik dla nauczyciela. Język polski 7. Wwa: "Oświata", 1998
- Dobrowolska H.: Jutro pójdę w świat. Podręcznik do kształcenia literackiego i językowego dla klasy 5 szkoły podstawowej. Wwa: WSiP, 1999
- Iwanowicz M.: Orto-miks. Repetytorium dla starszych klas szkoły podstawowej. Łódź: "Res Polona", 1998
- Jak ożywić lekcje języka polskiego, czyli nasze ucieczki od rzeczywistości. Cz. 2. Łódź: WODN, 1999
- Nagajowa M.: Język ojczysty. Podręcznik do kształcenia językowego dla klasy 1 gimnazjum. Wwa: WSiP, 1999
- Nagajowa M.: Podręcznik "Słowo za słowem" w zreformowanej szkole. Instrukcja dla nauczyciela. Wwa: WSiP, 1999
- Nagajowa M.: Świat w słowach i obrazach. Podręcznik do kształcenia literackiego i kulturalnego dla klasy 1 gimnazjum. Wwa: WSiP, 1999
- Wymagania na stopnie szkolne. Język polski. Klasa 2 liceum ogólnokształcącego. Rzeszów: CDP, 1999
- Wymagania na stopnie szkolne. Język polski. Klasa 1 średnich szkół zawodowych. Rzeszów: CDP, 1999
- Zawisza-Chlebowska T.: Przewodnik dla nauczyciela do podręcznika "Jutro pójdę w świat". Wwa: WSiP, 1999

Maria Grażyna Wieczorek
konsultant ds. informacji pedagogicznej

Reforma oświaty w słupskiej PBW

Organem prowadzącym PEDAGOGICZNĄ BIBLIOTEKĘ WOJEWÓDZKĄ w Słupsku po reformie administracyjnej jest Sejmik Województwa Pomorskiego. Zakres terytorialny działalności obejmuje powiaty byłego województwa słupskiego (z wyjątkiem powiatu sławieńskiego).

Jako instytucja pionu oświatowego, powołana do wspierania pracy nauczycieli, wychowawców i innych pracowników pedagogicznych PBW stara się ułatwić swoim czytelnikom orientację i dostęp do aktualnej literatury pedagogicznej. Zadanie to stało się szczególnie ważne w sytuacji reformy systemu oświatowego.

Dysponując bardzo ograniczonymi - mimo przychylności Sejmiku - środkami finansowymi skupiliśmy się na przeorganizowaniu pracy tak, aby najefektywniej wykorzystać posiadane materiały, czas bibliotekarzy i czytelników-nauczycieli.

W CZYTELNI PBW zostało wydzielone miejsce, rodzaj punktu informacyjnego, gdzie od ręki można zapoznać się z:

- Aktami prawnymi dotyczącymi reformy systemu oświaty
- Biblioteczką Reformy (serią wydawanych przez MEN materiałów dotyczących różnych zagadnień nowego systemu oświaty)
- Programami nauczania (aktualnie ok. 130 tytułów)
- Podręcznikami (nielicznymi, dostępnymi w PBW) oraz katalogami i ofertami wydawniczymi
- Katalogiem poradników metodycznych dotyczących zreformowanego nauczania
- Kartotekami zagadnieniowymi

KARTOTEKI ZAGADNIENIOWE zawierają opisy publikowanych w czasopiśmie pedagogicznym artykułów, konspektów, materiałów metodycznych. Sporządzane są na bieżąco na podstawie blisko 100 tytułów czasopism takich jak: *Nowa Szkoła, Edukacja i Dialog, Dyrektor Szkoły, Przegląd Oświatowy, Głos Nauczycielski, Życie Szkoły, Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze, Wychowanie na co dzień*, czasopisma metodyczne do poszczególnych przedmiotów nauczania. Opisy te grupowane są według tematów, takich jak: Gimnazjum, Szkoła podstawowa (I-VI), Podstawy programowe, Ewaluacja, Programy wychowawcze, Multimedia, Kierowanie szkołą, Finanse oświaty, Hospitacje itp., co ułatwia dotarcie do poszukiwanej literatury.

IX. NAUCZANIE SZTUKI

- Ziemia-Michałowska A.: Spotkania ze sztuką. Podręcznik dla gimnazjum. Wwa: Prószyński i S-ka, 1999

X. NAUCZANIE HISTORII

- Klusek J.: Historia 6. Polska Jagiellonów i królów elekcyjnych w Europie i świecie. Wwa: WSiP, 1998
- Klusek J.: Historia 6. Polska Jagiellonów i królów elekcyjnych w Europie i świecie. Zeszyt ćwiczeń. Wwa: WSiP, 1998
- Paner A. i 1 in.: W czasach dawnych i najdawniejszych. Historia dla klasy 5. Kraków: WAM, 1999
- Poziomy wymagań w nauczaniu historii w szkole podstawowej. Kraków: WOM, 1997
- Stachurska-Maj T.: Historia 6. Pracuję z podręcznikiem dla klasy 6 "Polska Jagiellonów i królów elekcyjnych w Europie i świecie. Wwa: WSiP, 1998
- Wołosik A.: Historia. Wiek XIX. Zeszyt do ćwiczeń. Wwa: "Żak", 1999
- Wołosik A.: Historia 6. Zeszyt do ćwiczeń. Wwa: "Żak", 1999
- Wołosik A.: Historia 8. Zeszyt do ćwiczeń. Wwa: "Żak", 1999

XI. NAUCZANIE GEOGRAFII

- Falkowski J. i 2 in.: Geografia społeczno-gospodarcza świata. Podręcznik dla szkół ponadpodstawowych. Toruń: "Turpress", 1998
- Geografia Polski. Podręcznik dla szkół ponadpodstawowych. Wyd. 4. Toruń: "Turpress", 1999
- Świtalski E. i 1 in.: Geografia Polski. Zestaw zadań dla szkół ponadpodstawowych. Wyd. 5. Toruń: "Turpress", 1999
- Świtalski E.: Podstawy geografii fizycznej ogólnej z elementami geologii. Podręcznik dla szkół ponadpodstawowych. Wyd. 7. Toruń: "Turpress", 1998
- Świtalski P.: Podstawy geografii fizycznej ogólnej z elementami geologii. Zeszyt ćwiczeń dla klasy 1 i 2 liceum ogólnokształcącego. Wyd. 7. Toruń: "Turpress", 1998

XII. INNE PUBLIKACJE

- Arkusze oceny materiałów dydaktycznych do edukacji motoryzacyjnej. Gdańsk: "GAMBIT", 1999
- Poprawa jakości pracy szkoły. Wwa: MEN, 1999

Kartoteki dostępne są w postaci bazy komputerowej oraz tradycyjnej kartoteki kartkowej.

Materiałów czytelnianych nie wypożycza się na zewnątrz, ale można skorzystać na miejscu z usług kserograficznych.

Prezentowane zestawienia bibliograficzne stanowią wybór z materiałów, które już mamy; jesteśmy przygotowani na sprawne opracowanie i udostępnianie literatury napływającej do biblioteki.

Informacje o nabytkach książkowych PBW publikowane są w Informatorze Oświatowym śląskiego ODN, co umożliwi orientację w naszych nowościach; publikujemy tam również zestawienia bibliograficzne na wybrane, aktualne tematy. Bardzo zachęcamy do korzystania z tej formy dystrybucji informacji.

Warto też wiedzieć, że Filmoteka PBW dysponuje zbiorem blisko 700 video-kaset, adaptacji literatury, filmów popularno - naukowych i edukacyjnych, które dzięki bardzo skrupulatnemu opracowaniu łatwo dostosować do konkretnych zajęć, również w zreformowanej szkole.

Serdecznie zapraszamy do odwiedzin i zachęcamy do korzystania z usług PBW w Ślupsku oraz naszych filii w Bytowie, Człuchowie, Miastku i Lęborku.

Mariola Lukasiuk
dyrektor PBW w Ślupsku

Nowości książkowe w zbiorach PBW

REFORMA OŚWIATY - ZAGADNIENIA OGÓLNE

1. Chałas Krystyna. W poszukiwaniu tożsamości szkoły wiejskiej: nie wykorzystane szanse edukacyjne. - Rzeszów : Wydaw. Edukacyjne FOSZE, 1999
2. Gofron Beata. Systemowe podstawy doboru treści kształcenia. - Częstochowa : Wydaw. WSP, 1997. - 115 s.
3. Jak tworzyć program? : praca zbiorowa /pod red. Jana Kropiwnickiego. - Jelenia Góra : Wydaw.Nauczycielskie, 1998. - 65 s.
4. Jezowski Antoni. Statut szkoły publicznej : przedszkole - szkoła podstawowa - gimnazjum - szkoła ponadpodstawowa : nadawanie - nowelizacja - nadzór prawny. - Bolków : Agencja Wydawniczo-Szkoleniowa AVIS, 1998. - 96 s.
5. Komorowska Hanna. O programach prawie wszystko. - Wwa : WSiP, 1999. (Reforma) .
6. Królicka Ewa. Jak wybierać programy nauczania? Wychowanie Techniczne w Szkole. 1999 nr 2 s.13-14
7. MEN do dyrektorów szkół / [zeszyt oprac. Irena Dzierzgowska i in.]. - Wwa : MEN, 1999. - 56 . (Biblioteczka Reformy ; 5) .
8. MEN o doskonaleniu nauczycieli / [oprac. Dorota Obidniak ; przy współpr. Andrzeja Pery]. - Wwa : MEN, 1999. - 96 s. (Biblioteczka Reformy ; 4) .
9. MEN o edukacji na wsi / [oprac. Wojciech Książek i in.]. - Wwa : MEN, 1999. - 72 s. (Biblioteczka Reformy ; 10) .
10. MEN o reformie / [oprac. Wojciech Książek i in.]. - Wwa : MEN, 1998. - 40 s. (Biblioteczka Reformy ; 1) .
11. MEN o sieci szkół / [oprac. Irena Dzierzgowska]. - Wwa : MEN, 1998. - 32 s. (Biblioteczka Reformy ; 2) .
12. MEN o szkolnictwie zawodowym / [oprac. Ryszard Szubański i in.]. - Wwa : MEN, 1999. - 72 s.(Biblioteczka Reformy ; 3).

13. MEN o zasadach finansowania oświaty w 1999 roku / [zeszyt oprac. Bogdan Bazan i in.]. - Wwa : MEN, 1999. - 72 s. (Biblioteczka Reformy ; 6) .
14. Nowy pasjans starymi kartami? O tym, jak pisać program autorski, z prof. Bolesławem Niemierką rozmawia Tomasz Małkowski. Przegląd Oświatowy. 1999 nr 11 s.16-17
15. Ornstein Allan C., Hunkins Francis P. Program szkolny : założenia, zasady, problematyka / tł.[z jęz.ang.] Krzysztof Kruszewski. - Wwa : WSiP. - 459 s. 16. Rau Krystyna, Chodoń Irena. Ocenianie opisowe a rozwój dziecka.- Poznań : Oficyna Wydaw. G&P, 1999 . 17. Zmieniam siebie i swoją szkołę : praca zbiorowa /pod red. Jana Kropiwnickiego. - Jelenia Góra : Wydaw.Nauczycielskie, 1997. - 208 s. (Nowe w Szkole 1) .

PROGRAMY WYCHOWAWCZE W "NOWEJ SZKOLE"

1. Bobowska Izabela. Wychowanie ku wartościom. Przegląd Oświatowy. 1999 nr 10 s.16
2. Eby J.W., Smutny J.. Jak kształcić uzdolnienia dzieci i młodzieży /tłum. [z ang.] Krzysztof Konarzewski.- Wwa : WSiP, 1998 .
3. Kummant Małgorzata, Laskowski Andrzej. "Programowe" wychowanie. Nowa Szkoła. 1999 nr 1 s.38-42
4. Łobocki Mieczysław. Altruizm a wychowanie. - Lublin : Wydaw. UMCS, 1998. - 157 s.
5. Łobocki Mieczysław. O roli nauczycieli w realizacji szkolnego programu wychowania. Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze. 1999 nr 6 s. 9-11
6. MEN o wychowaniu w szkole / [zeszyt oprac. Kazimierz Korab]. - Wwa : MEN, 1999. - 64 s. (Biblioteczka Reformy ; 13) .
7. Piłch Tadeusz. Pytania o świat moralności w zreformowanej szkole. Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze. 1999 nr 3 s.3-6
8. Praca wychowawcza z dziećmi i młodzieżą / pod red. M.Łobockiego. - Lublin : UMCS, 1998. - 179 s.
9. Sekutowska Marzena. Jak realizuję program "Spójrz inaczej". Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze. 1999 nr 2 s.25-26
10. Stanisławska Elżbieta. Program wychowawczy w Szkole Podstawowej nr 1 w Gdyni. Przegląd Oświatowy. 1999 nr 10 s.15
11. Szkolny program wychowania [na podst. opracowania MEN] Informator Oświatowy. 1999 nr 3-4 s.18-19
12. Szkolny program wychowania. Projekt. Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze. 1999 nr 4 s.7-16
13. "Szkoła Triumfu". Program pracy wychowawczej dla 6-letniej szkoły podstawowej / [oprac. Barbara Bartoszevska].- Katowice : Wyd. Maria Lorek, 1999. - 14 s.
14. Śliwerski Bogusław. Współczesne teorie i nurty wychowania. - Kraków : Oficyna Wydawnicza IMPULS, 1998. - 403 s.
15. Więckowski Ryszard. Problemy pracy wychowawczej. Życie Szkoły. 1999 nr 3 s.169-174
16. Wiśniewski Czesław. Wartości a wychowanie. Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze. 1999 nr 3 s.6-10
17. Zimecka Elżbieta. Scenariusze zajęć przeprowadzonych według programu profilaktycznego-wychowawczego "Spójrz inaczej". Życie Szkoły. 1999 nr 5 s.339-343

GIMNAZJUM

1. Bober Witold. Nowy blok przedmiotowy "Technika, Informatyka". Wychowanie Techniczne w Szkole. 1999 nr 1. 6-10
2. Borowska Krystyna [MEN]. Zatrudnianie nauczycieli w gimnazjach. Informator Oświatowy. 1999 nr 3-4 s.14-16
3. Chrzastowska Bożena. Jakie gimnazjum? [edukacja polonistyczna, przegląd programów-artykuł dyskusyjny] Polonistyka. 1999 nr 2 s. 94-100

4. Dietrich Janina, Zacharska Alicja. Jak pracować z podręcznikiem "Ślad na fali" w pierwszej klasie gimnazjum.- Wwa : Wydaw. Oświata, 1999. - 16 s.
5. Gimnazja w słupskiej delegaturze Kuratorium Oświaty [powiaty Słupsk-grodzki i ziemski, bytowski, człuchowski i lęborski] Informator Oświatowy. 1999 nr 3-4 s.5
6. Hall Katarzyna. Klocki Autonomiczne- pierwszy szkolny zestaw programów. Przegląd Oświatowy. 1999 nr 11 s.22-23
7. Jerzmanowski Andrzej. Nowy program i podręcznik dla gimnazjum: BIOLOGIA XXI. Biologia w Szkole. 1999 nr 3 s.165-168
8. Kąkolewicz Mariusz. Edukacja czytelnicza i medialna w gimnazjum-kompetencje szczegółowe z propozycjami zadań. Edukacja Medialna. 1999 nr 1 s.37-47
9. MEN o programach nauczania : gimnazjum / [zeszyt oprac. Wojciech Książek i in.]. - Wwa : MEN, 1999. - 72 s. (Biblioteczka Reformy ; 12) .
10. MEN o reformie programowej : III etap edukacyjny : gimnazjum / [zeszyt oprac. Wojciech Książek i in.]. - Wwa : MEN, 1999. - 86 s. (Biblioteczka Reformy ; 9) .
11. MEN. Przechodzenie nauczycieli ze szkół podstawowych do gimnazjów. Przegląd Oświatowy. 1999 nr 9 s.14-15
12. MEN. Statut szkoły podstawowej i gimnazjum. [projekt] Przegląd Oświatowy. 1999 nr 1 s. 13-14
13. MEN. Zatrudnianie i wynagradzanie dyrektorów gimnazjów. Nowa Szkoła. 1999 nr 6 s.4-5
14. MEN. Zatrudnianie i wynagradzanie dyrektorów gimnazjów. Przegląd Oświatowy. 1999 nr 9 s.12-13
15. Mijas Stanisław. Gimnazjum. Czym było, czym ma być. Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze. 1999 nr 2 s.9-12
16. Pawelski Leszek. Prace nad utworzeniem gimnazjum w gminie miejskiej. Nowa Szkoła. 1999 nr 4 s.14-19
17. Pazdro Krzysztof M., Torbicka Maria. Chemia dla gimnazjalistów : vademecum nauczyciela : Cz.1. - Warszawa : Oficyna Wydaw. Krzysztof Pazdro, 1999 .
18. Pijanowski Anatol. Muzyka a inne sztuki. Propozycja zajęć zintegrowanych (poezja i muzyka). Wychowanie Muzyczne w Szkole. 1999 nr 2 s.71-80
19. Program nauczania : HISTORIA, gimnazjum klasy 1-3/oprac. zespół w skł. W.Mędrzecki, E.Wipszycka, K.Zielińska i in. - Wwa : WSiP SA, 1999. (DKW-4014-73/99) Wiadomości Historyczne. 1999 nr 4 s. 216-246
20. Program nauczania dla gimnazjum. Fizyka i astronomia. WSiP. Fizyka w Szkole. 1999 nr 3 s.135-145
- podręcznika pt. „Mój pierwszy elementarz” w koncepcji nauczania integralnego. Życie Szkoły. 1999 nr 6 s.408-410
7. Dobrowolska Dorota. Założenia programowe pracy dydaktycznej w klasie pierwszej dla dzieci o wyrównanym, wysokim poziomie przygotowania do nauki szkolnej.[wkładka] Głos Nauczycielski. 1999 nr 8 s.2
8. Duraj-Nowakowa Krystyna. Integrowanie edukacji wczesnoszkolnej : modernizacja teorii i praktyki. - Kraków : Impuls, 1998 .
9. Dyka Franciszek. Wartości moralne bajek i ich miejsce w edukacji wczesnoszkolnej. Biblioteka w Szkole. 1999 nr 3 s.1-2
10. Galkiewicz Jolanta. Pobudzanie twórczej aktywności dziecka : scenariusze zajęć z wykorzystaniem technik twórczego myślenia i metod pedagogiki zabawy. Wszystko dla szkoły. 1999 nr 4 s.10-11
11. Głuchowska Teresa. Powrót do integracji w edukacji wczesnoszkolnej. Edukacja i Dialog. 1998 nr 9 s.56-59
12. Grajpel Anna. W sprawie muzyki w nauczaniu początkowym. Wychowanie Muzyczne w Szkole. 1999 nr 3 s.122-124
13. Jezierski Ryszard. Wyzwania stojące przed nauczycielem wychowania fizycznego przy wdrażaniu systemu kształcenia zintegrowanego na etapie wczesnoszkolnym. Lider. 1999 nr 2 s.11-12
14. Kisielewski Jacek. Lepić z gliny czy edukować? [rola dźwięku, ruchu, rytmu w edukacji] Edukacja i Dialog. 1999 nr 1 s.48-51
15. Klus-Stańska Dorota. W nauczaniu początkowym inaczej : [projekty zajęć]. - Kraków : Impuls, 1999 .
16. Konieczna Anna, Wasilewska Krystyna. Integryjny plan pracy dydaktyczno-wychowawczej dla klasy 2 z wykorzystaniem podręczników WSiP. Życie Szkoły. 1999 nr 6 s.418,457
17. Korzańska Janina. Program kształcenia zintegrowanego abc. Edukacja i Dialog. 1999 nr 6 s.13-18
18. Kujawiński Jerzy. Poszukiwanie optymalnego wzoru podstawowych czynności uczniów i nauczyciela(cz.1).[cz.2 w numerze 4/99 s.245] Życie Szkoły. 1999 nr 3 s.163-169
19. Kujawiński Jerzy. Projekt opracowania tematu dnia aktywności ucznia zgodnie z paradygmatem: samokierowanie - kierowanie - współkierowanie (cz.2). [cz.1 w numerze 3/99 s.163] Życie Szkoły. 1999 nr 4 s.245-252
20. Łada-Grodzińska Anna. Przewodnik metodyczny ABC sześciolatka. - Wwa : WSiP SA, 1999 .
21. MEN o reformie programowej : I etap edukacyjny : kształcenie zintegrowane / [zeszyt oprac. Wojciech Książek i in.]. - Wwa : MEN, 1999. - 45 s. (Biblioteczka Reformy ; 7) .
22. Morzyszek-Banaszczyk Ewa. Jak pomóc dziecku być twórczym : scenariusze zajęć z wykorzystaniem technik twórczego myślenia. Wszystko dla szkoły. 1999 nr 4 s.4-8
23. Sarnowska Maria. Rozkład materiałów do zintegrowanego nauczania z elementami edukacji ekologicznej dla klasy I. - Gdańsk : Wydaw. HARMONIA, 1999. - 79 s.
24. Sikorska Elżbieta. Integracja społeczna w klasach I-III. Dyrektor Szkoły. 1999 nr 2 s.27-28
25. Więckowski Ryszard. Jak reformować edukację wczesnoszkolną? Życie Szkoły. 1999 nr 6 s.403-407

SZKOŁA PODSTAWOWA

NAUCZANIE POCZĄTKOWE

1. Arciszewska Ewa. Nowe nauczanie elementarne. Edukacja i Dialog. 1999 nr 6 s.6-12
2. Barłóg Krystyna. Adaptacja nauczycieli nauczania początkowego do pracy z dziećmi z odchyleniami od normy. - Rzeszów : Wydaw. WSP, 1998. - 227 s.
3. Bielenica Krystyna, Piotrowska Małgorzata. Integryjny plan pracy dydaktyczno-wychowawczej w klasie III z wykorzystaniem podręczników WSiP. Życie Szkoły. 1999 nr 6 s.463-476
4. Chłopecka K., Duda M., Wojtczak K.. Integralny plan pracy dydaktyczno-wychowawczej dla klasy 1 : scenariusze lekcji : semestr I.- Wwa : WSiP SA, 1999 .
5. Cywińska E.B., Janicka-Panek, Zielkowska Lidia. Nauczanie zintegrowane w klasach 1-3 : przewodnik metodyczny dla nauczyciela. Cz. 1 : Klasa 1 : semestr I.; Cz. 2 : Klasa 1 : semestr II.- Wwa : JUKA, 1999 .
6. Czoehra Anna, Tarkowska Irena. Możliwości wykorzystania

SZKOŁA PODSTAWOWA - KLASY IV-VI

1. Bochenek Grzegorz, Górczyński Wit. Projekt programu nauczania- "Historia i społeczeństwo" (kl.IV-VI). Wiadomości Historyczne. 1999 nr 2 s.80-88
2. Gałązka Kinga. Matematyczne Kroki.[o programie dla SP i gimnazjum "Matematyka krok po kroku"] Wszystko dla szkoły. 1999 nr 7-8 s.7-93. Hoppe Liliana, Sternicka Anna. Nauczanie przyrody w klasach IV-VI szkoły podstawowej. Biologia w

Szkole. 1999 nr 3 s.162-164

4. Jędrak Dorota. Reforma edukacji w szkole podstawowej -za, ale i z wątpliwościami. Dyrektor Szkoły. 1998 nr 10 s.9-10
5. Jurkiewicz Jadwiga. Wybór zagadnień o tematyce zdrowotnej z zakresu szkoły podstawowej. Biologia w Szkole. 1999 nr 3 s.188-194
6. Juśkiewicz Barbara. Kształtowanie umiejętności rozumienia świata i siebie- poprzez integrację międzyprzedmiotową. Biologia w Szkole. 1999 nr 3 s.177-180
7. Kąkolewicz Mariusz. Kompetencje szczegółowe w edukacji medialnej-proponuje zadań dla II etapu kształcenia.[tabela kompetencji szczegółowych] Edukacja Medialna. 1998 nr 2 s.24-33
8. Kędziera-Osuchowska Magdalena. Edukacja prozdrowotna w szkołach podstawowych (klasy I-VI). Wszystko dla szkoły. 1999 nr 6 s.2-3
9. Klepka Teresa. Edukacja prozdrowotna w szkole podstawowej. Propozycja programowa. Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne. 1999 nr 1 s.10-16
10. Kubiczek M., Stworowa B., Szulz D.. Scenariusze lekcji języka polskiego w klasie VI szkoły podstawowej : propozycja metodyczna. - Grodziszka k/Bielsko-Białej : Wydaw.Cerinwest, 1998. - 235 s.
11. Kuncewicz Czesław, Kuncewicz Łukasz. Sprawdziany kompetencji dla klasy 6 szkoły podstawowej. - Łódź : Wydaw. Piątek Trzynastego, 1999. - 57 s.
12. Kwieciń Alicja. Propozycje standardów wymagań i zadań w nowym modelu kształcenia przyrodniczego uczniów szkoły podstawowej. Biologia w Szkole. 1999 nr 3 s.169-176
13. MEN o nauczaniu przyrody /zestyt oprac. Bogumiła Hiszpańska i in]. - Wwa : MEN, 1999. - 80 s. (Biblioteczka Reformy; 14) .
14. MEN o programach nauczania : szkoła podstawowa / [zeszyt oprac. Wojciech Książek i in.]. - Wwa : MEN, 1999. - 96 s. (Biblioteczka Reformy ; 11).
15. MEN o reformie programowej : II etap edukacyjny : kształcenie blokowe / [zeszyt oprac. Wojciech Książek i in.]. - Wwa : MEN, 1999. - 80 s. (Biblioteczka Reformy ; 8) .
16. Podwizd Teresa, Sakwerda Małgorzata. "ABC du francais 1". [metoda przeznaczona dla uczniów klasy IV, rozpoczynających naukę języka francuskiego w zreformowanej szkole podstawowej] Języki Obce w Szkole. 1999 nr 2 s.128-134
17. Przyroda 4 : książka nauczyciela / Blaszczyk Elżbieta i in. - Wwa : WSiP SA, 1999. (Reforma).
18. Pytlak Jarosław. Jednolity program nauczania blokowego.[przyroda] Biologia w Szkole. 1999 nr 3 s.158-161
19. Sygniewicz Janina, Kłós Ewa. Przyroda da się lubić : kilka słów o programie przedmiotu [Przyroda /E.Blaszczyk i in. - WSiP, 1999]. Wszystko dla szkoły. 1999 nr 7-8 s.10-11
20. Szeweluk-Wyrwa B., Surdyk-Fertsch W.. "Dzień dobry historii!": historia 4 : poradnik dla nauczyciela.-Poznań : ARKA, 1998. - 63 s.
21. Wileczyńska-Wołoszyn Maria M.. Kto może uczyć w szkole podstawowej przedmiotu Przyroda? Geografia w Szkole. 1999 nr 2 s.76-79

Schronisko na Hali Krupowej zaprasza

Na progu nowego roku szkolnego, wszystkim organizatorom wypoczynku dzieci i młodzieży uprzejmie przypominamy, iż schronisko PTTK na Hali Krupowej w Beskidzie Żywieckim, przyjmuje wycieczki szkolne, „Zielone Szkoły”, rajdy, obozy, oazy, kolonie, zimowiska i inne grupy zorganizowane. Szczegółowe informacje znajdują się na stronie własnej schroniska na Hali Krupowej: <http://free.polbox.pl/k/krupowa/> oraz <http://krupowa.topnet.pl>.

Osoby zainteresowane współpracą bardzo prosimy o kontakt telefoniczny: 0-18 2652437 lub 0-90 642796. E-mail: krupowa@polbox.com. Schronisko nie dysponuje niestety stałym dostępem do poczty elektronicznej. Bardzo przepraszamy za to utrudnienie.

Nowy dwumiesięcznik "Gimnazjum"

Na rynku wydawniczym pojawi się wkrótce dwumiesięcznik "Gimnazjum". Zamówienia: Firma Edukacyjno - Wydawnicza REKAM, ul. Płowiecka 99, 04-5-1 Warszawa, fax. (022) 812-08-70, koszt 1 egz. 5,00 zł - wartość przesyłki. Płatne przekazem pocztowym lub przelewem na konto XII Oddział PKO BP w Warszawie, nr 10201127-343396-270-1

Uzupełnienie

Dyrekcja Szkoły Podstawowej w Debrznie zauważyła, że na s. 28 "Informatora Oświatowego" Nr 5-6/99 nie podaliśmy, że 5 uczniów tej szkoły zostało finalistami i laureatami konkursów przedmiotowych (historia, chemia, fizyka, j. rosyjski, informatyka)

Podziękowanie

Dziękujemy Koleżance Elżbiecie Trojanowicz konsultantowi ds. doskonalenia nauczycieli za wieloletnią, systematyczną i efektywną współpracę z "Informatorem Oświatowym".

Życzymy wszelkiej pomyślności.

Redakcja

INFORMATOR OŚWIATOWY Nr 7- 9/99 ISSN 1505-0904

REDAKCJA: Jan Tyborczyk, Dorota Iwanowicz.

współpraca: Mariusz Barański, Łucja Knop, Lech Kowalewski, Małgorzata Kowalska, Maria Kozak, Mariola Łukasiuk, Ewa Misiewicz, Alicja Nykiel, Jerzy Paczkowski, Maria Pietryka, Elżbieta Pliszka, Alina Rabowska, Adam Sasiuk, Monika Stępnik, Grażyna Więczorek, Bożena Żuk,

SKŁAD KOMPUTEROWY: Dorota Iwanowicz. KOREKTA: Jan Tyborczyk

WYKONANIE TECHNICZNE: Anna Lipa.

Wydawca: Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku, ul. Szczecińska 60A, tel.(0-59) 84-35-472, w. 39, fax (0-59) 84-37-943, www.odnpr-inf.slupsk.tpnet.pl; e-mail: odn.pr-inf@slupsk.tpnet.pl

NAKLAD: 300 egz. Zastrzegamy sobie prawo do skracania tekstów. Numer zamknięto 17.09.1999r.

Publikacje

Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku

- ⇒ *Konkursy matematyczne szkół średnich (klasa I-II). Zbiór zadań z rozwiązaniami.* Oprac. Jerzy Paczkowski, Bolesław Dargac, s.89, cena 5,00 zł
- ⇒ Jolanta Tokarczyk, *Wykorzystanie ćwiczeń logorytmicznych w terapii dzieci z zaburzeniami mowy i współwystępującymi nieprawidłowościami w rozwoju psychomotorycznym,* s.49, cena 3,50 zł
- ⇒ Wybór i oprac. Maria Pietryka, Elżbieta Pliszka, Grażyna Wieczorek, *Formy pracy bibliotek szkolnych (konspekty zajęć i scenariusze imprez, wystawy). Zeszyt 5 - szkoły ponadpodstawowe,* s.72, cena 6 zł
- ⇒ Marianna Rogala, *Chemia. Testy dla klas VII-VIII,* s.120, cena 5,00 zł
- ⇒ Wiesław Kubielski, *Podstawy konstruowania i oceny testów dydaktycznych,* s.217, cena 11,00 zł
- ⇒ Stefan Rymon-Lipiński, *Propozycje map sprawdzających stopień opanowania wiadomości z mapy w klasach IV-VIII szkoły podstawowej,* s.56, cena 5,00 zł
- ⇒ Stefan Czerwiński, *Propozycje sprawdzianów wiadomości z techniki dla kl. V-VI szkół podstawowych specjalnych,* s. 37, cena 4,50 zł
- ⇒ Maria Marchwicka, *Dziecko z dysfunkcją wzroku w naszej klasie. Poradnik z ćwiczeniami dla nauczycieli i rodziców,* s. 154, cena 10 zł
- ⇒ Renata Lemisiewicz, *Systematyczne ustalenie poziomu wiedzy i umiejętności z zakresu ortografii uczniów klas I-III jako podstawa zróżnicowanej pracy dydaktycznej,* s.50, cena 3,50 zł
- ⇒ Gabriela Picz, *Moja muzyczna książeczka,* s. 40, cena 7,50 zł
- ⇒ *Nauczanie zintegrowane. Wybrane materiały z prac uczestników kursu „Nauczanie zintegrowane w klasach I-III szkoły podstawowej”.* Wybór i opracowanie Elżbieta Wild i Małgorzata Stenka-Kozłowska, s. 94, cena 6 zł